

ŠKOFIJSKI LIST

133.

Motu Proprio de Officiis Divinis novo aliqua ex parte modo ordinandis. Pius PP. X.

Abhinc duos annos, cum Constitutionem Apostolicam ederemus Divino afflatu, qua id proprie spectavimus, ut, quoad fieri posset, et recitatio Psalterii absolveretur intra hebdomadam, et vetera Dominicarum Officia restituerentur, Nobis quidem alia multa versabantur in animo, partim meditata, partim etiam inchoata consilia quae ad Breviarii Romani, susceptam a Nobis, emendationem pertinerent: sed ea tamen cum ob multiples difficultates tunc exsequi non liceret, differre in tempus magis commodum compulsi sumus. Etenim ad compositionem Breviarii sic corrigendam ut talis existat, qualem volumus, id est numeris omnibus absoluta, illa opus sunt: Kalendarium Ecclesiae universalis ad pristinam revocare descriptionem et formam, salvis tamen pulchris accessionibus, quas ei mira semper Ecclesiae, Sanctorum matris, fecunditas attulerit; Scripturarum et Patrum Doctorumque idoneos locos, ad genuinam lectionem redactos, adhibere; sobrie Sanctorum vitas ex monumentis retractare; Liturgiae plures tractus, supervacaneis rebus expeditos, aptius disponere. Iam vero haec omnia, doctorum ac prudentum iudicio, labores desiderant cum magnos, tum diuturnos; ob eamque causam longa annorum series intercedat necesse est, antequam hoc quasi aedificium liturgicum, quod mystica Christi Sponsa, ad suam declarandam pietatem et fidem intelligenti studio conformavit, rursus, dignitate splendidum et concinnitate, tamquam deterso squalore vetustatis, appareat.

Interea ex litteris et sermone multorum Venerabilium Fratrum cognovimus ipsis et per multis sacerdotibus esse optatissimum, ut in Breviario, una cum Psalterio nova ratione disposito suisque rubricis adsint mutationes omnes, quae ipsum novum Psalterium vel iam secutae sunt vel sequi possunt. Quod cum instanter a Nobis peterent, simul significarunt se vehemen-

ter cupere, ut et Psalterium novum usurpetur frequentius, et Officia Dominicarum serventur eo studiosius, et incommodis Officiorum translationibus occurratur, et alia quaedam quae bonum videatur mutari, mutantur. Huiusmodi Nos vota, utpote rerum veritati innixa Nostraeque admodum consentanea voluntati grate equidem accepimus: iis autem obsecundandi nunc esse tempus arbitramur. Certiores enim facti sumus officinatores librarios, qui sacrorum Rituum Congregationi inserviunt, exspectantes dum Breviarium Romanum decretorio modo ac definitivo corrigatur, in eo esse ut novam interim ipsius Breviarii editionem adornent. Hac uti occasione visum Nobis est; propterea, implorato divinae Sapientiae lumine, consultatione habita cum aliquot S. R. E. Cardinalibus, rogataque proprii cuiusdam Consilii sententia, haec Motu Proprio statuimus, edicimus:

I. Secundum priscam Ecclesiae consuetudinem, ne facile Officia Dominicarum praetermittantur. — Itaque nullum festum, ne Domini quidem, statuatur posthac Dominicis celebrandum; ex his tamen excipiantur, ob peculiarem ipsius naturam, ea quae a die prima ad quintam Ianuarii occurrat: quam recolendo sanctissimo Nomini Iesu, propter coniunctionem quam habet cum mysterio Circumcisionis, assignamus. — Festa vero, quibus usque adhuc dies Dominica attributa erat, omnia, praeter festum sanctissimae Trinitatis, in aliam diem perpetuo transferantur. — Ne forte autem per Quadragesimam aliquod omittatur ex Dominicarum Officiis, quae mire facta sunt ad excitandam in animis christianam paenitentiam, eius temporis secundam, tertiam et quartam Dominicam ad gradum I Classis promovemus.

II. Cum recitationi Psalterii celebratio Octavarum sit impedimento, id ut rarius contingat, in posterum sola duplicia I Classis, quae Octa-

vas integras habent, eas conservent: verum in hisce ipsis Octavis, exceptis privilegiatis, Psalmi de Feria currenti usurpentur — Octavae autem duplicium II Classis solo Octavo die celebrentur et quidem ritu simplici.

III. Lectionibus de Scriptura occurrenti semper adhaereant Responsoria de Tempore.

IV. Nulla, ne perpetua quidem, Festorum, quae in Ecclesia universali celebrantur, translatio fiat, nisi duplicium I et II Classis.

Iam, quae hic a Nobis praescripta sunt, ea quemadmodum adduci ad effectum debeant, et quid praeterea novi non modo in Breviarium, sed etiam in Missale, quod cum illo congruat oportet, indidem emanet, sacra Rituum Congregatio, peculiaris Commissionis a nobis institutae consulta sequens, propriis decretis constituet, eademque tum Breviarii tum Missalis novam editionem typicam faciendam curabit.

Has ipsas quidem praescriptiones volumus, statim ut hoc Motu proprio promulgatae sint, valere. Sed tamen, ratione habita vel Kalendariorum quae iam sunt confecta in annum proximum, vel temporis quod typographi requirunt,

sinimus eos, qui ad officium persolvendum Romano utuntur Breviario, tum e Clero saeculari tum e regulari utriusque sexus, his praescriptionibus non teneri nisi a Kalendis anni MCMXV. Qui vero aliud legitime usurpant Breviarium a Romano diversum, iis sacra Rituum Congregatio definiet intra quos terminos ad eandem praescriptiones accommodare sese debeant.

Cuilibet autem liceat comparare sibi atque ad horas canonicas recitandas etiam nunc adhibere Breviaria quae sunt in usu, dummodo tamen peculiari in libello habeat, unde Constitutioni Divino afflatu ac decretis quae illam subsecuta sunt, obtemperare possit, ac simul quae hoc Motu Proprio Nos statuimus et quidquid eandem in rem sacra Rituum Congregatio decreverit, diligenter observet.

Atque haec omnia constituimus, edicimus, contrariis quibusvis, etiam speciali mentione dignis, minime obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum die XXIII mensis Octobris MCMXIII, Pontificatus Nostri anno undecimo.

Pius PP. X.

Decretum Generale super Motu Proprio „Abhinc duos annos“.

Cum Ssmus Dnus noster Pius Papa X, mandaverit, ut quae Motu Proprio Abhinc duos annos, die 23 praesentis mensis octobris decrevit, ab hac sacra Rituum Congregatione, iuxta votum specialis Commissionis liturgicae, opportune apteque applicarentur, haec eadem S. R. C., voluntati Sanctitatis Suae, qua par est observantia, obsequens, haec declaranda et statuenda censuit:

I. De Dominicis et Festis hucusque Dominicis diebus affixis.

1. Dominicae quaevis assignationem perpetuam cuiuslibet Festi excludunt: idcirco Festa tam universalis Ecclesiae quam alicuius loci propria, quae hucusque Dominicis assignata fuerunt celebrentur die fixa mensis qua in Martyrologio inscribuntur, si haec habeatur; secus prima die qua occurrere potest Dominica in qua hucusque celebrata sunt. Excipiuntur tamen:

a) Festum Ssmae Trinitatis, quod Dominicae I post Pentecostem assignatum manet.

b) Festum Ssmi Nominis Iesu, quod ab omnibus celebrabitur in Dominica quae occurrat a die 2 ad 5 ianuarii, et si ea non occurrerit vel

impedita fuerit ab Officio nobiliori, die 2 eiusdem mensis.

c) Solemnitas S. Ioseph, Sponsi B. Mariae Virg., Conf. et Ecclesiae universalis Patroni, quae assignabitur Feriae IV ante Dominicam III post Pascha occurrenti, et in ea cum sua integra Octava recoletur, redacto ad ritum Duplicem II classis alio festo S. Ioseph diei 19 martii.

d) Festum S. Ioachim fixe, celebrandum die 16 augusti, inde in sequentem diem 17 translato Festo S. Hyacinthi.

e) Anniversarium Dedicationis Ecclesiae Cathedralis, quod seorsim ab Anniversario Dedicationis aliarum Ecclesiarum Dioecesis, in tota Dioecesi die ipsa anniversaria celebrabitur, si ea innotescat; secus alia die fixa arbitrio Episcopi, audito tamen Capitulo Cathedrali, semel pro semper designanda.

f) Anniversarium Dedicationis propriae Ecclesiae, quod pariter, si hucusque sua propria die a singulis Dioecesis Ecclesiis celebratum est, ipsa die celebrari pergat: si vero in tota Dioecesi vel instituto unica die recoli consuevit Dedicatio omnium Ecclesiarum Dioeceseos, haec,

extra Ecclesiam Cathedralem, in Ecclesiis consecratis tantum, non vero in allis recoli poterit, die ob Ordinario, ut supra designanda, quae tamen alia sit a die Dedicationi Ecclesiae Cathedralis recolendae assignata. Quae item observentur de Anniversario Dedicationis omnium Ecclesiarum alicuius Ordinis seu Congregationis, quod hucusque in Dominica celebrari consueverit.

g) Festa Sanctorum vel Beatorum, quorum mentio non fit in Martyrologio, quae tamen celebranda sunt iuxta Rubricas, die eorum natali si agnoscatur, dummodo per Litteras Apostolicas, alius dies non fuerit assignatus.

h) Festa quae certis Dominicis post Pascha vel post Pentecosten affixa sunt, quae semel ab Ordinario, ut supra, assignanda erunt congruentiori Feriae infra Hebdomadam immediate praecedentem.

2. Ubi Solemnitas externa Festorum quae hucusque alicui Dominicae perpetuo affixa erant, in ipsa Dominica celebratur, de Solemnitate Festi Duplicis I classis permittuntur Missae omnes, praeter Conventualem et Parochialem, semper de Officio diei dicendas; de Solemnitate vero Festi Duplicis II classis permittitur tantum unica Missa sollemnis vel lecta. Excipitur Solemnitas externa Ssmi Rosarii, quae Dominica I Octobris celebrari poterit cum omnibus Missis, praeter Conventualem et Parochialem, de Ssmo Rosario, ut supra dictum est de Duplicibus I classis.

Omnes Missae de his Solemnitatibus in Dominica celebratis semper dicantur ut in ipso Festo de quo agitur Solemnitas, addita Oratione de Officio diei et aliis omnibus quae dicendae essent, si Festum ipsa Dominica incidisset. Prohibentur tamen in omnibus Dominicis maioribus, et in aliis Dominicis in quibus fiat Officium nobilius ipso Festo cuius Solemnitas externa peragitur; sed in casu, praeterquam in Duplicibus I classis Domini Ecclesiae universalis, in omnibus Missis quae alioquin de Solemnitate externe celebrata permitterentur, addatur eius Oratio sub unica conclusione cum prima. Ubi tamen adest obligatio Missae conventualis, non permittitur in casu alia Missa sollemnis, sed Oratio de Festo externe tantum celebrato addi poterit, uti supra, in ipsa Missa Conventuali.

3. Dominicae II, III et IV Quadragesimae, ad gradum Dominicarum I classis evectae, nulli in posterum cedent Festo, neque etiam Duplici I classis.

Dominica autem quae occurrat die 2, 3 vel 4 Januarii, si in ea celebrandum non sit, iuxta Rubricas, Festum Ssmi Nominis Iesu aut aliud

Festum Domini, et dummodo de ipso Domino nulla fiat Commemoratio neque occurrens neque concurrens, commemoretur in utrisque Vesperis, Laudibus et Missa, per Antiphonas, Versus et Orationes Dominicæ infra Octavam Nativitatis, sed de ea non dicitur IX Lectio Homiliae nec legitur Evangelium in fine Missae.

Officium vero Dominicæ quae post Epiphaniam, superveniente Septuagesima, vel post Pentecosten, superveniente Dominica XXIV, anticipari debet, celebretur in Sabbato praecedenti ritu Semiduplici, cum omnibus privilegiis Dominicæ tam in occurso quam in concursu ad I Vesperas. Omnia dicentur de Sabbato, et in I Vesperis, de Feria VI praecedenti, praeter Orationem, Lectiones, Antiphonam ad Benedictus et Missam propriam; et post Nonam nil fit amplius de Dominica anticipata.

II. De Octavis.

1. Octavae Paschatis, Pentecostes, Epiphaniae, Ssmi Corporis Christi, Nativitatis Domini et Ascensionis sunt privilegiatae, et de eis, si quando integrum faciendum non sit Officium, semper tamen fit Commemoratio in Laudibus, Missa et Vesperis. Eorum Officium integre recitatur ut in die Festo praeter ea quae suis locis adsignatur.

2. In Officio autem tum de die infra Octavam, tum de die Octava aliorum quorumlibet Duplicium I classis, etiam Domini, Antiphonae et Psalmi ad omnes horas et Versus Nocturnorum dicantur de occurrenti hebdomadae die, et Lectiones I Nocturni, nisi habeantur propriae, vel, Lectionibus de Scriptura deficientibus, sumi debeant de Festo aut de Communi, dicuntur cum suis Responsoriis de Tempore, ut infra dicitur. Dies autem Octava huiusmodi, etiam Domini, tam in occurso, quam in concursu, cedit cuilibet Dominicæ.

3. De Octavis vero Duplicium II classis universalis Ecclesiae nihil fit nisi in die Octava, et quidem sub ritu Simplicis; ita ut si occurrat in eo aliquod Officium Duplex vel Semiduplex, etiam repositum vel translatum, aut Feria maior vel Vigilia, de die Octava huiusmodi fiat tantum Commemoratio iuxta Rubricas. Festa vero Simplicia occurrentia commemorantur in Officio de die Octava: cui cedit etiam Officium S. Mariae in Sabbato, in casu omittendum.

Idem servatur de Octavis Duplicium II classis alicuius Dioecesis vel particularis Ecclesiae, quae pariter, nisi penitus omitti velint, tantum in die Octava, et sub ritu Simplicis celebrandae erunt.

4. Octavae Festorum particularium post diem Nativitatis Domini non amplius impediuntur.

5. Lectiones II et III Nocturni singulis diebus per Octavas Festorum Duplicium II classis Ecclesiae universalis hucusque assignatae, inserantur in Octavario Romano: non vero Lectiones I Nocturni, etiam si habeantur propriae.

III. De Responsoriis de Tempore, de Lectionibus et Scriptura occurrenti, et de aliis partibus Officiorum propriis.

1. In Officiis tam novem quam trium Lectionum, quandocumque sumuntur Lectiones de Scriptura occurrenti, cum eis adhibeantur Responsoria de Tempore: ita tamen ut Lectiones Dominicae cuiuslibet, etiam si reponantur infra hebdomadam et simul cum Lectionibus de Feria dicantur, sumant semper Responsoria de I Nocturno ipsius Dominicae; Lectiones vero de Feria, si transferantur vel anticipentur, dummodo tamen simul cum Lectionibus Dominicae non dicantur, sumant Responsoria de Feria currenti, in Feriis Temporis Paschalis noviter disponenda. Excipiuntur tamen:

a) Lectiones de Scriptura occurrenti infra Octavas privilegiatas Ecclesiae universalis recitandae quae semper dicuntur cum Responsoriis de Octava.

b) Lectiones de aliquo Initio Scripturae occurrentis, quae necessario ponendae sint, iuxta Rubricas, in Officiis Lectiones proprias vel de Communi assignatas habentibus, quaeque dicuntur cum Responsoriis propriis de huiusmodi Officiis, si habeantur, secus cum Responsoriis de Tempore, numquam vero de Communi.

c) Lectiones de Scriptura in Dominicis post Epiphaniam positae, quae si infra hebdomadam transferantur, dicuntur cum Responsoriis de Feria currenti.

d) Responsoria Feria II infra Hebdomadam I post Epiphaniam et Feriae II infra Hebdomadam I post Octavam Pentecostes, quae, si sua die impediuntur, ulterius transferuntur, iuxta proprias Rubricas.

2. Responsoria quae in Festis S. Luciae Virg. et Mart., Ss. Ioannis et Pauli Mm., et S. Clementis Papae et Mart. in I Nocturno habentur propria, ponantur in II Nocturno, loco Responsorium de Communi, et in I Nocturno dicantur Lectiones de Scriptura occurrenti cum Responsoriis de Tempore.

3. Similiter omnia quae in Festo S. Elisabeth Reginae et Viduae, habentur propria, praeter Invitatorium, Hymnos, Lectiones II Nocturni, Ver-

sus ad utrasque Vesperas et Laudes, Antiphonas ad Magnificat et ad Benedictus, et Orationem, expungantur, et in I Nocturno item dicantur Lectiones de Scriptura occurrenti cum Responsoriis de Tempore.

4. In Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum, Psalmi ad Completorium et alias Horas minores, non amplius sumantur de occurrenti hebdomadae die, sed proprii assignentur.

IV. De occurrentia et translatione Festorum, eorumque concurrentia.

1. Festa Duplicia I et II classis, tam Ecclesiae universalis quam alicuius loci propria, impedita etiam perpetuo, quocumque sublato privilegio hucusque certis Festis concessio, transferantur in primam sequentem diem non impeditam a Dominica quavis vel Vigilia Epiphaniae, ab alio Festo Duplici I vel II classis, vel ab Officiis eiusmodi Festa respective excludentibus. Eadem Festa, tam I quam II classis, in II Vesperis non admittunt Commemorationem sequentis diei infra Octavam, neque cuiusvis Officii Simplicis, etiam si postera die integrum de eis celebrandum sit Officium.

2. Festa vero Duplicia maiora vel minora aut Semiduplicia, quae in universa Ecclesia celebrantur, si accidentaliter vel perpetuo impedita fuerint, non transferuntur, sed de eis fit Commemoratio iuxta Rubricas, et legitur IX Lectio historica. Si tamen Festum impediens fuerit Duplex I classis Domini universalis Ecclesiae, nil fit de Festo ut supra impedito; si vero fuerit aliud Duplex I classis, de Officio impedito fit Commemoratio tantum in Laudibus et in Missis privatis, et non legitur IX Lectio. Idem servatur de Festis propriis alicuius Nationis, Dioecesis, Ordinis vel Instituti, quae pariter, si in aliqua particulari Ecclesia suo die fuerint impedita, commemorantur vel omittuntur, ut supra. Festa autem propria alicuius Nationis, Dioecesis, Ordinis, Instituti vel particularis Ecclesiae, quae in tota Natione, Dioecesi, Ordine, Instituto vel in sua particulari Ecclesia impediuntur, si impedimentum sit accidentale, pariter commemorantur vel omittantur ut supra: si impedimentum sit perpetuum, reponantur in proximiorum diem, ab Officio Duplici, a Festo Semiduplici, a Vigiliis privilegiatis et ab Octavis II ordinis non impeditam.

De huiusmodi vero Festis Duplicibus maioribus seu minoribus vel Semiduplicibus, quae perpetuo vel etiam accidentaliter impediuntur, dici poterunt Missae privatae ad libitum sacerdotis, dummodo Officium impediens non fuerit.

Duplex I vel II classis, Dominica quaevis, Octava I et II ordinis, dies Octava III ordinis, Feria aut Vigilia privilegiata. Haec Missa dicitur ritu festivo, cum 2. Oratione de Officio diei et aliis de Commemorationibus forte occurrentibus.

3. Festa quae hucusque tam in Ecclesia universali, quam in particularibus locis sub ritu Semiduplici ad libitum sunt celebrata, reducantur ad ritum Simplicem, de eisque fiat Commemoratio quoties impediatur, ut fit de aliis Simplicibus iuxta Rubricas. Festum tamen S. Canuti cedit Festo Ss. Marii, etc. Mm., ideoque in eius Officio commemoratur.

4. Si Patronus loci secundarius, vel alius Sanctus proprius, descriptus sit in Calendario cum aliis Sanctis, ab eis non separetur, sed de omnibus simul celebretur Festum sub ritu Duplici maiori vel minori, aut Semiduplici, iuxta Rubricas, nisi sub altiori ritu in Calendario sit scriptum.

5. Quando Festum aliquod Duplex maius aut minus, vel Semiduplex occurrat in die Octava Duplici maiori non privilegiata eiusdem Personae, Officium fiat de Festo, sub ritu diei Octavae convenienti, omissa vel addita Commemoratione eiusdem Octavae, iuxta Rubricas.

V. De reformatione Kalendariorum particularium.

1. Ut vero omnia quae hoc decreto praescribuntur rite executioni mandentur, singuli Ordinarii, etiam Ordinum Regularium, et Moderatores generales Institutum cuiusvis generis quae Calendario proprio utuntur, supplicem libellum, iuxta Instructionem huius S. R. C. diei 12 decembris 1912, in Actis Apostolicae Sedis die 1 martii praesentis anni editam, ad eandem S. C. infra proximum mensem martium anni 1914 transmittant. Qui tamen post editam Constitutionem Divino afflatu, proprii Kalendarium iam obtulerint reformationem, ex officio novam ab eadem S. Congregatione sine ullis expensis recipient.

2. In hac Kalendariorum reformatione, praeter ea quae superius disposita sunt de Festis quae hucusque Dominicis afixa erant, sequentes servantur normae:

a) Anniversarium Dedicationis Ecclesiae Cathedralis, etiam ubi hucusque de fixa celebrari consuevit una cum Dedicatione aliarum Ecclesiarum, seorsim celebretur, iuxta superius de-

creta de eisdem Anniversariis hucusque diei Dominicae affixis.

b) Festa propria, nisi aliter per Apostolicas Litteras dispositum fuerit, celebranda erunt ipsa die natali, si agnoscat; secus, ponantur in aliqua die quae libera sit in Calendario.

c) Duo vel tres Sancti qui sub eodem Comuni comprehendantur, sicubi occurrant eadem die et sub eodem ritu sint celebrandi, unico Festo recolantur, adhibitis iis singulorum Communium partibus, quae pro pluribus Sanctis qualitate eiusdem assignantur, et contractis Lectionibus historicis III Nocturni, quae tamen huic S. R. C. adprobandae submittentur. Eadem norma servetur pro Festis eiusdem Communis, quae ab anterioribus diebus sint reponenda.

d) Festa S. Bartholomaei Ap. et S. Ludovici Regis Conf., in omnibus et singulis Kalendarium, Romano non excluso, fixe diebus 24 et 25 augusti respective assignentur, nonobstante quacumque consuetudine aut privilegio. Ubi vero solemnitas externa die 25 et 26 respective celebretur, his diebus permittitur unica Missa cantata vel lecta de ea Solemnitate, ut supra statutum est pro Festis diei Dominicae hucusque affixis.

e) Privilegium quibus nonnullae Dioeceses vel Instituta gaudent, sese scilicet conformandi Calendario Cleri Romani, aut alicuius Ordinis seu Congregationis, et alia huiusmodi, penitus oboletur.

Quae omnia, per infrascriptum huius S. Rituum Congregationis Secretarium, sanctissimo Domino nostro Pio Pp. X in audientia diei 26 praesentis mensis octobris relata, Sanctitas Sua dignatus est approbare, et ab omnibus servari mandavit. Consulens autem eadem Sanctitas Sua pauperum praesertim clericorum indemnitati, Apostolica benignitate permittit, ut hi, pro prudenti arbitrio Episcopi, Breviaria quibus in praesenti utuntur, sine novi libelli additione, adhibere adhuc valeant, dummodo, iuxta Rubricarum praescriptum, novum ordinem Psalterialem omnino servant. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 28 octobris 1913.

Fr. S. Card. **Martinelli**,
Praefectus.

L. † S. † **Petrus La Fontaine, Ep. Charyst.**,
Secretarius.

Pastoralne konference v letu 1913.

Naj hitim, da o pravem času podam poročilo o pastoralnih konferencah v tekočem letu.

Jako obžalujem, da iz treh dekanij do danes (5. novembra) še nisem dobil zapisnikov in elaboratov. Zato velja poročilo le za 19 dekanij.

Iz teh dekanij se je konferenc udeležilo 380 duhovnikov; 21 jih ni prišlo, toda razen dveh ali treh so se vsi zares temeljito izpričali; neizpričani dobe ostro grajo.

Izdelkov je za prvo vprašanje o antialkoholnem gibanju 11 prav temeljnih in zanimivih, za ostala pa po 68. Sodim, da so samo kaki trije precej površni in ne dosti premišljeni, ostali so dobri, mnogi prav dobri, praktični in premišljeni, rekel bi, da jih je narekovala prava ljubezen do ljudstva. Zato so pa tudi moje opazke večinoma jako ugodne in pohvalne.

Iz vrlo dobro, natančno in pregledno sestavljenih zapisnikov posnamem, da so se razprave prav vse vršile popolnoma pravilno, kakor določuje naša prva sinoda; bile so pa tudi živahne, večinoma jako živahne. Hvala Bogu, da ste se gospodje tako iz srca zanimali za stvarine, ki krav globoko segajo v mišljenje in življenje našega ljudstva in v Vaše dušnopastirsko delovanje.

Na temelju zapisnikov in izdelkov naj izpregovorim o vsakem vprašanju posebej, potem pa naj nekatere določim, da se ponatisnejo.

I.

Nekaj misli o vsakem vprašanju.

1. O antialkoholnem gibanju.

Goreči voditelji antialkoholnega gibanja mi niso dali miru, dokler jim nisem obljubil, da to zadevo zopet na konferencah sprožim. Storil sem pa tudi to sam prav rad, saj je to vprašanje nekako življenjsko vprašanje za naše ljudstvo in naj se zato zanimanje zanj vedno in vedno vzdržuje.

O tem vprašanju so bile razprave čez in čez silno živahne, poučne in spodbudne. Že leta 1909. so nam slične razprave pokazale neumorno delo duhovnikov zoper nezumno uživanje opojnih pijač. Letošnje nam prikazuje velik napredek: delo se je poglobilo in razširilo, pa tudi uspehov se ne manjka. Le odgovori o uspehih pri odraslih so precej žalostni, deloma pesimistični.

Koliko dobrega ste pa gospodje storili z delom pri mladini v šoli! Že ob času kanonične

vizitacije sem prav užival, ko sem pri šolarčkih opazil, kako se jim gnusi žganje, gnusi pijanost, gnusi pijanec sam. Kolik napredek! Nas so pa učili, kako veselo je in prijetno in vabljivo »sladko vince piti«! Hvala Bogu, sedaj je drugačna vzgoja. Ko stari nepoboljšljivi pijanci izmrjo in pride na vrsto sedaj vzgojeni rod, o koliko bolj prijetno in veselo bo po naših družinah!

O raznih sredstvih pri delovanju zoper nezmernost, da bo delovanje uspešno, ima jasen pregled uzorni zapisnik dekanije Kamnik. Ker vem, da bo vse gospode zanimal, naj se Vam priobči:

Dekan: »Razvidim, da se gospodje strinjajo z ravno navedenimi nasveti in predlogi, osobito s slednjim, da konferenca podpira najtoplejše prošnjo protialkoholnega društva na Homcu na okrajno glavarstvo v nastopnem obsegu:

a) gostilniških koncesij naj se brez prav tehtnih razlogov ne podeljuje in kjer koli je mogoče število istih skrči;

b) plesnih licenc naj se ne dovoljuje, v kolikor je to največ mogoče; gostilničarje, ki prirejajo ples brez dovoljenja, naj se najstrožje kaznuje;

c) kaznujejo naj se najstrožje igralci hazardnih iger, kakor tudi gostilničar, ako se je igralo z njegovim dovoljenjem in tudi samo z njegovo vednostjo;

d) gostilničarje, ki imajo gramofone, naj se prisili do postavne pristojbine, da jih smejo imeti in igrati. Za ples na gramofon, če se sploh ne more zabraniti, se mora plačati pristojbina;

e) vpliva naj se, da občine napravijo naklado na pivo, posebno na žganje;

f) mladeniči, ki izsiljujejo na ženitovanjih od ženina in svatov denar, naj se strogo kaznujejo;

g) proti vsaki pieteti je, da semintja pijejo pri mrličih žganje, uganjajo razne burke, pa tudi sanitarno nevarno je pri nalezljivih boleznih, da se čuje pri mrličih do polnoči ali celo noč; odredilo naj bi se, da izven domačih ne bi smel nikdo dalje čuti pri mrliču kot do 9. ure;

h) gospodarji žganjetočev, ki se ne drže postavnih določb, naj se strogo kaznujejo;

i) gospodarji-pijanci, ki ne skrbe za obstanek družine, dobro vzgojo otrok ter vedoma zapravljajo skupno premoženje, naj se kaznujejo in spravijo pod kuratelo;

j) naj se bolj skrbi za nočni mir. Orožništvo naj nastopa strogo.

Ta sklep konference se sporoči nemudoma c. kr. okrajnemu glavarstvu.«

Župnik in zapisnikar Štrukelj: »Duhovščina v dekanatu naj bi postopala v protialkoholnem boju enotno in sistematično.«

Dekan: »Gotovo želimo vsi tako in da bi naše prizadevanje uspevalo. Zapomnimo si dobro, kar smo o tem danes slišali in obravnavali v praktično izvajanje po vsej dekaniji. V to se mi vidi potrebno, da povzamem ob kratkem, kako naj postopamo z otroci in kako z odraslimi:

a) Šolska mladina.

1. Že v prvem šolskem letu, kmalu po začetku šolskega leta, naj se vprašajo otroci, ako so že pili vino, pivo, žganje. Katehet naj si zabeleži otroke, ki so že pili to ali ono, kakor one, ki še niso pili. Ta statistika mu dobro služi. Otroke, ki še niso pili, naj pohvali, one pa, ki so že pili, naj pouči, kako hude posledice ima vino, pivo, posebno žganje na dušo in telo. — Pijo naj vodo, mleko — to je za otroke in odrasle najbolj zdravo.

2. Kakor smo že v dekaniji določili, se sprejemajo otroci o prvem sv. obhajilu v Marijin vrtec, tedaj naj se otrokom tudi pove, naj ne pijo ne vina, ne piva ali še celo žganja.

3. Pri otrocih v tretjem šolskem letu, to je pri otrocih dopoldanske šole, naj se vpelje sistematičen pouk o antialkoholnem gibanju in grozni škodi alkohola za dušo in telo na podlagi anti-alkoholnega katekizma in drugih sličnih knjižic. V šoli naj visi Weichselbaumova tabela o peškodbah glavnih organov človeškega telesa po alkoholizmu: srce, jetra, želodec itd.

4. Vzbuja naj se gnus do opojnih pijač, na primer, da se opozarja na znane pijance v župniji, ki se često valjajo po tleh, obleže v kaki jami ali cestnem jarku. Nadalje, ko vsled pijanosti kdo v jarku utone, zmrzne, se obesi, znori i. t. d.

5. Veroučitelj naj otroke-abstinate večkrat kontrolira, ako se drže abstinence, na primer po izvestnih domačih dogodljajih: godovih, ženitovanjih, semnjih, praznikih i. t. d. in jih vpraša: so li kaj pili? Sploh jih večkrat opominja, naj ostanejo zvesti svojim sklepom.

6. Katehet naj posamne partije katekizma, zgodb uporablja za protialkoholni pouk, kakor na primer božje zapovedi, sedem poglavitnih grehov, vesoljni potop, izgubljeni sin i. t. d.

7. Vpliva naj se pri okrajnem šolskem svetu, da antialkoholni katekizem, knjižico »Mladi junaki« in slične knjižice, brošurice in podobice »gratis« med šolsko mladino razdeljuje.

8. V pospeševanje treznosti in varčnosti naj se med šolsko mladino vpelje »Čbelica« ali domači hranilnik.

9. Praznik sv. Janeza Krstnika naj se, kjer je to mogoče, obhaja s šolskimi otroci s primeranim nagovorom in sprejemom sv. zakramentov.

10. Conditio sine qua non je, da starši sodelujejo s šolo in katehetom. Vpliva naj se na to na leci, v spovednici, pri velikonočnem spraševanju, posebno pri pouku mater. Kolika škoda, če oče, mati podereta, kar šola in katehet sezi-data. Starši naj ne dajejo ali še celo silijo otroku nikdar opojne pijače. O, da bi se starši zavedali svoje velike odgovornosti še pred spočetjem otroka. In matere naj bi v blagoslovljenem stanu opojnih pijač nikdar ne pile. Otroke staršev-pijancev imej katehet v posebni evidenci.

b) Odrasli.

1. O alkoholnem vprašanju je ljudstvo temeljito poučiti, ker mnogi še vedno žive v veri, da alkohol redi in daje moč; odtod dajejo matere in očetje še celo malim alkoholnih pijač. Dobro je ljudem v spomin poklicati pastirski list o uživanju opojnih pijač (»Škofijski List«, 1912, pag. 117 do 126) in knjižico: »Mladeničem«, II, stran 62 do 88, kjer se to vprašanje kratko, a temeljito obravnava. — Seveda se mora duhovnik, ki druge uči, o tem vprašanju sam prej dobro poučiti. — Govori naj o tem na leci, v spovednici, o velikonočnem spraševanju i. t. d. Ugoden čas so adventne in postne nedelje ter posebno nedelja sv. Janeza Krstnika.

2. V Marijinih družbah, v izobraževalnih društvi, tretjem redu naj so posebni abstinencijski odseki, ki z govori in predstavami protialkoholno gibanje pospešujejo. Naši pisatelji naj v to svrhu pišejo igre protialkoholne tendence; igre, v katerih se pijančevanje odobrava in popiva, naj bi ne imele mesta na naših odrih. — Semintja naj bi se vršila predavanja priznanih veščakov o tem vprašanju.

3. Protialkoholno glasilo »Zlata Doba« naj se, kolikor le mogoče, med ljudstvom razširi. »Domoljub« naj bi prinašal vsako četrtletje prilogo »Sveta vojska«, kjer bi bili ponatisnjeni najboljše članki iz »Zlate Dobe«. Po »Domoljubu« in »Bogoljubu« bi se zanesel pouk o tem vprašanju med mase ljudstva in nedvomno marsikoga pridobilo za trezno življenje.

4. Po Družbi sv. Mohorja naj bi se to vprašanje intenzivnejše obravnavalo. Povesti, ki navajajo bralce k pijači, naj bi se ne sprejemale; dobro naj bi došle one, ki pitja ne odobravajo in treznost pospešujejo.

5. Da je alkoholizem tako razširjen, so pač krive premnogoštevilne pivske razvade, kakor o krstih, sveti birmi, svatbah, pogrebih, raznih kupčijah i. t. d. Stori naj se vse, da se omeje, odpravijo.

6. Ljudstvo je dvigniti nravno in gospodarsko. Nuditi mu je brezalkoholno pijačo, ki je cenejša in zdrava. Slab gospodarski položaj, slaba plača, preveliki dolgovi i. t. d. je mnogokrat krivo, da se ljudje zaslužijo alkoholu. Hranilnice in posojilnice, gospodarske zadruga, gospodarski in gospodinjski tečaji i. t. d. so v tem zdatni pomočki.

7. Snujejo naj se protialkoholna društva »Sveta Vojska«, ker so v tem boju nujno potrebna. Ne, da le poučujejo ljudstvo o škodljivosti alkoholizma, pazijo tudi, da se spolnjujejo postavne določbe in odredbe glede točenja opojnih pijač in gostilniškega reda, vlagajo peticije in vplivajo na merodajne oblasti. — Kjer pa ni lahko mogoče radi letnih prispevkov 1 K snovati protialkoholnih društev, naj se družba treznosti čvrsto po odsekih razvija, in kjer je še ni, vpelje.

8. Župnim uradom naj bi se dovolilo, da bi smeli na cerkvene stroške nekaj izvodov poročila III. antialkoholnega shoda nakupiti in med ljudstvo razširiti.

9. Molitev in vredno pogosto sprejemanje svetih zakramentov je še posebno pri protialkoholnem boju neizogibno potrebno. Dušni pastir naj moli sam in z verniki za spreobrnjenje pijancev in stanovitnost zdržnikov, kakor naj priporoča v to svrhu svete zakramente. — Duša z Jezusom združena, skušnjavam in strastem ne podleže.«

Prav lepa pismena poročila so podali gospodje župniki Plantarič, Mrkun, Žvan, Bleiweis, Oblak Valentin, Bukovitz i. t. d. in kaplani Škulj, Zorko, Bambič in še nekateri. Na dotična ne še zastarela navodila naše prve sinode (pag. 46 sqq., 85 sqq.) se je oziral edino gospod župnik Bleiweis.

2. O postopanju spovednika pri otrocih od 7. do 14. leta, da bo prejemanje svetih zakramentov pri teh otrocih vredno in vzgojno.

Pri konferencah, h katerim se pozivljete gospodje po opravljeni kanonični vizitaciji po posameznih dekanijah, zmiraj bolj in bolj po-

udarjam, kolikega vzgojnega pomena je spoved za otroke koj v prvi mladosti; poudarjam, kako naj na ta moment pazimo posebno sedaj, ko gledamo v otroška srca ravno v času, ko se jim vse slabosti razvijajo, ko telesno dozorevajo in ko se začne grozna nevarnost za usodepolno oskrnjevanje lastnega telesa. Meni samemu se od leta do leta v tem oziru vse bolj dani, zato so tudi moje besede gospodom od leta do leta bolj živahne, bolj iz globočine srca, bolj pretresljive. Žal, da mi ni dano to izredno važnost opisati tako, kakor jo gledam v duhu.

Naj bi gospodje sami to zadevo razmišljevali, skupno pretresavali in se je še bolj zavedali, zato sem postavil to v resnici vsestransko praktično vprašanje. V vprašanju imenujem spovednika, ne kateheta, poudarjam vzgojni moment in določujem leta, namreč 7. do 14.

Se ve, spoved mora biti vredna, veljavna; ako ni, ne more biti vzgojna. Res, že spoved sama po sebi je vzgojna; otrok spozna svoje strasti, svoja slaba nagnjenja, svoja slaba dejanja; spozna jih, prizna in obžaluje; obžaluje jih, sklene se jih varovati in se jih ves potrt obtoži; spovednik mu pomaga, ga v sklepkih potrdi, mu pove posebne sklepe zoper glavno strast, mu da poguma, ga odveže in s tem podeli milostno pomoč za boj v zmislu sklepov.

To vse je izredno vzgojno in gospodje so o tem v odgovorih podali prelepih in za otroke primernih misli in navodil. Toda to je le negativna stran vzgoje. Negovati se mora tudi pozitivna stran, namreč, razvijati se morajo čednosti otroku primerne: pobožnost, strah božji, spoštovanje in pokorščina do staršev, krotkost, odkritost, odkritosrčnost, ljubezen do bratov in sester, sramežljivost, zatajevanje samega sebe, marljivost, delavnost in druge po okolnostih, v katerih otroci žive.

Negovati te čednosti, se pravi pozitivno vzgajati. Od vseh bi morali poudarjati posebno tri, namreč: molitev, premagovanje samega sebe in sramežljivost.

Molitev sploh je naša prva dolžnost do Boga; prosna molitev je pa za napredovanje v čednosti in sploh za čednostno življenje neizogibno potrebna. Silno važna je jutranja molitev, pri kateri naj bi se obudil dober namen, da bo dan za nebesa vreden in pa trden sklep, varovati se navadnih grehov, kakor nepokorščine, jeze, laži, kletve, nesramnosti, da bi bilo življenje po hišah bolj veselo in srečno. Veste pa, kako se ta za vzgojo izredno važna molitev lahko in pogostokrat opušča!

Premagovanje samega sebe je zopet potrebno, če se hoče čednostno živeti. Zakaj pa padajo ne le otroci, ampak tudi odrastli vedno v iste grehe nazaj? Zakaj? Zato, ker se ne zavedajo, da se je treba premagovati, pa jim nagnjenje preide v navado, katera jih zaslužni. Odrastli se bodo pa premagovali in ne bodo tako vkoreninjenih navad imeli le, ako se premagovanja nauči že otrok, ker ga spovednik vedno in vedno na to opozarja in nagiba.

In sramežljivost? Namreč tisto nežno čuvstvo otrokovega srca, ki ga varuje ne le nečistih grehov, ampak vsega, kar bi ga moglo v nečiste grehe zapeljati; ki ga torej varuje, da nespodobnih reči z očmi ne gleda, z ušesi ne posluša, z jezikom ne govori, z rokami ne dotikuje, s srcem ne poželi, na telesu ne stori in ne dopusti. Vse to bi bilo nesramežljivo, in akoravno ne vselej greh, vendar večinoma nevarno. Saj ni greh, ako se to stori iz potrebe, saj ni greh ali kvečemu mali greh, ako se stori iz nevednosti ali lahkomisljenosti; greh pa je, in sicer nevaren greh, ako se stori iz poželjivosti, radi naslajevanja telesnega.

Kolikega pomena je torej negovanje sramežljivosti in točen pouk, kdaj je dejanje zoper njo brez greha, kdaj komaj mali greh, kdaj smrtni greh! Kolikega pomena pouk, da so dejanja zoper sveto sramežljivost nevarna tudi takrat, kadar niso grešna. Ali se naši otroci tega zavedajo? da, ali se njihovi starši tega zavedajo? Pa tudi, ali si niso že otroci v tem oziru pridobili popolnoma napačnih misli, posebno misli pretiranih, da je vse zoper sv. sramežljivost tudi že smrtni greh? In narobe, ali se otrokom čut svete sramežljivosti ni že zgodaj zamoril, ker se v domači hiši na njo ne pazi, ker je starši ne vedo ne ceniti, ne negovati. In kaj se po tem godi na paši, pri kopanju, pa tudi doma v spalnicah! Oh, kako prevažna naloga pri otrocih ne le za kateheta, da vse prav razloži, ampak še bolj za spovednika, da zna v tem oziru otroka prav voditi!

In ko v takem dušnem in telesnem razpoloženju pride spolna dozorelost, ki se dogodi ne navadno kmalu, po dovršenem 12. letu, navadno še pred 13. letom starosti. Z novimi, nepoznanimi dogodki v telesu, z novimi, prijetnimi, ugodnimi občutki so spojene spolne predstave in misli, spolne želje; začne se dotikovanje lastnega telesa, ki se radi prijetnih občutkov nadaljuje in vedno bolj pogostoma ponavlja. Kmalu pride strast v navado in iz navade hude posledice za dušo in za telo.

Kaka naloga za spovednika, ko otrok v teh sklepkih prihaja k spovedi! Otrok sam skoraj gotovo ne bo povedal, kaj se v njem godi, ker ne zna povedati, ali bo morda le nekako z daleč omenil. Spovednik mora vmes poseči: ako razumeva ta čas v otrokovem življenju, ako razumeva pomen vsega tega za vse življenje otrokovo, za njegovo dušo in telo in za posledice pri mladeniču in dekletu! Ali čutimo, kaj je v teh letih nam v naše roke dano? Ali čutimo gorje za otroka, pozneje za mladeniča in dekle, za vse družinsko življenje, ako mi vsega tega ne bi razumeli in torej ne bi znali vzgojno vmes poseči?

Ne zamerite, če sem v tej razpravi bolj obširen! Upam, da boste sedaj razumeli pomen in dalekosežnost tega konferenčnega vprašanja in pa tudi spoznali, da se na konferencah ta stran vprašanja ni zadostno razumela in se zato le pomanjkljivo obravnavala. V Radovljici je en župnik (Skubic) poprašal, če se morda ne misli posebno na otroke od 12. do 14. leta, in dobil je nalog, naj o tem za prihodnjo konferenco napiše in prinese primerno razpravo. Malokje se je na to stran vsaj nekoliko opozorilo. Dobro pa to zadevo obravnava kaplan Markič; razumno tudi kaplan Šimenc, kateri edini namigne na navodila naše druge sinode (pag. 76 sqq.); še bolj se je zmisla vprašanja zavedal kaplan Lobe, ki je prav primerno razložil prvo spoved, navadne spovedi in spoved otrok od 12. do 14. leta.

Sicer so pa o tem vprašanju — ako se namreč na te pomanjkljivosti ne oziramo — lepo razpravljali kaplani Muren, Klemenčič v Starem trgu, Jaklitsch, Krauland, Cegnar, Zupanec, Fröhlich, Komlanec, Fatur, Drešar, Kopitar, Filipič, Tavčar Tomaž, Golob, Vodopivec, Dimnik, Zajec Karol, Pečarič, Kogej, Skulj, Omahen, Šimic, Tomec, Erzin. No, ako Bog da, se bo o tem točneje razpravljalo na tretji sinodi, da ne bo pritožbe, kakor se je na eni konferenci čula, da se je mladina zaukazala k pogostemu prejemanju sv. zakramentov, pa nimajo gospodje nobenega navodila in so sami sebi pripuščeni.

3. Kako naj se uredi spovedovanje, da ne bo prevelike gnječe...?

Opazil sem, da je v »Škofijskem listu« tiskovna pogreška in je tiskano: »Kako naj se vodi..., namesto uredi...?« Iz elaboratov vidim, da so razen par izjem gospodje vendarle vprašanje prav razumeli. Zakaj sem pa želel, naj se to vprašanje na konferencah pretresa? Potujoč po škofiji sem opazil, da ob nedeljah in praznikih obstopijo spovednice one osebe, ki hodijo k sve-

tim zakramentom prav pogostokrat ali vsaj večkrat, da prihajajo v soboto zvečer ali zvečer pred praznikom šolski otroci, in to mnogoštevilni, da ne morejo blizu oni, ki so prav potrebni, ali pa se otroci odpravljajo in po tri, štiri ure čakajo, pa še na vrsto ne pridejo; opazil sem, kako verniki, ki so od cerkve bolj oddaljeni, težko na vrsto pridejo in se zato redkokrat spovedujejo; opazil sem, da se navadno spovedujejo le v nedeljo ali praznik zjutraj in še takrat ne vselej dosti zgodaj in v soboto ali zvečer pred praznikom, in da se pa skoraj nikdar ne spoveduje med tednom.

Radj teh okolnosti sem pač lahko presodil, da premnogi, posebno mladeniči in možje, sv. zakramentov ne morejo prejemati pogostokrat, ali vsaj večkrat, ampak ostanejo pri svoji stari navadi. Čutil sem, da sem dolžan poseči vmes. Toda kako? Določil sem tozadevno vprašanje, naj se razpravlja pri konferencah. Prepričan sem bil, da gospodje sami to neugodno dejstvo čutite in da boste to priliko dobro porabili, se porazgovorili in za prihodnje sestavili nov načrt spovedovanja, kakor je sedaj potrebno.

Nisem se motil. Iz zapisnikov in iz dobrih izdelkov sem spoznal, da ste se za to vprašanje zanimali in precej praktičnih načrtov predložili. Naj omenim le nekatere načelne misli, namreč:

1. Možje in mladeniči se ne marajo drenjati med ženske: zato naj se strogo zapove, da imajo na moški strani moški vedno prednost, pa se mora takoj ženska moškemu vselej umakniti; celo zahteva naj se, da ženske sploh nikdar ne stoje na moški strani, saj moški ne pride k spovednici, ako na svoji strani vidi polno žensk;

2. moški pridejo najrajši v nedeljo ali praznik zgodaj zjutraj; zato naj ženske vsaj večinoma spoved opravijo pred ta večer, na to naj se vabijo in navajajo;

3. oni, ki hodijo k sv. obhajilu pogostokrat, posebno tretjeredniki ali Marijine družabnice, naj spoved opravijo med tednom pred sveto mašo; saj smejo pristopiti k mizi Gospodovi tudi brez spovedi tako dolgo, dokler nimajo smrtnega greha;

4. tudi stari ljudje, posebno pobožne ženske, naj pridejo med tednom, ne v soboto ali zvečer pred praznikom; saj imajo čas in za odpustke zadostuje spoved na 14 dni;

5. otroci naj pridejo k spovedi med tednom, zvečer pred šoleprostim dnevom, ali koj po šoli, ali vsaj v soboto kmalu po kosilu, dokler še ni odrastlih; naj se razdele v več oddelkov in naj se vsakemu določi poseben čas med tednom, po šoli ali v soboto po kosilu;

6. ako se napove za kako nedeljo ali poseben praznik skupno sv. obhajilo za Marijine družabnice ali tretjerednice, naj se jim spoved določi poprejšnje dni zjutraj ali zvečer, da bo večer pred nedeljo ali praznikom ali pa tisto jutro tudi za druge prostor; za skupno obhajilo mladeničev bo pa že moral ostati večer, in sicer še prav poznen večer in zgodnje jutro;

7. za može in mladeniče naj se katerikrat v letu določi kak čas prav izključno in naj se povabi še kak sosedni duhovnik, da bodo pozvani opravili nemoteno, lahko in prilično hitro;

8. spovedne molitve naj se skrajšajo, posebno one dolge pred spovedjo; zadostuje reči: »prosim svetega blagoslova; zadnja spoved je bila...; sedaj sem grešil«; tudi spovednik more brez greha prikrajšati molitev za odvezo, kakor uče moralisti;

9. duhovnik naj se iz ljubezni do Boga in do neumrjočih duš premaga in naj: a) v nedeljah in praznikih vstane prav zgodaj, da bo prvi v cerkvi in bo spovedencev čakal; cerkvenik je nezanesljiv; b) naj v sobotah in pred praznikom kmalu po kosilu hiti v spovednico in tam čaka, pa moli; c) naj tudi med tednom spovedence uredi, bolj zgodaj vstane in še pred sv. mašo v spovednici čaka (pol ure, eno uro ali po potrebi še več); d) naj bo vedno na razpolago.

To so glavne načelne misli. Kajne, to vse se more izpeljati, le iz ljubezni do Boga in precej premagovanja samega sebe je treba. Seve, ljudstvo se mora o tem poučiti bodisi na prižnici, ali še bolje in temeljiteje pri velikonočnem izpraševanju. Gospodje, ali se boste za tako ureditev zavzeli, se navduševali pri sestankih? Dekani, ali boste na čelu tega gibanja? Kako me je pogrelo, ko sem pri nekaterih elaboratih videl, da gospodu še na misel ne pride spovedovanje med tednom! Kako moč imajo stare razvade, ki ugažajo naši komoditeti!

Pri nekaterih konferencah se je poudarjalo, naj se posamezne nedelje določijo za posamezne stanove, n. pr. prva za dekleta, druga za žene, tretja za moške, četrta za možce in mladeniče. Na prvi pogled se vidi ta ureditev prav lahka in primerna, toda odkrito povem, da se mi ne dopada! Zakaj ne? En razlog je ta, da se s tem redom ovira pogosto sv. obhajilo.

Popolnoma napačen je nasvet, naj se hitro izpoveduje, češ otrok in pobožnih oseb se lahko spove 30 do 40 v eni uri! Kdor tako dela, pač niti pojma nima, kaj je spoved za otroka in kaj za pobožno osebo, ako hočeš prav voditi vest, da ne bo zmotna, in prav voditi napredovanje notra-

njega življenja na potu do krščanske popolnosti.

V neki konferenci so se razgovarjali o formuli za kesanje po spovedi in so se odločili za ono v katekizmu. Res, ta formula je avtoritativno vpeljana in naročena. Vendar so se pa vedno slišale pritožbe, da je pretežka, da jo otroci čudno zmedejo in pri spovedi brez razuma molijo. Radi tega so ljubljanski katehetje sestavili novo, bolj kratko, ki ima pa vendarle vse momente kesanja v sebi. Ordinarijat jo je že odobril, pa se je ponatisnila in po šolah večinoma vpeljala. Glasi se:

»Moj Bog! Žal mi je, da sem grešil. Žal mi je zato, ker sem z grehi zaslužil Tvojo kazen; posebno pa mi je žal, ker sem razžalil Tebe, ki si moj najboljši Oče in vse ljubezni vreden. Trdno sklenem, da Te ne bom več žalil. Pomagaj mi – po Gospodu našem Jezusu Kristusu. Amen«.

Ta formula je lahko razumljiva, ima le malo kratkih stavkov in stopnjuje razloge za kesanje do trdnega sklepa in prošnje za pomoč. Trikratni »žal« markira to stopnjevanje. Najpoprej otrok trdi sploh, da mu je žal, da je grešil. Potem pove zakaj in najpoprej radi kazni (nepopolno kesanje), potem radi ljubezni do Boga (popolno kesanje); zatem sklene, da ne bo več grešil in nazadnje prosi za pomoč. Kako je ta formula enostavna in popolna! Torej naj se rabi povsod!

Neki gospod je obsojeval trikratni »žal« in predlagal besedo »obžalujem«. Kako to, saj je vendar beseda »žal« tako krepka in kratka in navadna v življenju.

Na to vprašanje imam pred seboj mnogo v resnici praktičnih odgovorov. Pohvalim kar vse gospode; le dva ali tri moram izvzeti in sem to tudi ob koncu elaborata zapisal, da bodo vedeli. Za okolnosti v Ljubljani posebno za one v stolni cerkvi, sta konferenci predložila v resnici primerne razprave oba gg. vikarja, Zupanec in Cegnar. Ozirala sta se posebno na potrebe olikanih krogov, kaj naj bi se za te storilo, da se ne bodo ogibali spovednic. Ljubljanske gospode v dušnem pastirstvu prosim, da bi dotično razpravo uvaževali, jo na prihodnjih konferencah pretresovali in storili kaj prav praktičnih sklepov. Elaborat g. Zupanca se spodaj ponatisne.

4. Casus.

Dani »casus« so gospodje marljivo reševali sledeč priznanim cerkvenim pisateljem. Naj svojo rešitev primerijo z rešitvijo oficijelno, ki je spodaj ponatisnjena.

II.

Nekaj rešitev.

Najprej prosim, naj se mi prizanese, da nisem dekanijam poslal posebnih rešitev na vloge. Odkrito povem: čas me je prehitel in sedaj ne morem več. No, pa vsaj imate vsi točno rešitev v tem, kar sem napisal zgoraj o razpravah in o vprašanjih; tudi sem pri posameznih elaboratih, ki se bodo vrnil, dodal opazke in celotno oceno.

Sedaj pa podam za posamezna vprašanja po en odgovor. Težko sem jih zbiral, ker imam za vsako mnogo dobrih in deloma celo boljših od onih, ki se bodo ponatisnili.

O protialkoholnem gibanju se ponatisne poročilo ekspozita Zorko, ker zna zanimivo pisati. Bolj globoko je ono g. Škulja, pa se pretežko čita, in bolj pregledno ono g. Klemenčiča, pa je formalno manj izpeljano. O drugem vprašanju sem vzel poročilo kaplana Šimenca, ker vzgojni moment nekako najbolje izpeljuje.

O tretjem vprašanju sem določil ponatisniti razpravo vikarja Zupanca, ker je za Ljubljano pomenljiva.

† Anton Bonaventura

knezoškof.

1. Kaj se je storilo in doseglo zoper alkoholizem a) pri šolski mladini, b) pri odraslih in kaj bi se še dalo storiti?

Protialkoholno delo je zadnja leta precej pospešila slaba vinska letina in splošna denarna kriza. Tako je Bog hvalevredno podpiral naš boj proti pijančevanju. Vina so ljudje pridelali le malo ali celo nič, in še kar ga je bilo, je bilo tako, da je moral biti že posebno jezen na »Zlato dobo«, da si ga je privoščil večjo množino. Ker otroci doma večinoma niso dobivali vina, so se za abstinenco veliko lažje navdušili in večja večina šolske mladine je pri nas popolnoma zdržna, nekaj jih je pilo le tuintam: ekscesov v tem oziru nisem opazil izvzemši en slučaj v ponavljavni šoli. Člani Mar. Vrtca so vrli abstinenti, tudi drugi so večinoma vpisani med »Mlade junake« in kot je pokazala kontrola so svojo obljubo dobro držali. Kot že rečeno, se moram za ta napredek v abstinenci največ zahvaliti slabi vinski letini. Vidi pa se vendar, da se otroci z abstinenco vedno bolj sprijaznjujejo in živijo zdržno ne samo zato, ker nimajo kaj piti, ampak tudi iz prepričanja. Saj poznajo pijance in vedo kaki reveži so, saj poznajo škodljivi vplivi alkohola, saj vedo, da se morajo v nežni mladosti varovati pijače, ako hočejo od-

rasli trezno živeti. Vedo, da se je navaditi lahko, a odvaditi silno težko in zato studijo opojne pijače. To se je s protialkoholnim poukom v šoli brez dvoma pri mnogih doseglo. Otroci z veseljem pripovedujejo, kako so se v tem in onem slučaju premagali in odklonili pijačo, ki so jim jo domači ponujali. Samozavestno je pripovedoval neki fantek, da je tekel okrog hiše in oče z žganjem za njim. »Ali so te ujeli?« O ne, so padli, ker so bili pijani.

Marsikdo sicer bolj s pomilovanjem gleda na otroke-abstinate, češ: kaj če zdaj ne pijejo, ko bodo veliki, bodo pa itak pili. Morda bodo, morda tudi ne. Gotovo pa je tudi s tem že nekaj doseženega, če otroci v nežni mladosti ne pijejo, si ne pokvarijo zdravja in ne zaostanejo v dušnem in telesnem razvoju. Četudi bo v poznejših letih marsikdo pil, bo vendar veliko lažje premagoval strast, kot pa če je z alkoholom zastrupljen že v cvetju let. Upoštevajmo tudi, da utegne priti za sedmimi suhimi sedem mokrih let, pride dobra vinska letina — in če ne bomo mladine na tak čas nič pripravili, če je ne bomo utrdili v treznem življenju, bodo takrat pili vsevprek. Ne zanemarjajmo torej protialkoholnega dela v šoli!

Prijatelji stroge metode, učnih načrtov in natančnega reda pri razdelitvi učne tvarine dovoljujejo govoriti o alkoholizmu pri obravnavi zgodbe o Noetu, govorijo o pijančevanju »na ženinini v Kani Galilejski« in pri razlagi V. božje zapovedi. Brez skrbi pa smeš o tej stvari govoriti tudi ob drugih prilikah in prilike se ponuja mnogo, če je ni, se jo pa naredi. Noetovih sorodnikov, ki jih omami vino ali žganje tudi v novem zakonu ne manjka. Otroci jih sami poznajo dovolj, saj pogosto poslušajo pijance, vidijo njih surovo obnašanje, čujejo o pobjih in tepežih itd. Carpe diem! Uporabi tako priliko, naslikaj otrokom z živimi besedami ostudnost takega početja in njegov vzrok — pijačo, in jih vspodbujaj, naj pazijo, da sami čez nekaj let ne bodo taki. Časopisi prinašajo pogosto strašne novice o zločinih in nesrečah, ki jih je zakrivil alkohol. Pri kosilu izreži tako poročilo iz časopisa, utakni v žep in ga prečitaj v šoli, razloži in apliciraj — pa si v par minutah brez truda vrgel semence na protialkoholno polje.

Lepa prilika zato se nam nudi tudi v Mar. Vrtecu. Od otrok, ki so zapisani v Vrtec, pač smemo zahtevati popolno abstinenco. Cvetkam na vrtu se ne priliva z vinom in žganjem, temveč z vodo, s čisto studenčnico. V Vrtecu je gotovo zbrana elita naše mladine in ta mora dajati

drugim lep zgled. Če se bo v Vrtecu skrbno gojila tudi cvetka zdržnosti, potem bo imel Vrtec res velik pomen za mladino. Ko vstopijo v Mar. družbo, jih ne bo treba za abstinenco še le s težavo pridobivati, ker jim bo ta že znana in se jim bo zdelo samoobsebi razumljivo, da tudi v Mar. družbi živijo zdržno.

V Vrtecu je gotovo tudi umestna primerna zabava in razvedrilo. Otroci kaj radi poslušajo pesmice in povesti. Zberimo take, ki imajo protialkoholno vsebino, ki svariijo pred pijačo, slikajo njene žalostne posledice in v mladih srcih se bo vzbujal vedno večji in odločnejši odpor proti pijači. Molatev nežnih nedolžnih src je gotovo Bogu še posebno všeč. Navajajmo še posebno otroke v Vrtecu, da bodo radi molili za spreobrnjenje pijancev, za razširjanje protialkoholnega gibanja in da bodo v ta namen darovali tudi sv. obhajilo. Ob kaki primerni priliki seznanimo mladino tudi praktično z brezalkoholnimi pijačami, n. pr. ob kakem izletu, na veselici itd. Ta stvar ni brez pomena, ker take pijače otroci še prav malo poznajo. Daj jim pokusiti malinovec, jabolčni biser, nektar itd. in videl bodeš, da se bodo kar oblizovali. Razloži jim, da so take pijače zdrave in da jih brez skrbi pijejo. Otroci gredo s starišj na semenj, na božjo pot, v mesto, tam res potrebujejo pijače in ob takih prilikah največkrat prelomijo abstinenco. Če vedo, da se dobe brezalkoholne pijače, ki so še bolj okusne kot vino in žganje, jih bodo tudi zahtevali. Ali ne bo to mal napredek v abstinenčnem gibanju?

Pogosto priporočajmo otrokom tudi najboljšo pijačo — mleko. Mnogoštevilne mlekarne, ki rastejo kot gobe po dežju (v naši fari se zida četrta) so si stekle tudi to »zaslugo«, da so odtegnile otrokom najboljšo in najbolj zdravo hrano in pijačo; mleka so se odvadili in mnogi ga sploh ne marajo piti, ali ga sploh ne dobijo. Sedaj je moderno, da ima vsaka vas, ki ima le par kravic, tudi svojo mlekarno. Naj je še tako zadolžena, naj ji gre še tako slabo — da jo le imajo. Res dobivajo ljudje za mleko lepe denarje, a toliko več izdajo potem za čaj, kavo, žganje itd. Gotovo so mlekarne potrebne, in tudi velike koristi za ljudi, a treba tudi gledati, da ne bomo imeli, kot preveč gostiln, tako tudi preveč mlekarne.

Kaj pa se je storilo in doseglo pri odraslih? Sedaj pa povejmo, koliko je bilo predavanj o alkoholizmu, koliko časa je že ustanovljena »Sveta vojska«, koliko šteje članov, naštejmo še druge stvari, ki smo jih storili v prilogi abstinenci. Te številke menda ne bodo tako velike,

da bi se jih ustrašili. Moje poročilo o tem bo kratko, ker se mi je iz kronike o protialkoholnem delu pri odraslih ravno ta list izgubil, kar pa ni velika škoda, ker je bil — prazen. Ker bi pa urednik »Zlate dobe« brez dvoma imel srčne skomine, da bi me stresel za ušesa, če bi to zvedel, naj vendar omenim, da se je tudi pri odraslih skušalo kaj storiti z razširjenjem protialkoholnega čtiva, s poukom in privatnim prigovarjanjem pri posameznikih in »z molitvijo, da bi češplje slabo obrodile«. S pomočjo Sv. vojske se je zabranila skrajno nepotrebna nova gostilna, za katero je naš vulgo: občinski odbor navdušeno glasoval. Izmed 10 parov, ki se jih je poročilo in illa die magna et amara valde (sede vacante), ni nobeden napravil večje ženitnine, dasi so bili nekateri premožni. Neki ženin je imel od sorodnika — liberalnega gostilničarja — obljubljeni vse vino zastonj, ako napravi svatbo s plesom, vendar se ni udal. V našem kraju se mi zdi ta odločnost kot $\frac{3}{4}$ čudeža. Če omenim še, da sta dva kapital-pijančka odšla v Ameriko, da je enega Bog potom 5 metrov globokega prepada poklical v deželo večne abstinence, in da jih je poleg tega ostalo še precejšnje število vrlo navdušenih za alkohol, sem o tem poglavju povedal vse, kar sem vedel.

Zoper pijančevanje lahko kaj storimo tudi pri pouku za matere. Mnoge imajo prav vzprejemljivo srce, rade poslušajo njim namenjene nauke in so vesele, da je tudi zanje nekaj »posebej«. Tu se jim lahko mnogo pove, kako nespametno in škodljivo je dajati otrokom opojne pijače, kako morajo biti matere trezne in zdržne ob gotovih časih, da ne bo otrok od njih podedoval nagnjenja k pijači. Ravno gospodinje in matere lahko mnogo pripomorejo k temu, da se ne bo dajalo delavcem strupenega žganja, posebno še dekletom ne. Dobre žene bodo znale z ljubeznijo in prijaznostjo tudi može odvrčati od pijančevanja. Potrudile se bodo za snago in red v hiši, za dobro hrano, da bo mož vzljubil svoj dom in ob nedeljah našel zabavo in tudi kozarec vina doma, mesto da bi posedal po gostilnah. Torej pri pouku mater ne pozabite na abstinenco.

Gospodje, ovenčani z nevidljivim vencem občinskega odborništva, povzdignite svoj glas v zboru modrih (!) in nastopite odločno, kadar koli gre za to, da morete odstraniti ali preprečiti priložnost za popivanje, bodisi novo gostilno, točenje čez uro, plese itd. Ples je tesno združen s pijačo, in gostilničarji ga radi prirejajo zato, da kaj več stočijo.

Ali se ne bi dalo doseči, da bi bile ob izletih Orlov in Mar. družb na razpolago principiarno le brezalkoholne pijače? Malo energije, dobre volje in radikalnosti bi bilo treba, pa bi se tudi to lahko doseglo. Kak »Orel« bi malo godrnjal, morda bi se kdo ravno radi tega izletu odtegnil, a nič ne de. Ako ga na našo organizacijo veže le pijača — potem adijo, pa zdrav ostani.

Kdaj se bo kako društvo povzpelo tako visoko, da bodo na njegovi javni veselici na razpolago ne samo tudi brezalkoholne, ampak samo brezalkoholne pijače, tega dneva menda tudi še ne ve nobena pratika. Morda bi bilo radi tega malo manj udeležencev na veselici, a po veselici bi bilo tudi manj »obmejnih in obcestnih Slovencev«. Četudi bi bil materielni uspeh malo slabši, bi bil pa idealni toliko večji. Če na veseličnem prostoru navdušujemo ljudi za napredek in izobrazbo, zraven pa postavimo gostilničarja, ki sredi med sodčki in kozarci težko čaka, kdaj bo oficialni del končan, da bo začel neusmiljeno izvrševati drugo delo telesnega usmiljenja, tedaj res polnimo danaidin sod in smo podobni krojaču, ki je v veliki naglici šival na vse kriplje, a pozabil narediti vozal pri niti. Res je, da bodo ljudje raditega vseeno pili na izletih, po veselicah, v gostilni itd., a mi jim k temu ne bomo dajali prilike, in ob takih slučajih bomo javno in radikalno manifestirali za abstinenco. Brez dvoma bomo s tem tudi več dosegli, kot pa s samimi pridigami sicut erat in principio.

Gospodje! Notranjska Pivka je sicer pohlevna reka, a pogosto prestopi bregove in napravi veliko škode. Stojmo na straži in pazimo pravočasno, da ne bo naše Notranjske pogubonosno preplavila tudi alkoholna »pivka«.

N a d a n j e s e l o , dne 10. oktobra 1913.

Franc Zorko.

2. Na kaj naj pazi in kako naj postopa dober spovednik, da bo prejemanje svetih zakramentov pri otrocih od 7. do 14. leta vredno in zares vzgojno?

Da je prejemanje sv. zakramentov vzgojno sredstvo *κατ' ἐξοχήν*, v tem so vsi vzgojitelji, ki katoliško vero poznajo, edini. O spovedi posebej pravi slavni Gerson, da je najsigurnejša vodnica malih h Kristusu. O sv. obhajilu pa je izgovoril jasno besedo veliki prijatelj otrok, papež Pij X. Iz tega je razvidno, da ima važno nalogo ne samo katehet v šoli, ampak tudi spovednik v cerkvi, da vse stori, da ima prejemanje sv. zakramentov

pri otrocih tudi resnične vzgojne sadove. Tu najti pravo pot, mu ne bo težko, ker so principi že dani. Nil innovetur nisi quod traditum est. Učenci morajo dobiti vso podlago v domači hiši in v šoli. V spovednici pa katehet svojo večalimanj kolektivno vzgojo v šoli individualizira. In ravno v tem poedinjenju obstoji čarobna moč spovednice. To pa tudi zahteva, da katehet sam tudi spoveduje, ker drugače bo pri vsej duhovnosti ostal teoretik, ki bo tudi kolektivno vzgojo težko do zadnjega prav vodil in ki bo nujno izgubil potrebni individualni vpliv pri svojih učencih.

Da bo prejetanje svetih zakramentov zares vzgojno, mora spovednik - katehet v prvi vrsti skrbeti za vzoren zunanji red.

Sem spada to, da določi, kolikokrat bodo prihajali k spovedi, kolikokrat pristopali k svetemu obhajilu. Treba je določiti čas, kdaj da se bo to vršilo. Prihajajo naj k spovedi, če-le mogoče med tednom, ker se le na ta način more održati red pri spovednici. Pa tudi psihološko dobro vpliva to, ker je otrok vedno optimist, torej ni da bi ga takoj uvrstili med druge grešnike. Tako otrok ne bo težko čutil, če njegov oče ne pojde celo leto k spovedi. — K spovedi naj jih ne pride preveč obenem, ampak v skupinah, ker drugače red sploh ni mogoč. Na red pri spovednici pa je treba vestno paziti, ker ravno to lahko pokvari vse sadove dobre spovedi, vzame spoštovanje do nje in jo celo primrzi. Celota je treba paziti, da je spovednica taka, da je sporazumljenje in občevanje med spovednikom in spovedancem lahko mogoče.

Spovednik mora varovati zunanji red tudi s tem, da zahteva, da otroci znajo spovedne molitve v kratkih, pa določenih formulah. Vsak otrok, ki že zna čitati, mora imeti dober molitvenik, ki ga zna rabiti, in sicer tudi za spoved, posebno pa za sveto obhajilo, ker bi bilo preveč, če bi mislili, da bo otrok pred sv. obhajilom in po sv. obhajilu premišljeval molil. Na vsak način je prav, da po sv. obhajilu čez nekaj časa pride k njim duhovnik in moli skupaj z njimi zahvalne molitve. Vendar bi morda vsaj pri odrasčajočih ne kazalo tega vselej storiti.

Ni brez pomena tudi to, da imajo otroci na razpolago ne samo enega spovednika, ker imajo lahko tudi svoje težave, tako da bi bila vrednost spovedi večkrat v nevarnosti, če bi bili prisiljeni iti ravno k določenemu spovedniku. Kar se dovoli popolnim, odraslim redovnim osebam, bi se ne smelo odtegniti večkrat nenavadno boječim otrokom.

Veliko važnejši pa je vpliv, ki si ga mora pridobiti spovednik pri spovedi sami, če hoče, da bo prejetanje sv. zakramentov zares vredno in vzgojno. Spovednik mora v otroku zbuditi spoštovanje in ljubezen do spovedi (in seveda tudi do sv. obhajila) in pripraviti otroka do tega, da bo sam čutil potrebo po sv. zakramentih. To sicer stori kot katehet v šoli, a neprimerno se to delo spolni v spovednici pri vsakem posebej. Spoštovanje torej mora zbuditi do sv. spovedi. Ker ima otrok o spovedniku že itak visoke misli, mu to ni težko.

Spoštovanje da podlago ljubezni do sv. zakramentov. Ni težko zbuditi ljubezni do Jezusa v sv. Rešnjem Telesu. Če je šolska vzgoja res evharistična, potem ima spovednik lahko delo in je treba samo, da ne brani k Jezusu. Pa tudi zakrament sv. pokore mora človek v prvih letih že vzljubiti, tako da se bo veselil dneva, ko bo šel in se pokazal duhovniku. Če tega ne dosežemo pri otrokih, da ne bodo imeli spovedi za zakrament pokore ampak za zakrament ljubezni, vzgoja ni bila popolna in v pogostnem prejetanju zakramentov pri odraslih moških še dolgo ne bomo mogli govoriti. Spovednik naj zato ne bo otroku kaznujoči sodnik, ampak ljubezniv zdravnik. K prijaznemu zdravniku gre vsakdo rajši nego k osornemu sodniku.

Če bo spovednik tako ravnal, potem bo tudi v otroku zbudil globoko potrebo po sv. zakramentih, predvsem po spovedi. Otroku je skozin-skoz čutno bitje. Zato mu je spovednik inkarnirana vest (conscientia). Po pouku v šoli in iz lastne izkušnje čuti, da je njegova narava slaba; zato instinktivno išče ojačenja, ker noče biti pokvarjen. To več ali manj nezavestno hrepenenje mora spovednik modro izrabiti. Tu je umesten največji optimizem. Spovednik mu pokaže spoved in sv. obhajilo kot najmočnejši sredstvi, ki ju je ravno zanj postavil Jezus Kristus, največji prijatelj otrok. Obenem pa mu razumljivo pojasni, da ima v spovedi to, česar v šoli ni mogoče dati, namreč individualno duhovno vodstvo. Ne mislimo, da je to samo za izvoljene samostanske duše, pri drugih pa da se moremo zadovoljiti z banalno spovedjo navadnih grehov majhne morale. Ko začuti mlada duša, pred katero stopa že zlo, individualni apel, se razveseli in neverjetno ojači. Če bo otrok čutil, da ga spovednik individualno vodi, bo pripravljen k velikim žrtvam: mlad človek je v resnici pristopen le na znotraj (Cfr L'education du besoin de Dieu chez les jeunes gens' v Revue pratique d'apologétique, IX. 208—212).

V podrobnem bo obstojalo tako vodstvo v tem, da bo spovednik najprej zlo iztrebil, potem pa vsadil in utrdil najvažnejše čednosti. Če hoče iztrebiti zlo, ga mora natančno spoznati. Zato treba po navodilu imenitnih pedagogov (Gerson, Overberg) otroka tudi za vse potrebno poprašati, posebno, dokler ne pozna njegove duše. Da pa bo to izpraševanje imelo sad, mora navajati otroka k vestnemu izpraševanju o svojem dušnem stanju, tako da se bo vselej sam obtožil. Zato naj ga navaja k vsakdanjemu izpraševanju vesti. To ga bo navdalo z veseljem, ko bo videl, da se na ta način tako lahko in sistematično ustavlja zlu. Celo partikularno izpraševanje priporočajo novejši pedagogi (Krus), češ, da se s tem zlo najzanesljiveje izkorenini tudi pri otroku.

Dobro naj pouči spovednik otroka o pomenu skušnjav za krščansko življenje. Zbuja naj v njegovem srcu pred vsem globoko zaupanje, da bo z božjo pomočjo lahko premagal zlo. Če dandanes izginja vera iz človeških src, je temu neredko krivo to, ker je poprej izginilo zaupanje v premago zla. Da je toliko izmozganih volj, ali ni krivo to, ker ni upanja, ne v Boga ne v sebe? Otroku, ki je dobil zaupanje in pogum, bo vesel samega sebe in bo iskal te moči še nadalje v zakramentih.

Spovednik bo delal tudi pozitivno, to se pravi, zasadil bo v srce otrokovo vsaj glavne čednosti, ki imajo za mlado življenje samo, predvsem pa tudi za poznejše največ pomena. Če se mu to posreči, potem bo vprašanje o vrednem prejemanju sv. zakramentov nepotrebno. Vse se da obseči v starem navodilu: Moli in delaj! Torej: pobožnost, življenje s cerkvijo in resno delo, ki je najmogočnejša opora čednostnemu življenju, oziroma povečini izraz takega življenja. V spovednici pritiskaj na to, da gotovo moli vsako jutro in vsak večer in ob skušnjavah! Navajaj ga k pokorščini z močnimi nagibi! Ne pozabi resnicoljubnosti, ki se zahteva predvsem tudi pri spovedi. Zelo previdno je treba tu ravnati posebno pri deklicah. Koliko jih je, ki opuste sv. zakramente, ker so zamolčavali!

Vendar se je ogibati prenapetosti. Posebno treba poudarjati razliko med malim in velikim grehom pri spovedovanju, posebno, da ni treba števila pri malih grehih.

Tretja čednost, ki je najlepše zagotovilo vrednega prejemanja sv. zakramentov, je sveta čistost. Tu mora porabiti duhovnik vse sile, da se otroku v poznejših letih prejem sv. zakramentov — kakor navadno — ne bo ravnoma-

ra ditega primrzil. Navodila najde v naši Synodi. Duhovnik tu previdno lahko izvrši trojno nalogo: zabrani nenadne napade (slaba družba, podobe, kinematografi), porabi konkretni slučaj, ki je samo skušnjava, da nekoliko posveti v nejasnost in tretjič, da splošno ojači voljo proti neizogibnim razodetjem (Cfr. M. S. Gillet, dominicain, Innocence et Ignorance. Paris-Lethielleux). Čimveč uspehov bomo imeli v tem stremljenju samem, temrajši bo hodila mladina k spovedi.

Sploh bodimo optimisti! Največkrat se prejemanje zakramentov primrzi v šolskih letih, ne pa pozneje, čeprav se tega človek ne zaveda. Mlad človek ne mara mehaniзма, ki je za nas včasih lagodnejši. Hodil je k spovedi k strogemu sodniku, ki ga ni dvigal, ampak le šablonsko odpravljaj. Otroka je treba vzeti v naročje, in sicer vsakega posebej. Tako bo spovednica res pendant šoli in otroci, ki se bodo s težkim srcem poslovili iz šole, bodo še temrajši prihajali h katehetu — spovedniku, in to tembolj, čim hujši bodo časi za mladino; kajti vsak si bo veselo priznal: »Še nikdar mi nihče ni tako govoril«. Tako se bo tudi uresničilo, kar pravi sv. pismo: Adolescens juxta viam suam etiam cum senuerit, non recedet ab ea.

Josip Šimenc.

3. Kako naj se uredi spovedovanje ...

Kako naj se uredi spovedovanje, da ne bo prevelike gnječe v sobotah ali pred prazniki zvečer in pa v nedeljo ali v praznik zjutraj, s posebnim ozirom na mladeniče, može in šolsko mladino? tako se glasi naslov tretje razprave, ki je določena za letošnjo pastoralno konferenco. Ako primerjamo besedilo naslova te razprave z namenom, ki naj bi se s to razpravo dosegel, se brž pokaže, da je namen širši, kakor pove besedilo. Namen je brez dvoma ta, da se pridobe za pogosto sv. spoved tudi može in mladeniči in šolska mladina, ali pravzaprav, ker je sv. spoved le priprava za sv. obhajilo: da se pri vseh vernikih, možeh in mladeničih in šolski mladini, in ne samo pri nekaterih pobožnih ženah, doseže pogosto sv. obhajilo. Gre se torej za pogosto sv. spoved kot sredstvo in za pogosto sv. obhajilo kot glavni namen.

I. Nujnost pogostega sv. obhajila. Ako hočemo okrepiti pravo versko življenje in pravo versko zavest, skratka: ako hočemo, da bomo sad odrešenja vedno v sebi čutili, nimamo ničesar nujnejšega, kakor pridobiti vse ljudstvo, torej tudi može in mladeniče in šolsko mladino

za pogosto sv. obhajilo. Evharistija je rešilni zakrament, evharistija je zakrament življenja, evharistija je pogoj, da vedno v sebi občutimo sad odrešenja. Evharistija je temelj za odrešenje, temelj, ki ga je položil Kristus, in drugega temelja namesto tega nihče ne more položiti, in če ga poskuša položiti, bo oropal krščansko ljudstvo vednega odrešenja. »Ta zakrament je« — kakor piše rajnki papež Leon XIII. v svoji prelepi oporočni okrožnici »Mirae caritatis« — »ta zakrament je in ostane središče vsega krščanskega življenja. Ta zakrament je duša Cerkev. Odtod ima Cerkev vso svojo moč, vso slavo, vso raznotero lepoto nebeških darin, odtod vse dobro. Posebno si je treba prizadevati, da med katoliškimi narodi zopet pride v navado večkratno sv. obhajilo. Treba je izrvati vse nasprotne predsodke, pregnati prazne strahove, pobiti slepilne pomisleke; zakaj gre za stvar, ki je pač ni bolj koristne vernemu ljudstvu, da se poživi in ohrani v njem krščanski duh.« Tako Leon. In Pij X. si je izbral za svoje geslo: Vse prenoviti v Kristusu. Kako misli on doseči to prenovljenje, izpričujejo zahtevi njegovi velevažni in že številni evharistični odloki. Gre nam torej končno v tej razpravi za splošno pogosto sv. obhajilo in za sveto spoved toliko, kolikor je potrebna za pogosto sv. obhajilo.

II. Ovire. Glede potrebnosti spovedi za sv. obhajilo pa obstoji še precej nejasnosti deloma še med duhovščino, še bolj pa med ljudstvom. Vsled dosedanje stroge janzenistično pobarvane prakse, po kateri je bilo sv. obhajilo brez spovedi med širšim ljudstvom skoraj čisto neznan stvar, si še zdaj komaj kdo upa brez spovedi k sv. obhajilu, zlasti ako je preteklo od spovedi že več dni. Ta strogost je pretirana in je ena največjih ovir za pogosto sv. obhajilo. Sveta Cerkev izrečno zahteva za sv. obhajilo le stan milosti in pobožen namen, ta stroga praksa pa dostavlja še zahtevo spovedi in s tem silno ovira in obtežuje pogosto sv. obhajilo. Ta praksa je vzrok, da oblegajo spovednice vedno iste pobožne duše, večinoma ženske, in s tem odganjajo od spovednic tiste, ki jim je spovednica mnogo, mnogo bolj potrebna. Navadni čas za spovedovanje je večinoma povsod v soboto zvečer in ob praznikih zjutraj. Ako še ta čas okupirajo pobožne ženske, je res vprašanje, kdaj naj tisti, ki so bolj potrebni, predvsem možje in mladeniči, hodijo k spovedi. Takim ženskam je treba na vsak način določiti kak drug dan za spoved. Ako

pa ne utegnejo, ali ako duhovnik sam ne utegne, je veliko bolj prav naročiti jim, naj redkeje k spovedi hodijo, da ne bodo spodrivale drugih bolj potrebnih.

Sploh se pa zdi, da se mi pri naših razmerah s takoimenovano pobožnostno spovedjo razmehoma preveč ukvarjamo. Neka knjižica, ki jo je spisal kanonik dr. Štefan Antoni, in ki jo je tudi Pij X. sam toplo priporočil, govori o tem takole: »Ako duhovniki hočemo, da vsakdanje, ali vsaj pogosto sv. obhajilo in splošno sv. obhajilo ob nedeljah in praznikih ne ostanejo samo sanje in prazna domišljija, moramo delati na to, da postanejo one ne naravnost potrebne spovedi redkejše, in moramo ljudi tako vzgojiti, da bodo mirno in zadovoljno, če mogoče vsak dan, hodili k sv. obhajilu tedne in mesece tudi brez spovedi, ako je treba, če le niso gotovi, da so po zadnji spovedi storili kak smrtni greh.« In zopet: »Ali je mogoče, da bi vsi dobri kristjani vsak teden šli k spovedi? Bila bi norost misliti kaj takega. Kako bi bilo mogoče vsak teden iti k spovedi toliko in toliko dobrim kristjanom, ki so vedno vsak dan naporno vpreženi? rokodelci, poljedelci, zakonske žene, otroci, ki so odvisni od starišev? Mogoče bi bilo samo ob nedeljah zjutraj. Ali bi pa mogli vsi? Ako pa ni spovednika? ako je pa okoli spovednice vse polno ljudi, ki so prej prišli? In če bi bilo zadosti spovednikov, ali bi pa imeli ti dovolj časa, da poleg toliko spovedovanja opravijo tudi svoje druge duhovniške dolžnosti? Sv. Alfonz piše, da je bilo do osmega stoletja v navadi spovedovati se le smrtnih grehov. Odkod torej ti predsodki? »Janzenizem je« — piše sloveči De Ségur, »ki pod pretezo večje svetosti na škodo sv. obhajila preveč hvali spoved, utruja z malenkostmi, dela naporno vest in napravlja satanu nepopisno veselje, ko nas iz spoštovanja zadržuje od sv. obhajila, ki je vendar živo ognjišče svetosti.« Ko bi bila potrebna vsaktedenska spoved, bi bili prisiljeni reči: Zbogom pogosto in vsakdanje sv. obhajilo vsaj na tistih krajih, kjer je pomanjkanje spovednikov.«

Tako govori o pobožnostni spovedi omenjena knjižica. In kar je posebno treba pripomniti, knjižica, ki je od sv. Očeta toplo priporočena! Da se sv. Oče strinja s to knjižico tudi glede pobožnostne spovedi, izpričuje njegov odlok, s katerim je določil, da zamorejo tisti, ki hodijo pogosto k sv. obhajilu, prejeti vse popolne odpustke tudi brez spovedi, ki se sicer zahteva za prejem popolnega odpustka. Bodi zadosti o tem!

Nikakor ni moj namen jemati ugled zakramentu pokore ali omalovaževati njegov pomen, le na to hočem opozoriti, da je omejeitev pobožnostnih spovedi eno glavnih sredstev, da se pospeši nujno potrebna spoved tudi pri možeh in mladeničih, za katero prihajajo v prvi vrsti v poštev nedeljska in prazniška jutra.

Kaj naj še pomaga omejevatı preveliko gnječo pri nedeljskem in prazniškem spovedovanju? Treba bi bilo ljudem napraviti nekak red, kedaj pride na koga vrsta. Na deželi bi se dale kar posamezne vasi določiti na posamezne nedelje in praznike. Iz dotične določene vasi bi vsi imeli za tisti dan prednost pri spovednici, drugi od drugod bi prišli šele za temj na vrsto. V Ljubljani pa žalibog pri sedanjih razmerah ni izvedljivo kaj takega. Pred meščani, zlasti pred možmi in mladeniči, kakor znano, ni treba gnječe odpravljati, ampak... ampak resno misliti, kako jih pridobiti kaj za spoved. Tako dobi prvotno stavljeno vprašanje za Ljubljano novo smer, namreč: kako pridobiti meščane, zlasti može in mladeniče, za spoved.

III. Sredstva, kako pridobiti meščane, zlasti može in mladeniče, za spoved. Glede mož in mladeničev pridejo za spoved predvsem v poštev nedelje in prazniki. Druge dni jim je pri sedanjih razmerah malodane onemogočeno k spovedi priti. Ako omejimo, oziroma na druge dni preložimo pobožnostne spovedi, ostanejo nedelje proste za može in mladeniče. Za otroško spoved je itak gotovo določiti drug dan, najprimerneje sredo po šoli, da morejo otroci drugi dan, v četrtek, ki je šole prost, k obhajilu. V tem smislu smo se že enkrat dogovarjali na konferenci Sodalitatis, samo da smo se premalo konkretno dogovorili kdaj, kje in kdo bo spovedoval, in kako naj se otrokom naroči, da naj k spovedi prihajajo. Za enkrat bi pač zadostovalo spovedovanje otrok ob sredah v eni cerkvi. Pač pa naj bi bila drugi dan za te otroke v primernem času skupna sv. maša in sv. obhajilo med mašo in glasne skupne mašne in obhajilne molitve. Za šolo na vadnici smo že tako poskušali in se je dobro obneslo. In čim manjši otroci bodo zana-prej hodili že k obhajilu, tem večja bo potreba skupnega sv. obhajila, ker mali otroci si sami še ne bodo znali pomagati in bi jih tudi stariši ne pustili brez nadzorstva k spovedi in k obhajilu. Najlepše in najlažje je, ako jih nadzoruje eden duhovnikov in jim molitve stavek za stavkom narekuje, otroci pa gledajo v Šolske molitvenike in ponavljajo za njim.

Ako se torej preloži otroško spovedovanje

in omeji oziroma preloži na druge dni tudi pobožnostno spovedovanje, ostanejo nedelje in prazniki bolj prosti za može in mladeniče. Ker je pa že kar gotovo, da bo ženstvo v kljub nasprotnim odredbam še vedno zelo pritiskalo na nedelje in praznike, naj se vsaj za gotovo določi za može ena stran pri spovednici, najbolje tista, ki jim je ljubša in pripravnejša. Ne zadostuje pa kaj takega samo oznaniti, ampak stalni napisi bi morali biti pri vsaki spovednici, kje je moška in kje ženska stran, in da naj se nedelje in prazniki kolikor le mogoče prepuste možem in mladeničem.

Tako bi bilo preskrbljeno za može in mladeniče bolj preprostih stanov, ki prihajajo zgodaj v cerkev. Kaj pa je z gospodo, ki prihaja k maši bolj proti poldnevu? Kdaj bo hodila ta k spovedi? Mi sedimo v spovednicah samo zjutraj, gospoda pa prihaja v cerkev bolj proti poldnevu. In takrat navadno ni nikogar več v spovednici. Ali je pri teh razmerah kaj čudnega, da gospoda izvaja kratkomalo konsekvenco, da njej ni treba hoditi k spovedi, ker se ob njihovih urah ne spoveduje več? Za gospodo bi bilo na vsak način treba uvesti spovedovanje ob poznejših urah, ako jo hočemo pridobiti za spoved. In tako pozna spoved bi bila res bolj samo za gospodo, kajti preprosto ljudstvo takrat navadno že odide. In kako bi bilo bržkone gospodi s tem ustrezno! Kaj ne poznamo intelligence, kako nerada se meša med preprosto ljudstvo? — Ali smemo mar res pričakovati, da se bodo inteligentni gospodje in gospe uvrščali med kmečke cekarje, ali da bi celo, zlasti o velikonočnem času, čakali med čikarji in žganjarji, ki se iz cele dežele zatekajo v Ljubljano k spovedi? In to čakanje cele ure in ure! Ali se ga bo kedaj navadil meščan? in ali bo pri sedanjih razmerah, ko smo povsodi tako navajeni točnosti in se vse tako točno ob gotovih urah pričinja, tako marsikdo sploh mogel toliko časa čakati pri spovednici? Kako bi kaj, recimo kakemu duhovniku, ugajalo stati med ženicami s cekarji in nevšečnimi možakarji in čakati celo uro pri spovednici na spoved? In ali mislimo, da bi se inteligenten človek iz mesta lažje sprijaznil s to mislijo? — Kar se tiče spovednika, od-rasel inteligenten človek tudi ne bo z vsakim zadovoljen, ampak zaupal bi se le uglednemu izkušenemu duhovniku, ki mu imponira z nastopom in dolgotrajno izkušnjo.

Pa recimo, da bi se glede spovedovanja vse to, o čemer smo dosedaj govorili, izvedlo, ali smemo že pričakovati, da bo gospoda, da bodo zlasti može in mladeniči res hoditi k spovedi in

se poprijeli tudi večkratnega sv. obhajila? Mi-
slim, da smem za gotovo reči: še ne bo pomagalo
in še ne bodo hodili, vsaj veliko ne.

In zakaj ne? Vzrok temelji še bolj globoko:
**V Ljubljani žive ljudje, ki sicer hodijo še k maši,
a ne slišijo leta in leta nikoli božje besede.** V
Ljubljani hodi k pridigam prav malo ljudi; k
pridigam hodi v Ljubljani neki stalen kontin-
gent, obstoječ po večini iz ženske služinčadi, in ta
hodi po vseh cerkvah k vsem pridigam, da dobi
vtisk, kakor da so pridige dobro obiskane, v res-
nici je pa število ljudi, ki hodijo k pridigam,
silno majhno, neprimerno veliko večje število
ljudi pa je nedeljo za nedeljo, mesec za mesecem
in leto za letom brez pridige. In **tu notri je pravi
vzrok liberalizma Ljubljanec in nezaslišanega za-
nemarjenja velikonočne dolžnosti.**

Seveda ni tako samo v Ljubljani, ampak
tudi drugod po drugih mestih, in drugod še
slabše, kakor pri nas.

Toda ali smemo omalovaževati to dejstvo,
ali smemo omalovaževati pomen božje besede?
Ali ni božja beseda seme, kakor pravi Zveličar
sam? In ako je seme, kaj sledi iz tega? Seme
se mora vsejati, drugače je absurdno mi-
sliti, da bi kaj zrastle, in seme raste samo tam,
kjer se je vsejalo. Mi pa pri večini ne sejemo se-
mena in hočemo žeti, kjer nisemo sejali.
**Dokler ne uredimo pridig tako, da bo ob nedeljah
vsak človek pri pridigi, je škoda misliti, da bo
kdaj mesto res krščansko,** da bodo ljudje res iz-
polnjevali velikonočno dolžnost in to tudi go-
spoda in tudi možje in mladeniči.

Mi podcenjujemo moč besede božje. Beseda
božja je kladivo, ki vse raztre (Jer. 23, 29). A
kako naj raztira kladivo, ki leži neuporabljeno,
ali ki sicer pada, pa ne na tisto, kar bi moralo
raztreti? Beseda božja je ogenj (Jer. 23, 29), ki
vse raztopi in raztaja. Ali kako naj topi in taja
ogelj, ako so stvari, ki bi se morale raztopiti in
raztajati daleč, daleč od ognja? Beseda božja je
dvorezen meč, ki sega do kosti in mozga (Hebr.
4, 12), a kako naj sega meč do kosti in mozga tam,
kjer ga nihče ne suče? Nekdaj so vse drugače
vpoštevali moč božje besede. »Non minus est ver-
bum Dei quam corpus Christi«, piše sv. Avgu-
štin in torej pripisuje besedi božji enako velik
pomen kakor sv. Rešnjemu Telesu. Apostoli niti
krščevati niso hoteli sami, samo da so imeli več
časa za oznanjanje besede božje. Kristus sam je
ves čas svojega javnega delovanja porabil ravno
za oznanjevanje besede božje. Pač še vedno velja
Pavlov izrek: »Kako bodo vanj verovali, o kate-
rem niso slišali? (Rim. 10, 14.)

Ker je torej božja beseda tako velikega po-
mena za krščansko življenje, zato ni nič čudnega,
ako tisti kraji, kjer ljudje ne poslušajo besede
božje, izgube pravega duha in nekako podivjajo.
Zanimiv slučaj mi je znan iz zatiške okolice. Ko
so se priselili v Zatičino menihi, bilo je naen-
krat v tej fari ob nedeljah mnogo tihih maš.
Ljudje so se navadili nanje in začeli opuščati
farne maše in pridige. Celó iz sosednjih župnij
so se ljudje navadili hoditi v Zatičino k tihim
mašam brez pridig. In posledica? Liberalizem in
podivjanost, in liberalni časniki so se tako mno-
žili, da so sosednji župniki naravnost zahtevali,
naj se vse maše opravljajo tako, da bodo ljudje
zopet prisiljeni biti tudi pri pridigi. Slišati je, da
se je temu tudi res ugodilo.

»Toda v Ljubljani je dosti pridig«, sliši se
splošno. »Kdor hoče, lahko gre«. Res jih je dosti,
včasih še preveč, a večina ljudi le ne hodi k pri-
digam, in to je, za kar se gre. Priliko imajo, sko-
ro zadostno priliko, a uspešne prilike,
da bi se je tudi res poslužili, pa le ni. Kaj poma-
ga tudi zadostna prilika, če pa ni uspešna! Gra-
tia sufficiens — uče teologi — je tudi zadostna
za zveličanje, a uspešna, efficax, pa le ni; da se
človek tudi res zveliča, mora mu biti dana gra-
tia efficax, ne samo sufficiens. In zato kličejo
teologi: a gratia sufficienti, libera nos, Domine et
da nobis efficacem! Tako bi tudi človek pri po-
gledu na Ljubljano najrajši zaklical: a praedica-
tione sufficienti libera nos, Domine, et da nobis
efficacem! to se pravi, tako urejeno pridigova-
nje, da bodo ljudje prisiljeni pridig udeleževati
se. To pa bi se doseglo s kratkimi, kvečjem de-
setminutnimi pridigami vsaj pri tistih ma-
šah, ki so najbolj obiskane, v stolnici na pri-
mer pri 8., 9. in pol 12. maši. Prepričan sem, da
bi bili ljudje tega zelo veseli in da bi se tudi
uspehi gotovo pokazali. Tako je že uvedeno v
Feldkirchnu, v redemptoristovski cerkvi na Du-
naju, po nekaterih krajih v Belgiji in Ameriki, in
povsod z velikimi uspehi.

K maši ljudje v Ljubljani še hodijo in do-
kler še hodijo, jih še moremo pridobiti za prak-
tično krščanstvo s pomočjo besede božje. Kadar
pa bodo tudi to opustili, kakor je to že zdaj po
drugih mestih, in jih niti predse ne bomo dobili
več, potem pa v resnici postane položaj obupen.
Torej najprej je treba s pomočjo besede božje
vzbuditi zmisel in čut potrebe svetih zakramen-
tov, potem pa treba dati tudi meščanstvu pri-
merne priložnosti za spoved in sv. obhajilo. Ako
bo kladivo, ki vse raztre, kladivo božje besede
padalo na pravi kraj, bo tudi tam vse raztrlo;

ako bo ogenj, ki vse raztopi, ogenj božje besede, gorel na pravem kraju, bo tudi tam vse raztopil; ako se bo na pravem kraju sukala dvorezna meč božje besede, bo tudi tamkaj segal do kosti in mozga in razsojal srčne misli in naklepe. Saj je božja beseda še »živa in krepka in ostrejša od vsakega dvoreznega meča«. (Hebr. 4, 12.)

Andrej Zupanc.

Casus.

Probus, parochus novus, consilium cepit reformationem perficiendi parochiae suae in capite et membris. Initium fecit a domo Dei. Quem in finem ante omnia cum fratribus suis sacerdotibus convenit, ut ordinem cultus divini diligenter omnino secundum praescripta ecclesiae observare statuatur. Dein viribus unitis abusus et defectus in festorum sanctificatione occurrentes eliminare contendunt. In primis frequentiam sacerorum et devotionem debitam infra missam augere student. Nam multi ex causis levioribus missam audire negligunt veluti: hi ob diversos labores domesticos, ob difficultatem itineris tempestate adversa, ob insufficientiam vestimentorum in pueris et feminis; alii seducuntur a peregrinis huc confluentibus diebus festis montes conscensuris, quibus mercedis causa servitia sua praestant. Nonnulli etiam retinentur a cauponibus et mercatoribus in tabernis, ne assistant missae. Parochus de his malis vehementer dolet, et precibus et monitis ea emendare festinat.

Hinc quaeritur:

1. Quae sunt causae a missa excusantes?
2. Quid tenendum de causis hic allatis?
3. Quibus mediis disciplinam laxam reparare potest?

Quaeritur 1. Quae sunt causae a missa excusantes?

Resp. ad 1. Causae istae recensentur in omni libro theologiae moralis. Cfr. Noldin, de praeceptis, n. 267 et sqq.

Quaeritur 2. Quid tenendum de causis hic allatis?

Resp. ad 2. Excusationes parochianorum debet parochus audire et iudicare.

a) Primo »labores domesticos« praetendunt, ut causam excusantem.

Labores domestici necessarii, qui differri non possunt absque notabili damno vel eius gravi periculo excusant fideles a peccato.

In hac re distinguere debemus, utrum »ommissiones« istae raro occurrant, an vero saepe et quasi ordinarie ita fiat? Si raro talis labor accedit, homo sibi efformet conscientiam

certam, prouti potest, referendo postea rem ad confessarium probandam. Si vero frequenter sacrum omittendum esset, parochum vel confessarium quisque consulat, ut sibi solidam in posterum regulam constituat.

b) »Difficultates itineris tempestate adversa« proferunt.

Generatim loquendo hoc potest esse causa excusans, in singulis tamen casibus excusatio dependet a circumstantiis loci et personae, quas parochus ex aequo iudicare debet.

c) Frequenter feminae et juniores liberi »defectum vestimentorum«, ut causam excusantem habent.

Certe requiruntur vestes mundaе, honestae et statui fidelium convenientes in sacro publico frequentando. Quid vero omnino sufficiat, multum a circumstantiis pendet. In regionibus nostris tempore aestivo juniores pauperum nudis pedibus, sine toga et aliis superfluis vestimentis assistere possunt sacro, hieme autem non possunt.

Parentes liberis suis et maritus uxori suae necessaria vestimenta parare debent tempore opportuno, ne peccati alieni rei fiant. Nam excusari non possunt a peccato gravi homines leves, qui in potum superfluum facile centum coronas impendunt, pro veste suorum necessaria decem erogare non possunt.

d) »Alii seducuntur a peregrinis, quibus servitia sua praestant.« Quando haec ratio sufficienter excusare potest? — Diversa principia hic applicari debent et in singulis casibus pendet solutio a congrua eorum applicatione.

Auctores proferunt ut causam excusantem »damnum emergens« et »lucrum cessans«; facilius tamen excusat damnum quam lucrum. Nam lucrum debet esse extraordinarium, id est lucrum, quod alio tempore et alio modo aquiri non potest; et lucrum hoc duplo majus sit, quam ordinarium diei lucrum. Si opus hoc lucrum ferens est simul opus servile, major ratio requiritur, ut fiat licite. Si homines hoc opus scandalizat, etiam hoc auget causam excusantem. Cavere quoque debent illicitam cooperationem ad peccata aliena. Omni die dominica omittere sacrum propter lucrum extraordinarium, certe non licet.

e) Caupones et mercatores solent retinere homines in suis officinis plerumque lucri causa, aliquando etiam ex odio in ecclesiam vel parochum. Hoc seductorum genus est pessimum, contra quod pugna fortiter gerenda est usque ad extirpationem eorum.

Tales causas contra legem apponere — vel jam exstantes non amovere — non licet directe, nec indirecte, nisi quando lex demum post tempus notabile urget. (Cfr. Noldin, de princip.)

Quaeritur 3°: Quibus mediis (parochus) disciplinam laxam reparare potest?

Resp. ad 3. Conditio necessaria ex parte parochi est haec, ut missam celebret digne et dovote; vota quoque et commoda suorum quoad locum, tempus et alia benigne respiciat. Nam magni defectus in sacris peragendis possunt etiam homines bonos repellere ab ecclesia.

Primum medium est ordinarie sufficiens et solida institutio fidelium in doctrina christiana in genere et in praeceptis de festorum sanctificatione in specie; nam multi gravitatem obligationis vix perspiciunt et causas quascumque iam satis graves et excusantes esse putant.

Multum iuvat parochum plenam consignatio eorum, qui sacra debita frequentare negligunt,

praesertim si rationes eorum excusantes vel malam voluntatem ipsam cognoscat. Ad munera parochi spectat cognoscere oves suas, quid agant quales tentationes et indigentias habeant. Nam raro sufficit ex ambone monere omnes auditores ad frequentiam sacrorum — sermones universales sunt minus utiles, eo quod actiones sint in particularibus (S. Thomas) — plerumque necesse est singulos peccatores paterne monere et corrigere.

Praeterea in montanis parochus peculiarem instructionem tradere debet viris, qui se duces et comites locare solent peregrinis in montes ascensuris.

His mediis plurimi ad officia sua rite adimplenda revocantur. Contra inobedientes poenas canonicas adhibeat; nam si monitio paterna nil proficit, rem ad Ordinarium deferat, qui contumaces peccatores puniet.

136.

Nabirka milih darov za pogorelce v Gaishornu.

C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko je poslalo z dopisom z dne 17. novembra leta 1913., št. 4168/pr., semkaj naslednji poziv:

Poziv!

Dne 17. oktobra t. l. je nastal v vasi Gaishorn, politični okraj Liezen na Štajerskem, požar, ki je uničil z župniščem vred 50 poslopij z vsemi pridelki in premičninami.

Pogorelci, ki so izgubili vse svoje imetje, so brez postrešja v skrajni bedi in torej pomoči od drugod nujno potrebni.

Da se jim olajša beda, razpisujem s tem na prošnjo gospoda c. kr. namestnika na Štajerskem in vsled pooblastila njegove ekscelence gospoda c. kr. ministra za notranje stvari nabiranje milih darov po vsej kronovini Kranjski.

Darila se sprejemajo pri c. kr. deželnem predsedstvu, pri mestnem magistratu v Ljubljani in pri vseh okrajnih glavarstvih, razglasila se bodo v uradnem listu »Laibacher Zeitung« in odkazala svojemu namenu.

Čč. gg. dušnim pastirjem se vsled tega naroča, naj oklic oznanijo s prižnice, nabrane darove pa odpošljejo na svoje mesto.

Aufruf!

Am 17. Oktober 1913 ist in der Ortschaft Gaishorn, politischer Bezirk Liezen in Steiermark, ein Schadenfeuer zum Ausbruche gekommen, welchem nebst dem Pfarrhofe über 50 Objekte samt allen Vorräten und Fahrnissen zum Opfer gefallen sind.

Die Abbrändler, welche ihre gesamte Habe verloren haben, sind obdachlos der bittersten Not preisgegeben und daher der auswärtigen Hilfe dringend bedürftig.

Zur Linderung dieser Not schreibe ich hie mit über Ersuchen des Herrn k. k. Statthalters in Graz und über Ermächtigung Seiner Exzellenz des Herrn k. k. Ministers des Innern eine Sammlung milder Gaben im ganzen Kronlande Krain aus.

Spenden werden beim k. k. Landespräsidium, beim Stadtmagistrate in Laibach, sowie bei allen k. k. Bezirkshauptmannschaften entgegengenommen, in der »Laibacher Zeitung« veröffentlicht und ihrer Bestimmung zugeführt werden.

Verskozakladni davek za l. 1911—1920.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 25. t. m., št. 21.893, semkaj:

Mit dem Erlasse des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 29. Juli 1913, Zl. 1.101/K. U. M., ist die beiliegende, gleichzeitig im Reichsgesetzblatte Nr. 161 ex 1913 verlaublichete Verordnung mit dem Auftrage herabgelangt wegen Neubemessung der Religionsfondsbeiträge mit tunlichster Beschleunigung das Erforderliche zu veranlassen.

Auf die wohldort mit der geschätzten Note vom 21. September 1910, Zl. 3.651, angeregte Erhöhung der Kompetenzen konnte das genannte Ministerium dermalen nicht eingehen.

In Entsprechung obigen Ministerial-Erlasses wird das hochwürdige fürstbischöfliche Ordinariat ersucht, von allen jenen Pfründen (Kanonikaten, selbständigen Seelsorgern, Hilfspriestern, einfachen und Kuratbenefizien), deren Ertrag die den Inhabern derselben gebührende Kongrua-Ergänzung (ohne Quinquenalzulagen) im Sinne des Gesetzes vom 19. September 1898, R. G. Bl. Nr. 176, übersteigt ferner von jenen regulären Kommunitäten und weltgeistlichen Korporationen mit ungeteilter Dotation, welche keine Dotation aus dem Religionsfonds beziehen, die im Sinne des § 2 der Ministerial-Verordnung vom 21. August 1881, R. G. Bl. Nr. 112, vorzulegenden Bekenntnisse betreffend das Vermögen von noch nicht 10 jähriger Besitzdauer, bzw. die negativen Anzeigen abzuverlangen und dieselben bis Mitte Jänner 1914 anher vorzulegen.

Diese Einbekenntnisse sind nach dem Stande vom 1. Jänner 1911 in sinngemäßer Anwendung der Vorschriften der Finanz-Min. Vdg. vom 10. Oktober 1910, R. G. Bl. Nr. 186, zu verfassen.

Weiters beehrt sich die Landesregierung das hochwürdige fürstbischöfliche Ordinariat zu ersuchen, eine im Sinne der §§ 4—23 der Min. Vdg. vom 21. August 1881, R. G. Bl. Nr. 112, in einem Exemplar zu verfassende Fassion des Bistums Laibach bis Mitte Jänner 1914 gefälligst vorlegen, sowie alle Inhaber (Vorstände) jener Pfründen (Kanonikats-, Pfarr-, Hilfspriester-, einfache und Kurat-Benefizial-Pfründen), regulären Kommunitäten und weltgeistlichen mit ungeteilter Dotation, deren Einkommen die mit dem Gesetze vom 19. September 1898, R. G. Bl. Nr. 176, bestimmte Kongrua (ohne Quinquenalzulagen), bzw. die gesetzliche Kompetenz überschreitet,

zur Vorlage eben solcher Fassionen bis zum gleichen Zeitpunkte auffordern zu wollen.

Den zur Vorlage gelangenden Fassionen wollen die bezüglichen Kirchenrechnungen für das Jahr 1910 gefälligst zugelegt werden.

Dotična ministrska odredba se glasi:

Verordnung des Ministers für Kultus und Unterricht und des Finanzministers vom 29. Juli 1913, R. G. Bl. Nr. 161, zur Durchführung des Gesetzes vom 7. Mai 1874, R. G. Bl. Nr. 51, über die Religionsfondsbeiträge für das Dezennium 1911 bis 1920.

Die Bemessung der Religionsfondsbeiträge für das Dezennium 1911 bis 1920 hat bis auf weiteres unter sinngemäßer Anwendung der Bestimmungen der Ministerialverordnung vom 21. August 1881, R. G. Bl. Nr. 112, und unter Berücksichtigung folgender Abänderungen zu erfolgen:

An Stelle des im § 2, Alinea 2, bezogenen Finanzministerialerlasses vom 2. Juli 1880, R. G. Bl. Nr. 102, hat die Verordnung des Finanzministeriums vom 10. Oktober 1910, R. G. Bl. Nr. 186, betreffend die Einbekenntnung des dem Gebührenäquivalente unterliegenden Vermögens für das VII. Dezennium, zu treten.

Die gemäß § 4 der Ministerialverordnung vom 21. August 1881, R. G. Bl. Nr. 112, vorzunehmende Einkommensberechnung hat derart zu erfolgen, daß das betreffende Einbekenntnis den Stand der Einnahmen und Ausgaben des dem Beginne der Bemessungsperiode vorangegangenen Jahres einzugeben hat.

Das Einkommen aus Grund und Boden und das aus Naturalien fließende Einkommen ist nach den für die Grundsteuer zu ermittelnden Katastralnoten einzusetzen.

Das Einkommen aus gewerblichen Betrieben (§ 6, Alinea 2) ist in der Weise zu berechnen, daß dasselbe mit dem zwanzigfachen Betrage des Durchschnittes aus der in den Jahren 1908 bis 1910 für den einzelnen Betrieb gezahlten Erwerbsteuer ohne Zurechnung der zu derselben eingehobenen Zuschläge anzunehmen ist.

Wenn aber gewerbliche Betriebe verpachtet sind, ist der daraus erzielte Pachtzins als Einkommen einzubekennen.

Den im § 9, Punkt 3, der zitierten Ministerialverordnung angeführten Assekuranzauslagen sind auch die vom Religionsfondsbeitragspflicht-

tigen auf Grund einer ihm gesetzlich obliegenden Verbindlichkeit zu leistenden Beiträge zur Unfalls-, Kranken- und Pensionsversicherung gleichzuhalten.

Versicherungsbeiträge, durch welche jene Entschädigungsansprüche gedeckt werden sollen, welche zu Lasten des Religionsfondsbeitragspflichtigen aus der gesetzlichen Haftpflicht für Unfälle bei gewerblichen Betrieben eventuell entstehen können, sind nur in dem Falle zur Anrechnung beim Religionsfondsbeitrage geeignet, wenn der Beitragspflichtige sich gleichzeitig des Anspruches begibt, für den betreffenden Entschädigungsbetrag selbst die Anrechnung zum Religionsfondsbeitrage zu begehren. Die Bewilligung zur Anrechnung solcher Versicherungsbeträge bleibt jedoch in jedem einzelnen Falle der Schlußfassung des Ministers für Kultus und Unterricht vorbehalten.

An Stelle der Bestimmung des § 9, Punkt 6, treten nachfolgende Anordnungen:

Falls einzelne geistliche Personen oder Anstalten ihrer durch das Gesetz vom 16. Dezember 1906, R. G. Bl. Nr. 1 ex 1907, festgesetzten Versicherungspflicht dadurch Genüge leisten, daß sie in Ersatzverträgen die Verpflichtung zur Auszahlung der Ruhegenüsse ihrer Bediensteten übernehmen, kann die Anrechnung der bezüglichen Ruhegenüsse als Ausgabepost nur unter der Bedingung beansprucht werden, daß die be-

treffenden Verträge, abgesehen von der gemäß § 67 des zitierten Gesetzes für die Ersatzverträge als solche erforderlichen Genehmigung des Ministers des Innern, von der Landestelle genehmigt werden.

Ebenso kann die Anrechnung von Gnaden- und Unterstützungen, die auf zu Recht bestehenden Verbindlichkeiten beruhen, ferner von Pensionen, die an solche Bedienstete geleistet werden, zugunsten deren eine Pensionsversicherungspflicht im Sinne des mehrzitierten Gesetzes nicht besteht, endlich die Anrechnung der für solche Bedienstete geleisteten Pensionsversicherungsprämien nur dann beansprucht werden, wenn die Zustimmung zur Verabreichung der betreffenden Beträge, beziehungsweise zur Leistung der bezüglichen Prämie von der Landestelle besonders erteilt worden ist.

Endlich wird die Vorschrift des § 25 dahin ergänzt, daß die Einzahlung der Religionsfondsbeiträge nebst den bisher geltenden Einzahlungsmodalitäten auch auf die Art erfolgen kann, daß sie vom Beitragspflichtigen mittels Post-erlagscheines auf das Konto der Hauptkasse des betreffenden Kronlandes bei einem beliebigen Postamte berichtet werden.

Zaleski m. p.

Hussarek m. p.

Prizadeti nadarbinarji naj priznatke za verskozakladni davek do dne 10. januarja 1913 semkaj predložo.

Duhovnih vaj l. 1913.

so se udeležili naslednji p. n. čč. gg. duhovniki ljubljanske škofije:

Stariha Janez
Abram Anton
Anžič Josip
Ažman Andrej
Dr. Ažman Ciril
Ažman Simon
Bambič Jožef
Barbo Mihael
Berlan Engelbert
Bernik Valentin
Bešter Ivan
Bizjan Janez
Bleiweis Franc
Breceljnik Alojzij
Brence Janez
Bukowitz Henrik

Cegnar Janez
Čadež Anton
Čebašek Janez
Dr. Čekal Ferdinand
Češarek Alojzij
Češarek Franc
Čik Karol
Dagarin Matej
Debelak Janez
Dr. Debevec Josip
Dejak Henrik
Dr. Demšar Jožef
Dežman Janez
Dimnik Franc
Dobnikar Janez
Dr. Dolenc Jožef

Dolenc Janez
Dolinar Anton
Dovgan Franc
Drešar Janko
Drolc Martin
Erjavec Janez
Erker Ferdinand
Erker Josip
Erker Jožef
Eržen Franc
Ferjančič Franc
Ferjančič Jakob
Gerčar Janez
Gliebe Jožef
Dr. Gnidovec Janez
Golf Anton

Golmajer Franc	Langerholz Janez	Romé Jožef
Govekar Franc	Lavrič Jožef	Rozman Jurij
Dr. Grivec Franc	Lavrinc Ferdinand	Rupnik Karol
Hauptman Peter	Laznik Jožef	Saje Mihael
Hiersche Franc	Legat Evgen	Schauer August
Hoeningman Franc	Dr. Lénard Leopold	Selan Matija
Ilovski Albin	Dr. Lesar Jožef	Sever Franc
Jamnik Anton	Lesjak Anton	Skubic Anton
Janež Dominik	Lobe Ivan	Skvarča Franc
Dr. Janežič Janez	Logar Josip	Smrekar Janez
Jarc Anton	Lomšek Janez	Soukup Ivan
Dr. Jere Franc	Lovšin Anton (žup. v pok.)	Stazinski Nikolaj
Jereb Ivan	Lovšin Janez (Lesce)	Stroj Alojzij
Jereb Matevž	Lovšin Janez (Trnje)	Sturm Franc
Jerič Alojzij	Lunder Alojzij	Sušnik Ivan
Jovan Ivan	Majdič Franc	Dr. Svetina Ivan
Juvan Franc	Marčič Valentin	Šesek Janez
Kajdiž Tomaž	Dr. Marinko Josip	Šimenec Janez
Kalan Janez	Dr. Merhar Alojzij	Šinkovec Avguštin
Kanduč Franc	Meršolj Janez	Škufca Ludovik
Kapš Rudolf	Mikš Janez	Šliber Gregorij
Kastelic Anton	Nachtigal Franc	Špendal Franc
Kastelic Matija	Nadrah Ignacij	Štular Martin
Kepec Janez	Nastran Franc	Teran Ivan
Klavžar Janez	Noč Janez	Terpin Janez
Kleindienst Jakob	Noč Matija	Tomažič Janez
Klinar Tomaž	Novak Jožef	Traven Ivan
Kljun Janez	Oblak Anton	Dr. Ušeničnik Aleš
Klopčič Josip	Oblak Valentin	Dr. Ušeničnik Franc
Kmet Mihael	Ogrizek Jakob	Verce Jožef
Knific Jožef	Pavšič Franc	Verhovec Franc
Knol Adolf	Pečarič Franc	Vidmar Franc
Kolar Matija	Dr. Pečjak Gregorij	Vilman Franc
Koller Gustav	Pehani Alojzij	Virant Janez
Kopitar Andrej	Pengov Franc	Volc Jožef
Dr. Koren Janez	Dr. Perne Franc	Zabukovec Janez
Kos Josip	Perz Alojzij	Zajc Franc
Kovač Janez	Pešec Franc	Zajec Pavel
Koželj Franc	Pfajfer Anton	Zore Anton
Koželj Mihael	Plantarič Jožef	Dr. Zore Janez
Kragl Viktor	Podbevšek Jernej	Zorec Franc
Krajec Andrej	Pogačar Janez	Zorko Franc (Čatež)
Kraker Jožef	Porenta Gašper	Zorko Franc (Nadanje selo)
Kralj Alojzij	Povše Henrik	Zupan Janez
Krek Franc	Pravst Albert	Zupančič Franc
Kreiner Anton	Premrl Stanko	Žagar Jožef
Krische Franc	Prešern Jožef	Žbontar Matej
Križaj Nikolaj	Prijatelj Vladimir	Žerjav Gregorij
Kromar Ivan	Ramoveš Jernej	Dr. Žitnik Ignacij
Dr. Kržišnik Jožef	Dr. Ratajec Anton	Žnidaršič Anton (Štanga)
Kržišnik Jožef	Rebóľ Franc	Žnidaršič Anton (Altlag)
Dr. Kulovec Franc	Rihar Ivan	Žust Ignacij
Lah Lovrenc	Rihtaršič Janez	Žužek Franc

139.

Sveto leto in Konstantinov jubilej.

Ker je 8. decembra 1913 konec Konstantinovega jubileja in svetega leta, naj se po vseh duhovnijah popoldne po litanijah zapoje Te Deum v znamenje, da je slovesnost sklenjena.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, 20. novembra 1913.

† **Anton Bonaventura**
knezoškof.

140.

Škofijski list.

V zmyslu sklepa letošnjega dekanskega shoda se odslej ni treba kaplanom naročati na Škofijski list, ampak bo naročena v vsaki župniji kaplanija na cerkvene stroške in dotični Škofijski list ostane v kaplanskem inventarju.

Gg. kaplani, ki so bili doslej naročeni in naročnine (3 K) še niso poravnali, naj to kmalu store.

Za kaplanije ostane naročnina 3 K, za vse župne urade in druge naročnike pa je 6 K.

141.

Slovstvo.

Voditelj Dejanja sv. Detinstva. Pouk o uredbi, vodstvu in duhovnih dobrotah sv. Detinstva. Stavil Anton Čadež, škofijski voditelj sv. Detinstva. V Ljubljani, 1914. Založilo vodstvo „Dejanja sv. Detinstva“. Tisk Kat. Tiskarne. Str. 39.

Knjižica vsebuje vse, kar morajo voditelji „Dejanja sv. Detinstva“ vedeti, če hočejo to družbo dobro voditi. Zato obravnava zgodovino in pomen te družbe, pravila in uredbo, naposled pa našteva pravice in prednosti mašnikov voditeljev sv. Detinstva.

Spomen knjiga u prigodi šesnaeste stogodišnje milanskega edikta, koji se je slavio u Solinu—Spljetu dne 26.—28. listopada MCMXIII. Leonova Tiskara. Spljet. 1913. 4°. Str. 116, tabel 20.

Vsebina: Dioklecijan i Konstantin. Napisao Don Frane Bulić. — Progonstvo kršćana. Napisao dr. Josip Bervaldi. — Carmen Saeculare Constantinianum. Spjevao prof. I. Barač. — Smrt cara Dioklecijana. Svečani epilog u jednom činu. Napisao i Don Frani Buliću prikazao dr. Milan Ogrizović.

142.

Škofijska kronika.

Ad limina se je 26. novembra 1913 odpeljal presv. g. knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič.

Podeljena je bila župnija Sorica g. Janezu Mikužu, župnemu upravitelju na Sorici.

Umeščen je bil isti na župnijo Sorico 26. novembra 1913.

Poverjeno je dušno pastirstvo v cesar Franc

Jožefovem zavetišču v Ljubljani gosp. Matiji Kralju, župniku v pokoju.

Premeščen je g. kaplan Franc Šmit z Brezovice za župnega upravitelja v Podlipo.

Umrl je g. Martin Poč, kn.-šk. duhovni svetnik in župnik v pokoju, v Kamniku 19. novembra 1913.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dne 2. decembra 1913.

Vsebina: 133. Motu proprio de Officiis Divinis. — 134. Decretum gener. super Motu Proprio „Abhinc duos annos“. — 135. Pastoralne konference v l. 1913. — 136. Nabirka milih darov za pogorelce v Gaishornu. — 137. Versko-zakladni davek za l. 1911—1920. — 138. Duhovnih vaj udeleženci l. 1913. — 139. Sveto leto in Konstantinov jubilej. — 140. Škofijski list — 141. Slovstvo. — 142. Škofijska kronika.

Anton Bonaventura

po božji in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski

vsem vernikom srečo, mir in blagoslov v Gospodu našem Jezusu Kristusu.

Kaj vam hočem za novo leto lepšega voščiti kakor srečo, mir in blagoslov srečo časno in večno mir z Bogom, z bližnjim in v lastnem srcu, blagoslov pri vseh delih za dušo in telo. Pa kje bi mogli vse te blaginje dobiti vsaj v nekoliki meri? Edino v Gospodu našem Jezusu Kristusu, ki je ravno zato prišel na svet, da nam s svojim svetim naukom in z vsemi v našo korist zasnovanimi napravami prinese srečo, mir in blagoslov.

Žalibog mnogi zanj ne marajo, pa srečo, mir in blagoslov iščejo drugod, iščejo zadoščenja svojim poželjivim strastem, iščejo kar naravnost v odpadu od Gospoda Jezusa Kristusa. To so oni krivi preroki, o katerih nam je že Kristus sam povedal, da bodo prihajali vse čase do konca sveta in bodo ljudi zapeljivali. Vsi čutimo, kako divji, strastni in brezobzirni so dandanes po vsem svetu, tudi v naši Avstriji, v naši ljubljanski škofiji.

Kam se boste vi obrnili? Boste li ostali zvesti svojemu Jezusu, ali se boste odtrgali od njega in se oklenili krivih prerokov? Kje boste iskali srečo, mir in blagoslov? V taboru Kristusovem ali v taboru brezvernih odpadnikov? Rad bi vas vse pridržal pri Gospodu Jezusu in obvaroval odpada od njega in zato bomo

pogledali nekatere okolnosti našega življenja in presodili, v katerem taboru je bolje: pri Gospodu Jezusu ali pri odpadnikih?

1. O svetu sploh.

Nihče ne bo tajil, da je za nas silno važno vedeti, odkod je svet, odkod življenje na svetu.

Kaj odgovarjajo na to vprašanje odpadniki, bogotajci? Ker ne priznajo Boga, morajo trditi, da je svet od vekomaj. Trdijo, da se je svet razvil sam od sebe, po svojih postavah brez Stvarnika in so se iz neke plinaste pratvarine razvile solnce, luna in zvezde. Tudi naše solnce je o svojem času nastalo iz prasnovi, od njega so se v teku časa odtrgale naše zvezde premičnice, med njimi tudi zemlja in od zemlje luna.

Zavoljo prvotne vročine, kakor se še sedaj opaža na solncu, ni bilo v početku na zemlji nobenega življenja, bile so edino nežive snovi. Od kod torej življenje rastlinsko, od kod življenje živalsko? Za odgovor so bogotajci v zadregi. Znanost dokazuje, da življenje prihaja edino iz življenja: od kod torej prvo življenje? od kod toliko vrst rastlin? toliko vrst živali? Kdo bi preštel nebroj odgovorov na ta vprašanja! O vsakem odgovoru

se je trdilo, da je znanstveno dokazan in vendar ga je ista znanost zopet zavrgla kot zmoto. Cudna znanost! Bolj odkrito trdijo sedaj najbolj učeni brezverci, da ne vedo, od kod je svet, od kod življenje na svetu. Ali ni ta odgovor polom brezbožne znanosti!

Kaj pa mi? Mi pa dobro vemo, da je ves svet ustvaril Bog, da je On ustvaril tudi prvo življenje, razne vrste rastlin in živali. Tako nam pripoveduje sv. pismo, tako trdi tudi naš razum. Ako se svet sedaj še razvija, mora imeti začetek tega razvijanja in pred začetkom ni bilo ničesar; ako traja razvoj milijone let, pa gremo nazaj, pridemo do prvega leta, do prvega dne, do prve minute: kaj pa je bilo poprej? Pred številko ena je nič: torej poprej ni bilo nič. Sveta ni bilo! Ako ga pa ni bilo, sedaj pa je, je morala biti pred njim neka neskončna moč, ki ga je postavila in mu dala zakone razvoja. In ta moč je Bog, to dejanje je pa stvarjenje.

Isto velja o življenju. Rastlina izbaja iz rastline, žival iz živali. Odkod prva rastlina, od kod prva žival? Iz mrtve tvarine se ni moglo razviti življenje in celo tako umetno in raznovrstno življenje, kakor ga vidimo pri rastlinah in živalih. Naš um zahteva, da mora biti neka živa moč, ki je vžgala vse življenje na zemlji. In sicer mora ta živa moč biti ne le vsemogočna, ampak tudi neskočno razumna, ker le neskončen razum je mogel zasnovati življenje in njegovo mnogovrstnost. Taki moči pa pravimo Bog.

Kako natanko torej vemo mi od kod je ves svet in od kod vse raznovrstno življenje. Vse se lepo ujema. In kar naš razum pove, nam potrjuje sam Gospod.

2. O človeku posebej.

Zanimivo je za nas vprašanje, od kod je svet; še bolj zanimivo, da, za nas življenskega pomena je pa vprašanje, od kod je človek, od kod človeški rod? Zraven se pa še usiljuje prevažno vprašanje, kakšna je naša naloga na zemlji in kam gremo, kaj je naš zadnji namen. Ta vprašanja se tičejo nas samih; sami sebe,

svojo nalogo in svoj namen moramo vendar poznati; saj drugače nikakor ne bi mogli mirno na zemlji živeti.

Kaj odgovarjajo odpadli brezverci? Ker taje vsemogočnega Boga, morajo trditi, da se je človek razvil iz živalstva in da ni nič drugega, kakor žival, in sicer najbolj razvita žival. Ker je žival, zato nima neumrjoče duše; nima ne razuma, ne proste volje; pride na svet, živi nekoliko časa; s smrtjo pa pogine popolnoma, kakor žival. Vprašaj brezverce za dokaze tako groznim trditvam! Nimajo jih. Vsa raziskavanja dokazujejo, da se človek prikaže na svetu hipoma v vsi svoji telesni in duševni popolnosti. Kako je to mogoče? Najbolj napredni brezverski učenjaki pravijo: ne vemo.

No, pa človek nima samo živalskega življenja. Pri njem nahajamo še neko drugo življenje, ki se od živalskega bistveno razlikuje: človek misli, spoznava, hoče in ljubi; človek govori, napreduje, veruje, moli Boga in hrepeni po večnosti. Od kod vsi ti pojavi v človeškem življenju? Ali ne kažejo na neko posebno moč v človeku, iz katere vse to prihaja? In posebno prosta volja! Saj imamo prosto voljo; saj se vendar zavedamo, da delamo, kar in kakor hočemo in da smo za to odgovorni. Od kod vse to! Brezverec odgovori! Oh, ne more. Tajiti mora razum, tajiti prosto voljo in trditi, da vse to življenje so le puste sanje in grde sleparije samega sebe. Prizadevali so se, razložiti začetek mišljenja, začetek govora, začetek vere: vse razlage so se jim izjalovile in najbolj odkritosrčni pravijo, da tega ne vedo.

Kaj pa življenje naše in naš konec? Naš namen bi bil jesti, piti, uživati, vdajati se pohotnosti, pridobivati premoženje, časti in na zadnje poginiti. To naj bi bilo torej naše življenje!

Mi kar zatrepetamo. Kdo pa ima vse uživanje, kakor si ga poželi? Ali ni na zemlji povsod veliko truda in znoja in solza in trpljenja? Koliko je pa srečnih trenutkov? Skoraj nič! Po sreči, po popolni sreči kopr-nimo, pa je dobiti ne moremo; vse življenje naj bi bila sama prevara! Ni čuda, da učeni

brezverci trdijo, da je naša največja nesreča, ker smo pametni in se zavedamo, ter je bolj srečna žival, ki se naje in napije in ugodno brez zavednosti leži.

Ne, ne! brezverske trditve ne morejo biti resnične! Upira se jim vsa naša narava. Poprašajmo svojega Učitelja, našega Gospoda Jezusa. On uči vse drugače! Mi nismo žival, mi smo otroci božji, imamo neumrjočo dušo, ki ima um in prosto voljo ter smo namenjeni za večno srečo, katero naj si na zemlji zaslužimo s pokorščino do Boga, Stvarnika. Da, naša večnost je toliko vredna, da je sam Sin božji prišel na svet nas poučit in je za nas na križu umrl, da nas spravi z Bogom in nam omogoči pot v srečno večnost. Kako veseli in tolažilni so ti nauki! Naš razum jih odobrava in tudi dokazuje; sedaj razumem vse svoje notranje življenje. Ker imam dušo bitno različno od telesa, zato mislim, zato imam prosto voljo, zato verujem in spoznam Boga, zato koprnim po večni sreči, katero naj si sam zaslužim; ker imam um in mislim, zato pa tudi govorim. Vera in govorica je bila dana že prvemu človeku.

Kaka razlika med nami in brezverci! Mi se življenja veselimo; mi vemo za svojo vzvišenost nad živalstvom; nas navdaja upanje srečne večnosti; solze in bolečine nas ne potlačijo, saj vemo, da čez Kalvarijo se pride v sveta nebesa!

3. O človeku v društvu.

Ljudje ne živimo vsak zase, kakor živali v gozdu. Zvezani smo med seboj po raznih društvih. Ne bom preiskoval naukov o začetku društvenega življenja, pogledjmo rajši kar na tri glavna društva, v katerih živimo. Vsak človek živi v družini, v državi in v Cerkvi. Poprašajmo se, kaj trdi o teh društvih bogotajski odpadnik in kaj verni katoličan in iz katerih naukov nam prihaja več sreče, miru in blagoslova.

a) Človek v družini.

Kaj ne, v družini pridemo na svet, v družini zrastemo in vsak človek pripada kaki

družini. Važno je vedeti, odkod družina in kakšen je njen namen.

Ker brezverski odpadnik taji Boga, pač ne more trditi, da je družina po volji božji. Večinoma še trdi, da je temelj družine zakon in le v mejah zakona bi se smeli roditi otroci in se družina pomnoževati. Toda zakon je po njihovih nazorih le pogodba med možem in ženo, da bosta skupaj živela, si pomagala in za otroke skrbela; zakon je pogodba prav podobna kupčijskim in drugim pogodbam, nič bolj sveta od onih. Zato naj se lahko zopet razdere, zopet raztrga, da sta mož in žena popolnoma prosta za nove zakonske zveze.

Tako razporoko zahtevajo odpadniki, ker trdijo, da ne bi bilo mogoče skupaj živeti, ako preneha ljubezen, ako se mož in žena drug drugega naveličata, ako se vname v srcu ljubezen do drugih, ako pridejo nesporazumljenja ali pa bolezn, ki bi onemogočile zakonsko občevanje. Razporoko so vpeljali že luterani, ki so zavrgli zakrament svetega zakona in proglasili zakon kot navadno pogodbo, ki se sklepa in razdira po volji. Še bolj vpijejo po njej brezverci. In zares, kjer se je razporoka dovolila, je vedno več prešeštovanja, vedno več nezakonske nezvestobe in vedno več popolnih ločitev zakona. Da, v socialni demokraciji se zahteva popolno prosta ljubezen; ljudje naj bi se poljubno združevali, zakona in družine ni treba.

Pa še nekaj. Ker se za otroke zahteva veliko skrbi in truda, se zunaj katoliške Cerkve, posebno pri bogatejših za otroke ne mara; kvečjemu eden ali dva naj prideta na svet, več jih ni treba. Od tod grozni pojav, da se zakonski poučujejo, kako naj v zakonu žive in se vendar otrok izogibajo. Grozno! Poučujejo se preprečevati prvi namen zakonske zveze in zakon oskrunjevati. Množi se celo število onih, ki sploh ne marajo za bremena zakonske zveze, ne marajo skrbeti za otroke, pa vendar brez zakona in brez otrok uživajo naslade spolnega občevanja.

Kako grozno in protinaravno je družinsko življenje tam, kjer so zavrgli Gospoda

Jezusa ali celo samega Boga! Ali je v takih družinah mir, sreča in blagoslov? Saj je samo živalsko življenje in živalsko uživanje in kaj bo iz onih otrok, ki se niso že v kali zamorili in so vendar na svet prišli!

Vse drugače pa uči o družini naš Gospod Jezus, vse bolj primerno in dostojno za človeka, ki ni žival, ampak otrok božji, namenjen za večnost. Mi vemo, da je človeka ustvaril Bog, da je s človekom koj ustanovil tudi družino. Saj je prvemu možu Adamu koj dodal tudi prvo ženo Evo, združil oba v zakon, ju blagoslovil v namen, da napolnita z otroci zemljo, pa tudi nebesa. Po volji božji ima zakon in njegova zveza prvi namen, da pridejo otroci na svet; zraven ima tudi ta namen, da ostane med zakonskimi ljubezen in da se po ureditvi spolnega uživanja preprečijo za dušo in telo pogubni grehi razuzdanosti. Zakonska naj se ljubita, in pomagata za časno blagostanje in večno srečo in skrbno vzgajata otroke, katere jima bo dal Bog v zakonu.

Otroci so blagoslov božji; kolikor več otrok, toliko večji je blagoslov božji. Res, za otroke je treba veliko skrbi in truda. Zato je pa vsadil Bog v srce staršev posebno močno in neugasljivo ljubezen do otrok, ki rada in z nekakim užitkom za otroke vse žrtvuje. In skrb, trud in trpljenje za otroke je pred Bogom za starše najbolj sveto in zaslužno delo za večnost. Saj izkazujejo otrokom noč in dan dela telesnega in dušnega usmiljenja, ki so: lačne nasiti, žejne napojiti, gole obleči, nevedne poučiti, grešnike svariti, dvomljivcem svetovati, za vse moliti. Vsa ta dela sprejme Jezus, kakor da so njemu storjena in ne izgube plačila v večnosti.

Po nauku Gospodovem se zakonska zveza ne more razdreti, traja do smrti. Pred Bogom sta si mož in žena dolžna ljubezen, ki vse potrpi, vse prenese, ne misli nič hudega, vse odpusti; ljubezen, ki izključuje vsako poželjivost do drugih oseb in preskrbno pazi na medsebojno zakonsko zvestobo, katero nobena težava, noben vihar omajati ne more;

ljubezen, ki z leti raste, se v trpljenju kakor v ognju očisti in katere še smrt ne razdere.

Ker pa vse to skoraj presega naravne človeške moči, je Gospod zakon povzdignil v zakrament. Kot zakrament podeljuje zakon ženi in možu milostno pomoč, da sta mož in žena med seboj zadovoljna in ne želita po drugih prepovedanih zvezah; da si ostaneta zvesta do smrti kljub mnogim slabostim in bridkostim; da ljubita otroke, se jih nikdar protinaravno ne izogibata, marveč se čim večjega števila veselita in prav rada žrtvujeta vse za dobro vzgojo otrok, katerim sta dala življenje. Zato so pa tudi otroci pred Bogom dolžni starše ljubiti, jih ubogati, spoštovati in ostarelim pomagati, kar je Bog še kar naravnost zapovedal.

Taka je torej družina in zakonska zveza po nauku Gospodovem. Tako pa tudi zahteva naš razum. Saj si ženin in nevesta prisegata večno ljubezen; saj žena daruje možu svoje devištvo, svojo lepoto, svoje moči le zato, ker ve, da bosta združena do smrti; saj se zato skupno trudita za hišo, za gospodarstvo in sploh za blagostanje, ker bosta do smrti vse skupno uživala; saj nerazdružljivost zakona zahteva tudi vzgoja potrebna otrokom, da se telesno in dušno lepo razvijejo ter pripravijo za stan, v katerem bodo mogli živeti.

Po nauku Gospodovem je zunaj zakonske zveze vsako spolno občevanje proti volji božji, zato je smrtni greh. Edino zakon je Bog določil in blagoslovil, da naj se edino po njem vzdržuje človeški rod; zunaj njega je vsaka zveza grešna, pogubna, škodljiva za dušo in za telo. Med vsemi narodi se taka nezakonska zveza obsoja kot sramotna. Šele bogotajci bi ji proti splošnemu prepričanju vsega človeškega rodu radi odvzeli znak sramote in jo proglasili za častno. Toda groza! Kolikor bolj se te skrivne zveze širijo, toliko bolj se širijo tudi skrivne bolezni, ki se vendar ne morejo vedno prikrivati in pridejo na dan!

Vprašam, kje je torej več miru, sreče in blagoslova za posamezne ljudi pri odpadnikih od Gospoda, ali pri vernih katoličanih?

b) Človek v državi.

Mi živimo tudi v državi kot njeni udje z različnimi pravicami in dolžnostmi v podložnosti do državnih oblasti. No, od kod država in državne oblasti? Zakaj moramo tem oblastem biti pokorni?

Brezverski odpadnik ne pozna Boga. Zato ne more trditi, da je država po volji božji in da je državna oblast od Boga. Brezverec, ki govori o človeku, da je le bolj razvita žival, mora trditi, da so ljudje živeli s početka v neurejenih trumah, kakor živali v gozdu. Šele razne nevarnosti in potrebe so jih prisilile, da so se zedinili v urejeno društvo in sicer po medsebojni pogodbi. Oblast društvo vladati je v ljudeh samih, ki jo prostovoljno prenašajo na eno ali več odbranih oseb, ki naj bodo društvu na čelu in naj ga vladajo. Poglavar društva ima vse pravice le od ljudstva, on je pooblaščenec ljudstva, volja ljudstva je zanj odločilna, njo mora izpolnjevati; volja ljudstva je vir vseh pravic; pravično je, kar hoče ljudstvo. Ako vladar ne vrši ljudske volje, ga ljudstvo lahko odstavi.

Kako pa naj vladar spozna ljudsko voljo? Po poslancih, ki jih ljudstvo izbere in pošlje v zbor. Ti zastopniki ljudstva delajo postave in se morajo ravnati vedno po volji ljudstva, ki jih je v svojem imenu pooblastilo in poslalo delat postave. Ljudska volja je torej za vse obvezna, njej se ne sme nikdo zoperstaviti.

Toda, vprašajmo: ali so ljudje vedno edini v svoji volji, v svojih željah in zahtevah? Oh, skoraj nikdar; navadno kolikor glav toliko želja in misli; vsakdo ima pred očmi le svoje koristi. In ali navadni ljudje razumete vse, kar je potrebno za gospodarstvo, za obrt, za kupčijo, za živinorejo, za davke, za izobrazbo? Kako boste vedeli! Učiteljev potrebujete. Blagor vam, ako pridejo k vam učitelji dobri, pametni, previdni, zavzeti za ljudski blagor; gorje vam, ako so vaši učitelji slabo poučeni, sebični in le nase gledajo in vas s svojo zgovornostjo zase premamijo morda posebno s tem, da se prilizujejo vašim

strastem. Pa tudi, ali je vsaka volja poštena, koristna za občni blagor in se vjema z resnico? O, koliko ljudi je hudobnih, lažnjivih, brezsrčnih! In brezverski odpadnik? Kako voljo bo imel on? Hudobno, zoper Boga, zoper Gospoda Jezusa, zoper njegovo Cerkev. Največkrat navadni ljudje nimate svoje volje, ampak imate le voljo vaših učiteljev in voditeljev, ki so vas znali pridobiti zase in za svoje želje.

Tako negotova, mnogostranska je ljudska volja, po tej naj se postave kujejo! Sedaj je treba voliti poslanca, da zastopa ljudstvo in njegovi volji dá moč postave. Kateri poslanec naj se izbere? Ali naj ima vsak mož svojega poslanca? Ni mogoče. Bolj enako misleči se združijo in hočejo imeti svojega moža; tako nastane več skupin enako mislečih, nastane več strank. Približuje se dan volitve. Ker odločuje večina, se vsaka stranka prizadeva pridobiti večino mož. Začne se volilni boj. Vmes posežejo časopisi, ki se zavzemajo za sebi povoljno stranko in za poslanca, ki je istih misli. Vmes posežejo tudi možje, ki hočejo imeti čast ljudskega zastopnika. Drže se shodi, raznašajo se časniki in brošure, vabi se na shode, govorniki nastopajo, hoteč ljudstvo pridobiti za svoje nazore. Pride dan volitve; agitacija je kar strastna. Od dveh, treh ali več strank dobi kandidat ene stranke prav komaj večino, pa je zastopnik ljudstva. Ravnal se bo po volji svojih volilcev, ne bo pa maral za voljo svojih nasprotnikov, katerih je morda skoraj prav toliko. Delal bo za postave ugodne svoji stranki, najsi bodo tudi zoper voljo drugih strank; postava ne bo izraz ljudske volje, ampak le izraz ene stranke. Zato pa stranke, ki so propadle, ne mirujejo, pripravljajo se, da zmagajo pri prihodnjih volitvah: nadaljuje se boj po shodih in časnikih! Tako je med ljudstvom veden boj, boj ne vselej pošten, največkrat strasten in krivičen, boj z opravljanjem, obrekovanjem in najgršimi lažmi.

Isto velja o zbornicah deželnih in državnih. Vanje pridejo poslanci raznih strank. Vsakemu poslancu mora biti seveda merodajna

volja njegovih volilcev; od njih je pooblaščen. Da bi prišel do zmage s svojimi nazori, si poišče enakomislečnih tovarišev in se združi z njimi. Tudi tukaj zmagujejo večine, zmaguje torej ne pravica, ampak sila in moč. Kar sklene večina, ima moč postave. Ali je pa vselej pametno, za ljudstvo koristno, kar hoče večina? Ne, nikakor ne! Manjšine se ne marajo ukloniti in skušajo z vsemi silami preprečiti namene večine. Začne se takoimenovana obstrukcija, da ne more zbornica naprej, ne more ničesar skleniti, pa rastejo strasti in iz strasti prihajajo sirovosti, kričanje, razbijanje, včasih celo pretepi. Iz zbornice se strasti bliskoma razširijo med ljudstvo, med narode, in povsod jeza, sovraštvo, groznje.

Tako je življenje v državi, kjer naj bi vladala ljudska volja: nemir, nezadovoljstvo, krivice, sovraštva. Ni pa tako življenje v državah, kakor jih hoče veren katoličan, ki prizna Boga, Stvarnika nebes in zemlje.

Mi trdimo: človeka je ustvaril Bog; človek ni bil nikdar v živalskem stanju; takoj je bil pameten in v družini; ko so se družine pomnožile, so se združevale v večja društva, postale so države. Tako uči tudi zgodovina; niti sledu ni nikjer in nikdar o tem, da bi ljudje kar živeli v tolpah ali čredah, kakor zveri. Društvo, torej tudi država, je po naravi človekovi, po volji božji, ki je človeka tako ustvaril, da mora in more le v društvu živeti.

V vsakem društvu pa mora biti zakonita oblast, ki društvo vodi po volji božji. Vsak človek mora priznati Boga, kot svojega najvišjega Gospoda in najvišjega Postavodajalca; to pa stori, ako točno izpolnjuje njegovo sveto voljo, ki pa hoče samo to, kar je človeku v časno in večno korist. Kar velja o posameznem človeku, velja tudi o skupnosti ljudi, o društvu, o državi. V državi ne velja omahljiva in nezanesljiva in umetno napravljena volja ljudska, ampak volja božja, ki hoče ne le, da se vsi ljudje zveličajo po smrti, ampak da bodo srečni že na zemlji. Zato mora postavna oblast v društvu, namreč vladar ljudstvo vladati po volji božji, ne pa po volji svoji, ali po volji ljudski.

Postave se ne smejo nikdar volji božji protiviti, ampak se vedno z voljo božjo skladati. Saj vladar ni pooblaščenec ljudstva, ampak pooblaščenec božji za ljudstvo, za ljudski časni in večni blagor. Vladar zapoveduje v imenu božjem in je dolžan skrbeti za splošno korist ljudstva, braniti mora pravice ljudstva, pospeševati napredek vseh stanov, vseh ljudi, ne pa le ene stranke. Vladar bo za svoja dejanja dajal odgovor pred sodbo božjo in gorje mu, ako bi zlorabil svojo sveto oblast v sebične, strankarske, protibožje namene.

S kako svetim strahom mora ljudstvo gledati na vladarja, na namestnika božjega za ljudski blagor. Ljudstvo vladarja spoštuje in časti, ljudstvo vladarja uboga in se ukloni njegovi volji, ker tako hoče Bog in je pravzaprav Bogu pokorno, ako je pokorno vladarju. Sedaj je pokorščina nekaj vzvišenega, nekaj svetega, ne pa nekaj suženjskega, nekaj nedostojnega, kakor pri divjih borbah in pri nasilnem strahovanju strank v državah brez Boga.

Kako naj pa vladar ve, kaj je za ljudstvo koristno, kaj so potrebe, resnične potrebe ljudstva? Vladar je dolžan se poučiti o vsestranskih potrebah ljudstva, da potem vse preudari pred Bogom in zapove to, kar je za splošni blagor ljudstva najbolj koristno in se vjema z voljo božjo. Torej, kako naj se pouči? Mogoče je več načinov. Sedaj imamo takoimenovane ustavne države. Ljudstvo si izvoli svoje zastopnike, ki naj se v zbornici skupno posvetujejo, kaj je ljudstvu potrebno za časni in večni blagor, naj sklenejo postave in predlože vladarju, da jih potrdi, ako se mu zde pravične in za splošen blagor ljudstva koristne, ali pa zavrže, če je prepričan, da so škodljive in se ne vjemajo z voljo božjo. Potrjene postave ljudstva sprejmejo, kakor dane od Boga in se zato zavedajo, da so v vesti dolžni jih izpolnjevati.

Kaj ne, to bi bilo zares lepo. Uživali bi mir, pa tudi srečo in božji blagoslov, ker bi se živelo tudi v državi v skladu z najsvetejšo, za nas najbolj koristno božjo voljo. Toda mi

tega miru, te sreče in tega blagoslova kar nič ne občutimo, kar nič ne uživamo. Tudi pri nas vladajo stranke in strasti, tudi pri nas se bijejo besni volilni boji, tudi pri nas ne morejo naprej. Zakaj? Zato, ker je pri nas zmeraj več ne le krivovercev, ampak kar naravnost odpadnikov od Kristusa, odpadnikov od Boga samega. Le-ti hočejo postavno uveljaviti svojo brezbožno voljo. Zato si nabirajo pristašev s časopisi, s shodi, z zapeljevanjem. Snujejo se razne stranke v zbornici, po deželi. Ko pridejo volitve, se začne brezobziren strankarski boj. Odpadniki hočejo zmagati, da bi kovali postave zoper Boga in zoper njegove naprave na zemlji. S tega razloga so pa tudi verni možje in verni njihovi zastopniki prisiljeni se združiti v stranko, iti v pusti volilni boj, ohranjovati dobre in poštene može v zvestobi, utrjevati omahljivce, poučevati nevedneže, izpodbijati krive nazore in celo nesramne laži brezvestnih in brezverskih nasprotnikov. Isto velja v zbornici, kjer večkrat mislijo, da morajo vporabiti silo, da preprečijo ljudstvu škodljive postave ali uveljavijo ljudstvu koristne zakone, ki se vjemajo s sveto voljo božjo.

Ali boste sedaj razumeli življenje v državi, razumeli izvir strastnih borb, razumeli zakaj v državah in deželah ni miru, ni sreče, ni blagoslova iz nebes? In ga tudi ne bo?

c) Človek v cerkvi.

Tudi Cerkev je prevažno društvo za naše versko življenje. Poglejmo, daje li in komu daje življenje v Cerkvi, življenje po njenih naukih, zapovedih, mir, srečo in blagoslov?

Ker uravnava Cerkev naše versko življenje, je po sebi umevno, da Cerkve ni tam, kjer ni vere v Boga in v Jezusa, Gospoda našega. Brezverski odpadniki, h katerim pripadajo vsi svobodomiselci, so z vero dosledno zavrgli tudi Cerkev in zavrgli vse, kar nam Cerkev daje za mir, srečo in blagoslov. Kaj nam pa daje?

Cerkev je naša prva učiteljica. Papež, z njim združeni škofje in s škofi tesno zvezani duhovniki nas uče to, kar je najbolj važno,

najbolj imenitno in najbolj potrebno; uče nas namreč spoznavati sebe in svoje naloge na zemlji, da bi mogli doseči svoj zadnji namen, ki nas čaka po smrti. Kaj ne, saj je vendar pred vsem najbolj potrebno, da zanesljivo vemo, kaj nas čaka po smrti in kako naj živimo, da dosežemo srečno smrt! O tem nas poučujejo duhovniki, ki pravijo: Na svetu smo zato, da Boga spoznamo, ljubimo, mu služimo in se tako večno zveličamo. To je torej naš namen: na zemlji moramo izpolnjevati voljo božjo in s tem Bogu služiti; da pa moremo to storiti, moramo najpoprej Boga spoznati in ljubiti; po smrti pa je naš namen večno zveličanje, večna sreča pri Bogu, ki si jo moremo sami zaslužiti s tem, da na zemlji Bogu služimo. Kaj ne, kako lep, vzvišen in naši naravi primeren in po željah našega srca je ta namen vsega našega življenja?

Kako pa naj spoznamo Boga, da mu moremo služiti in kako naj mu služimo? Sveta Cerkev nas uči, da moramo verovati, kar nam je Bog razodel, da moramo izpolnjevati, kar nam je Bog zapovedal, namreč zapovedi božje, zapovedi cerkvene in dolžnosti svojega stanu in da se moramo posluževati sredstev za milostno pomoč božjo, namreč moliti in prejemati svete zakramente. S tem vemo vse, kar nam je potrebno vedeti za naše življenje; le poučiti se moramo natančno o vsem in v strahu božjem vse natanko vršiti. Ako to vse vemo in vršimo, bomo dobili mir srca, bomo dosegli časno in večno srečo in blagoslov božji bo z nami.

Naši brezverski odpadniki, naši naprednjaki in svobodomiselci pa vse to kar zame-tavajo. Za cerkev, za nauke, ki nam jih daje po duhovnikih, za Gospoda Jezusa in večinoma tudi za Boga nočejo nič vedeti. Pa ne samo to, gredo še dalje; oni se kar naravnost bore zoper Cerkev Kristusovo, zoper Kristusa samega, zoper Boga in njegovo voljo; bore se in o nesramne predrznosti, tudi vas hočejo odtrgati od Cerkve in od Gospoda Jezusa, da bi tudi vi vse omenjene nauke zavrgli, pa živeli in umirali brez Jezusa, brez Boga, brez

Cerkve in njenih nam poslanih učiteljev, živeli brez molitve, brez praznikov in nedelj, brez cerkvenega pouka in brez svetih zakramentov, pa tudi umirali brez Boga, brez sprave z njim, umirali kakor poginja žival.

Tako je življenje odpadnikov in svobodomiselcev: približuje se pa takemu življenju tudi življenje onih vernih katoličanov, ki žive v grehih in strasteh, onih vernih katoličanov, ki zajemajo svoje versko znanje in vsrkavajo strupeno sovrašтво do cerkve in duhovnikov iz ust takih odpadnikov in iz njihovih listov. Gorje jim, ker se pridružujejo upornikom zoper Jezusa, ki je Sin božji, zoper Cerkev, ki je božja naprava, zoper Boga samega. Dragi moji, ali boste tukaj našli mir, srečo in blagoslov od Boga?

4. O človeku v vsakdanjem življenju.

Sedaj pa raziskujmo naše vsakdanje osebno življenje in se prepričajmo, kdaj bomo dobili več miru, sreče in blagoslova, če živimo v duhu Jezusovem po sveti veri, ali pa v duhu brezverskih svobodomiselcev po njihovih naukih.

Poglejmo le nekatere strani našega vsakdanjega življenja. Prizadevamo se za znanosti in spretnosti, delamo in trudimo se vsak v svojem poklicu, zadevajo nas razne nesreče in bolezni. V katerem taboru smo ozir vseh teh zadev na boljšem, v taboru Jezusovem ali v taboru svobodomiselskem?

a) Znanosti in spretnosti.

Pritrditi moramo, da je svet zadnjega pol stoletja izredno in nepričakovano napredoval v naravnih znanostih in spretnostih. Vedno bolj se spoznava nebo in zemlja, spoznavajo vse prirodne sile in moči, spoznavajo stari in novi narodi, ter vse njihovo življenje in mišljenje. Človek si je zasužnjil prirodne sile, pa mu morajo služiti gozdi in travniki, vode in morja; služiti mu mora električna moč pri vseh raznih koristnih napravah. Vse daljave so tako rekoč izginile. Saj bliskoma drve naprej železnice in avtomobili, saj že zrakoplovi pre-

važajo ljudi z veliko brzino! Brzjavi nam hipoma prinašajo poročila iz najbolj oddaljenih krajev in po telefonu se morem kar osebno razgovarjati s prijateljem, ločenim od mene na stotine kilometrov. Zares, napredek je velikanski! Čuditi se moramo bistremu umu, globokemu znanju in izredni spretnosti teh mož! Če so pa vero, Cerkev, Kristusa in Boga že davno zavrgli, če se bahajo, da so svobodomiselnici in z višine svoje znanosti zaničljivo pogledujejo na vernega katoličana, kakor da bi bil glede znanosti in silnega sočasnega napredka daleč, daleč zaostal, kaj naj rečemo?

Ali je to res? Ne, gola laž je taka trditev. Ali mi verni katoličani teh znanosti ne poznamo, ne priznamo, ne porabljam? ali ne sodelujemo pri vsem tem napredku? Saj so vendar katoliški možje med prvimi učenjaki naših dni, saj tudi oni vso znanost in vse znanstveno raziskovanje podpirajo in izdatno pospešujejo, saj so marsikateri katoličani celo na čelu sočasnega napredka!

V tem oziru torej, kar se tiče znanosti in napredka, verni katoličani nismo prav nič zaostali za nekatoličani, za svobodomiselnici. Pač pa smo v marsikaterem oziru daleč, daleč pred njimi. Zraven teh ved in znanosti imamo še drugih veliko višjih in veliko bolj važnih znanosti: mi poznamo tudi Boga Očeta in delo stvarjenja, Sina božjega in delo odrešenja, Svetega Duha in delo posvečenja; mi poznamo tudi dušo človekovo, ki je neumrjoča in nam po svojih umnih močeh omogočuje vso znanost in ves napredek; mi poznamo tudi pomen in namen vsega našega življenja. Vse to mi vemo natančno in zanesljivo, nekatoličan ve to le deloma in dvomno, brezverski svobodomislec je pa vso to najbolj visoko in najbolj važno znanost kar naravnost zavrgel. Kdo je torej na boljšem in koga zadeva očitiranje zaostalosti in neznanja?

b) Trud in delo.

Vsi se moramo truditi in delati vsak v svojem poklicu. Veden napor, veden trud,

vedno delo pa naši naravi nič kaj ne ugaja, rada se mu ogiba, išče odmora, počitka, užitka. Pogledajmo, kje je v tem oziru več tolažbe, več sreče: pri Gospodu ali pri odpadnikih.

Kdor ne veruje v Boga, v večnost in v neumrjocnost, dela edino za to, da si pridobi vse potrebno za življenje, da ima torej zase in za družino stan, obleko, hrano, in sicer kar mogoče ugodno; dela za to, da postane premožen in bi mogel lepo ugodno živeti brez truda v počitku; dela za to, da si dobi imenitnih služb, veljavo in vpliv v javnih zadevah, slavno ime in razna odlikovanja; dela za to, da služi domovini in ji pomaga k vsestranskemu napredku.

To je samoposebi prav. Toda, kaj pa, če mu nameni izpodlete; če ne napreduje v blagostanju, ne napreduje v vedno bolj mastnih službah, ne napreduje v časti in slavi? Kaj pa, če mora le trpeti; ako vkljub trudu komaj izhaja; če ga drugi bolj srečni prekosijo in nadkrilijo, pa jih svet bolj časti in slavi in priznava? Kaj pa siromašen trpin, kmet in delavec, ki se mora vedno truditi, dan na dan, od jutra do večera? In, ako si tudi dosegel premoženje in časti, ali si zadovoljen, miren, srečen? Ali tvoje srce ne želi še več in še več in nikoli ni nasičeno?

Pa ko bi tudi vse dosegel, ali je pač ta pridobljeni telesni in dušni užitek vreden, da zanj toliko trpiš, se toliko znojiš, vedno skrbiš in nimaš miru noč in dan? Koliko pa imaš prav veselih, prav srečnih dni? Saj ti vedno nekaj manjka in tudi v preobilnem uživanju te večkrat potare misel, da vse to nič ni vredno, da sploh ni vredno živeti. Ali ni to res?

Kaj pa pri Gospodu Jezusu? Tudi po njegovem nauku smo dolžni delati in se truditi, skrbeti za blagostanje, za stan in obleko in hrano; tudi po njegovem nauku je nekaj dobrega častno ime in priznanje od ljudi; tudi po njegovem nauku naj se trudimo za ljudstvo in za domovino. Vse te naravne težnje so tudi po nauku Gospodovem upravičene. Toda, Gospodov nauk pa vsemu našemu trudu in delu nekaj doda, kar trud in delo šele oplemeniti,

posveti in nam daje in ohrani pogum, akoprav bi nam kaj izpodletelo. Kaj pa?

Po nauku Gospodovem je volja božja, da izpolnjujemo dolžnosti svojega stanu; ako jih izpolnjujemo zato, ker hoče On, mi Njemu služimo, On je naš dolžnik in nam bo plačal trud, ko pride dan plačila za večnost. Bog ne gleda na uspehe našega truda, naj nam tudi kaj izpodleti, le to zahteva, da svoje dolžnosti izpolnjujemo vsak v svojem poklicu. Ako je delo težko, naporno, mučno, pa ga vendar zvesto opravljamo, ker ga hoče Bog, je pokorščina in torej tudi zasluženje pri Bogu še večje, in sicer za celo večnost. Zraven tega nam je trud pri delu tudi za pokoro dan. Koliko se greha stori; greh se mora kaznovati tukaj, ali pa v večnosti. In glej, prav s trdom pri svojih opravilih si izbrisujemo zaslužene kazni, ako opravljamo vse v duhu pokore. In ko je sam Bog postal človek, ali si ni prostovoljno izbral ravno delo in trud v skrivnem življenju v Nazaretu in potem v javnem življenju, hodeč po vsi Galileji. Kako je vendar trud in delo posvetil, in koliko notranjo, neminljivo vrednost mu je dal.

Tako naš Gospod. Ako se mi po tem nauku ravnamo, ne bomo se bali truda, ne bomo trepetali pred neuspehi, ne bo nas mučilo nepriznanje in pozabljenost od strani ljudi. [Saj nas vidi Bog, saj On naš trud priznava, saj bo On naš plačnik. Tudi nič ne zavidamo onim, ki plavajo v bogastvu, ki uživajo vso čast in slavo sveta, ki se jim vse posreči na zemlji: kaj jim to koristi, ako v vsem iščejo le sebe, ne pa Boga in njegove volje? Nič jim ne koristi. Kratko je življenje, kratko uživanje, potem pa pride smrt, sodba, večnost, za katero niso nič skrbeli.

Torej kje je pri vsakdanjem, neizogibnem trudu več miru, sreče in blagoslova božjega! Pri Gospodu ali pri njegovih nasprotnikih?

c) Nesreče in bolezni.

Nobenemu človeku ne teče življenje mirno in gladko. Le premnogo je nesreč, prepogostokrat mučijo nas ali naše domače hude,

včasih dolgotrajne bolezni. Vsem tem nezgodam ne moremo uiti. Zato se vprašajmo zopet, kje dobimo v teh nezgodah več miru, sreče in blagoslova božjega? Pri Gospodu ali pri odpadnikih?

Brezbožnika zadene nesreča, pa izgubi morda svoje premoženje, izgubi zaupanje svojih poglavarjev, izgubi dobro ime, izgubi zdravje v hudi, dolgi bolezni, izgubi ženo, otroke, prijatelje, izgubi vse, vse mu gre narobe; potrt je, ves pobit in obupan. Kje bo iskal tolažbe? Pri prijateljih? Res, prijatelji ga morejo tolažiti z besedami, toda ali mu morejo dati nazaj izgubljeno premoženje, izgubljeno dobro ime in zaupanje, izgubljeno zdravje, izgubljene ljubljene osebe, brez katerih se mu zdi nemogoče živeti? Morda mu morejo kaj pomagati, mu vzbuditi poguma za nov trud in za zopetno delo, da si izgube popravi, mu vzbuditi upanje za boljše dni in ga nekoliko zdramiti. No, to že nekaj velja, ako se nesrečniku zbudi upanje, da si zopet pridobi bogastvo, dobro ime, čast, zdravje. Kaj pa, ako ga upanje zopet prevari? Življenje mu je temno, obupno, strašijo ga samomorske misli; od samomora ga zadržuje le še nekak nejasen strah pred večnostjo in presilna naravna ljubezen do življenja sploh.

Vse drugače pa je razpoloženo srce vernega katoličana, ako ga zadene nesreča, zadene težka, neozdravljiva bolezen. Najpoprej obrne srce in oči proti nebu rekoč, da le večno srečo dosežem pa naj mi bo na zemlji kakorkoli, in ako mi moja nesreča, moja bolezen pomaga, da večno srečo dosežem bolj gotovo, draga mi je, s celim srcem se je oklenem, naj tudi telo in duša še toliko trpita! Vem, da nad menoj čuje dobri Oče nebeški, brez čegar vednosti še las z glave ne pade; On je dopustil ali celo poslal mojo nesrečo, mojo bolezen in zato sem prepričan, da bo v mojo večno korist, v moje večno zveličanje! Zato rad trpim, dragocena je šiba v Očetovih rokah. Kaj bi mi koristilo, ko bi imel vso srečo vsega sveta, ko bi pa izgubil svojo neumrjočo dušo, izgubil bi srečno večnost,

izgubil svojega Boga! Da, o Gospod, tukaj bičaj, tukaj žgi, le tam, le tam prizanesi!

To potolaži in da poguma, ker v luči naukov Gospodovih pokaže izredno notranjo večno vrednost nesreč, trpljenja in bolečin. Tolažbe doda še pogled na sveti križ, na razbičanega, s trnjem kronanega, na križ pribitega Jezusa, samega Sina božjega. Ako je trpel On nedolžni, zakaj ne bi trpel jaz grešnik. Pot trpljenja in križa si je On odbral prostovoljno meni v pouk, kako je za mene trpljenje potrebno in da se le čez Kalvarijo pride v srečno večnost. Kako velika je usmiljena dobrotta božja, ki je za trpljenje odločila kratka leta življenja, za srečo pa brezkraino večnost!

Te in enake misli pa tolažijo in vnemajo pogum, da se najhujše nesreče in bolečine prenašajo mirno, zadovoljno, celo veselo kar prepogosto opažamo pri zvestih in vdanih učencih Gospodovih. Ali ni torej dobro biti pri Gospodu, tisočkrat bolje, kakor pa pri obupnih njegovih nasprotnikih?

5. O človeku ob smrtni uri.

Smrtna ura pride gotovo. O tem času se z vso silo uriva vprašanje: kaj bo pa po smrti? Je li s smrtjo vsega konec, ali ni? Smrt se bliža, vedno silneje se zahteva točen odgovor. Zopet se vprašajmo? Kdo bo ob tej uri, ki odločuje za vso večnost, bolj miren in srečen? Katoličan, ki se je oklepal Gospoda Jezusa, ali brezverski odpadnik, ki ga je zatajil? Poglejmo.

Smrtno nevarno oboli brezverski svobodomislec. Vzgojen je bil v katoliški veri; precej časa je živel po njej. No, začele so se mu vzbujevati hude strasti, pa je segel po knjigah in časopisih protiverskih; začel je dvomiti o veri in njenih naukih; po velikih dušnih borbah se je polagoma vere popolnoma otresel in začel tajiti božjo ustanovitev katoliške Cerkve, tajiti božjo naravo Jezusovo, tajiti samega Boga; postal je tako predrzen, da je zoper vero in njene božje nauke pisal, kakor je čital v sovražnih listih o Cerkvi in Kristusu, da

je k odpadu od Boga vabil, zoper Cerkev in Boga hujskal in si celo znamenje bogotajstva pripel na prsi. Kot bogotajni svobodomislec ni molil, ni poznal ne nedelje, ne praznika, se ni postil, ni prejemal svetih zakramentov, živel je po onih strasteh, o katerih govori sveti apostol Janez, da so glavne in vir vsem drugim, in sicer: poželjenje oči, poželjenje mesa in napuh življenja. No, morda pa ni bil ravno tako drzovit, ampak le bolj zase je zavrgel vero in vse, kar je z njo v zvezi, ter se v tem odpadu od Boga utrjeval z brezbožnimi, navidezno učenimi razpravami po raznih knjigah nesrečnih odpadnikov; tudi strastem, posebno poželjivosti je ustrezal bolj na tihem, na skrivnem, ali pa je morda v zakonu živel še dosti zvesto svoji ženi.

Sedaj prihaja smrt. Nehote mora misliti na njo in na to, kaj bo po smrti. Pogani so bili sploh bolj žalostnega, vsaj bolj tužnega srca, in sicer ne le narod sploh, ampak posebno modrijani in so umirali s silnim strahom, ker niso mogli sigurno spoznati, kaj jih čaka po smrti. O mnogih odpadnikih vemo, da so umirali v skrajni obupnosti in so zadnje čase kar divje kričali. O mnogoštevilnih nam je znano, da so v tem času svoj odpad obžalovali, pohiteli se spraviti z Bogom in si vsaj še zadnji hip zagotoviti srečno večnost. Nedavno je tak lahkomišljen omikanec v nevarni bolezni poklical duhovnika in se dal prevedeti; vprašan, zakaj je to naredil, je odgovoril: bolj varno je tako.

In zares, kako bi o tem resnem, za vso večnost odločilnem času mogel ostati miren človek, ki je poznal Jezusa in Boga, pa ga je zatajil in morda še druge zapeljal; kako bi mogel biti miren človek, ki je poznal in še pozna katoliško Cerkev, katera o sebi izpričuje in dokazuje, da je božje delo, da oznanja po Bogu razodete resnice, da deli vse milosti zaslužene s smrtjo samega božjega Sina na križu, da zunaj nje ni zveličanja, pa jo je lahkomišljeno zapustil, obrekoval in grdil in se napajal sovraštva do nje iz lažnivih knjig njenih zagrizenih sovražnikov? Ali je zares v

dnu srca prepričan, da Cerkev ni božja vstajna, da Kristus ni Bog, da sploh ni ne Boga, ne duše, ne večnega življenja po smrti! Ali ni teh resnic le s silo v sebi zatiral in zatrl? Ali se mu v mirnih urah niso vzbujevali dvomi? In sedaj, ko stoji na pragu večnosti, ali se mu ne bo vrivalo vprašanje: kaj pa, če se motim? Kaj pa, če je res Bog, če je Kristus res Sin božji in Cerkev njegova naprava, in so duhovniki in zakramenti od njega? Kaj pa, ako je vse to res in se je on motil in je vse njegovo življenje ne le usodepolna zmeta, ampak naravnost predrzen boj zoper samega živega Boga! Kdo je njemu porok, da se ni zmotil, strašno zmotil? Kdo je njemu za to porok? Oh, vest se oglašča, vest grize in peče, strah in trepet in obup prevzemajo srce vedno bolj in bolj.

Kaj ne, grozni trenotki! Ni čuda, da se premnogi vrnejo nazaj k Bogu, k usmiljenemu Bogu, ki noče smrti grešnikov, ampak da se spokori in živi. Ker se je to prepogostokrat zgodilo in so ob času smrti odpadniki sami svoj odpad obsojevali, si je satanska zloba nekaj strašnega izmislila. V nekaterih svobodomiselnih društvih se morajo privrženci pismeno zavezati, da ob smrti uri ne bodo poklicali duhovnika, in ko bi ga poklicali, naj se ta klic ne vpošteva, ker je le izraz hipne dušne onemoglosti in naj se duhovnik ne kliče. To je zares satansko, ki si siromak zapre sam vedoma pot nazaj k resnici, nazaj k Gospodu Jezusu. Dogaja se pa tudi, da odpadnik leži v smrti bolezni kar mirno, topo, brez premišljevanja, brez vidnega nemira in boja. Od kod to? Morda boj prikriva, ali pa je že tako propadel, da si kar misli, naj bo, kar hoče. Je pa tak grozen mir očitno znamenje končne zavrženosti od Boga, očitno znamenje večnega pogubljenja. Nemir vesti in nepokoj je še znak usmiljenja božjega, ki trka na srce in vabi nazaj k Očetu; kdor je pa že tako otopél, da se mu vest več ne oglašča, je radi posebne hudobnosti od Boga že zavržen. Kaj ne, strašno in grozno stanje ob času, ko se odpirajo vrata v večnost!

Kako se pa ob smrti uri godi vernemu kristjanu? Nekak strah ga že navdaja, boji se sodbe božje. Toda strah je miren in boguvdan. Saj se je po sveti pokori spravil z Bogom; sam Jezus je prišel k njemu za popotnico, da ga spremi v večnost pred sodbo; prejel je sveto poslednje olje, ki mu da moč zoper zadnje borbe in izkušnje, mu olajša telesno trpljenje in izbriše še zadnje posledice greha v duši. Sveti križ prime v roko; Jezus zanj križani je njegovo upanje, saj je pravici božji plačal vse njegove dolgove. Podobo Marije pritiska na ustnice; vanjo zaupa, da mu bo milostna priprošnjica, saj jo je vedno prosil, naj prosi zanj posebno v smrti uri. Veren kristjan dobro ve, da gre iz solzne doline v nebeški raj, da odhaja iz kraja pregnanstva v nebeško očetnjava, da se umakne nevarnostim greha, s katerim bo izgubil Boga in raj; ve, da potuje tja, kjer ni solza, ni bolečin, ni hudobij, tja, kjer ga čaka veselje, kakršno še oko ni videlo, uho ne slišalo, človeško srce ne občutilo in ga je Bog pripravil njim, ki ga ljubi. Svoje mora zapustiti, toda ne boji se zanje, saj čuje nad njimi Previdnost božja in ako se bodo bali Boga ter mu zvesto služili, pride čas, da se snidejo v svetem raju in se nikdar več ne ločijo. Tako je kristjanu ob smrti uri, ko zapušča svet in odhaja v večnost, kjer ga takoj na pragu čaka Mati Marija, čaka usmiljeni Jezus, čaka dobri Oče nebeški.

Kristjan, katero smrt želiš? Smrt odpadnika, ali smrt dobrega kristjana? Kje je več miru, sreče in blagoslova?

6. O zanesljivosti in gotovosti obojnih nauk.

Pregledali smo vse razne okolnosti našega življenja, kakor nas prav gotovo zadenejo in v kakršnih še sedaj živimo. Prepričali smo se, da je v vsakem oziru veliko bolj koristno in pametno biti z Gospodom Jezusom, kakor z odpadniki zoper njega. Preostane nam le samo eno vprašanje še, da ga preudarimo. Poglejmo, kateri nauki so bolj zanesljivi in bolj gotovi; so li kateri od obojnih popolnoma

zanesljivi in tako gotovi, da o njih kar nič dvomiti ne more nobeden, ki je vsaj nekoliko pameten.

Ali je varen in zanesljiv nauk odpadnikov, da katoliška Cerkev ni božje delo, marveč samo slepari, da Kristus ni Bog, da Boga sploh ni in je svet od vekomaj. Več okolnosti je, da mora vsakdo o zanesljivosti teh trditev vsaj močno dvomiti. Prvič se ti nauki nič kaj ne vjemajo z raznimi potrebami našega življenja, kakor smo jasno videli pri vseh prevažnih točkah, katere smo premišljevali. Drugič uči zgodovina, da so v Boga in večnost verovali koj prvi narodi, ki so nam znani in so se bogotajci porodili šele tam, kjer je propadala vera in propadalo življenje po njej. Tretjič, med vsemi narodi so vedno in vselej branili vero v Boga in v neumrjocnost duše najbolj plemeniti možje, in narodi sami so bili najbolj močeni in srečni, dokler so tako verovali. Četrtrič so jako slabi in izpremenljivi poizkušeni dokazi, da Kristus ni Bog in da ni Boga; na slabost dokazov sem pri premišljevanju večkrat opozoril; slabost nam pa dokazuje tudi okolnost, da o vsakem namišljenem dokazu odpadniki sami čutijo, da ne velja, ga sami izpodbijajo in iščejo novih. Petič, odpadniki ne morejo razumeti Kristusa in njegovega dela in si v svojih trditvah popolnoma nasprotujejo. Vse te okolnosti lahko razumete in se prepričate, kako slab je temelj, na katerem stoje odpadniki. In vendar gre za življenje in za večnost!

Kaj pa dokazi, na katere se opira veren kristjan? Ne samo zanesljivi so, ampak popolnoma gotovi. Le preudarimo nekoliko okolnosti! Prvič smo videli, kako so nam primerne in zadostujejo vsem našim življenjskim potrebam. Drugič jih verujejo, trdijo in dokazujejo mnogi učenjaki vseh časov, da najbolj plemeniti ljudje vseh narodov. Tretjič se nauki o Bogu, o Kristusu, o duši, o neumrjocnosti, o nalogah našega življenja sami v sebi nič ne izpreminjajo, dopolnjujejo in izpopolnjujejo se le dokazi zanje vedno bolj, kolikor bolj napreduje znanost. Četrtrič čuva

in razlaga te nauke sveta katoliška Cerkev, njeni papeži, škofje in duhovni že devetnajst vekov in se v teku toliko stoletij o nobenem še ni dokazalo, da je napačen, kriv in zmoten. Petič, vsa izobrazba našega časa izvira iz nauk Kristusovih, ki morajo torej biti resnični, ker le resnica je hrana duhu, pa ga izobrazi in obogati.

Že samo te lahko razumljive okolnosti nas morajo prepričati, kako je nauk vernega katoličana veliko bolj zanesljiv in veliko bolj gotov od nauka odpadnikov. Ako bi ostali samo na tem stališču naravne, človeške gotovosti, bi ravnali edino v tem slučaju pametno, ako bi se oklenili Gospoda Jezusa in njegovih nauk. Toda ta gotovost nam še ne zadoštuje. Ker gre za mojo časnost in večnost, ker mi nauki Gospodovi nalagajo dolžnost zatajevanja in premagovanja in zahtevajo od moje pokvarjene narave marsikaterih žrtev, ter se jim moram podvreči z umom in voljo, zato zahtevam še večjo gotovost, in sicer tako, da pameten dvom ne bo mogoč.

Take gotovosti pa mi ne more dati človek, ampak le On, ki je večna in čista Resnica. In zares, Bog je tej naši zahtevi tudi ustregel. Prvima človekoma se je že razodel, v polnini časov pa je poslal svojega Sina, da nas pouči, umiri in pripelje v srečno večnost. In ali Jezus Kristus ni sin živega Boga? Naj za to trditev omenim samo par dokazov, kakor nam jih podaja ravnokar minuli adventni čas.

V starih knjigah čitamo o Mesiju, Odrešeniku, da pride na svet; tam se pove čas in kraj, kdaj pride na svet: pove se, da ga bodo Judje zavržli in bodo za to hudodelstvo sami od Boga zavrženi, pa bo razdejano mesto s templjem in bodo pognani med narode, med katerimi bodo živeli do konca; ko bodo Judje zavrženi, se bodo pogani oklenili Mesija, bodo vstopili v njegovo Cerkev, ki bo sicer vedno preganjana, pa se bo kljub temu razširila po vsem svetu in bo ostala do konca sveta. In to vse se je do pičice zgodilo na osebi našega Gospoda Jezusa Kristusa. Ali ni prišel na svet o napovedanem

času in rodu Davidovega v Betlehemu? Ali ga niso Judje zavržli, in jih je zato grozno zadel napovedana kazen božja: razdrt je tempelj starega Jeruzalema, kraljev, duhovnikov in prerokov ni več: Judje so raztreseni po vsem svetu; v Jezusovi cerkvi so pridobljeni pogani; ta Cerkev se preganja, zaničuje, pobija, a se vendar razširja, obstoji med vsemi narodi in je nobena sila ne more pokončati. Ako samo te okolnosti pogledamo, moramo vzklikniti: Zares, Jezus Kristus je Sin božji, kakor je trdil sam, kakor so učili njegovi apostoli, kakor dokazujejo katoliški učeni možje, kakor verujejo katoliški narodi in slovesno oznanja nepremagljiva sveta katoliška Cerkev.

Veselo moramo trditi, da so nauki naše vere ne le zanesljivi in gotovi, ampak tako zanesljivi in gotovi, da se o njih kar dvomiti ne more, saj so nauki iz ust same Resnice, iz ust samega živega Boga. Sedaj moremo biti popolnoma mirni za življenje, za smrt in za večnost! Sedaj smemo pričakovati mir, srečo in blagoslov po Gospodu našem Jezusu Kristusu.

Konec.

Dragi v Gospodu, upam, da vas bom s tem obsežnim premišljevanjem ne le potolažil in osrečil, ampak tudi potrdil v večni, v neomahljivi zvestobi do Gospoda Jezusa, našega edinega učitelja, Sina živega Boga. Preden sklenem, bi vas rad opozoril še na neko okolnost. V pastirskem listu za advent sem imel pred očmi najbolj mladeniče in može; nič ne dvomim, da se boste prizadevali ravnati se po danih naukih. Današnji pastirski list zadeva enakomerno vse stanove in vse ljudi. H koncu naj izpregovorim par besedi najbolj ženam in dekletom. Kaj neki?

Rad bi vas posvaril zoper preveliko, včasih kar naravnost nespodobno nečimernost v obleki. Nič ni hudega in prav razumljivo je, ako se mlada dekle bolj lepo oblečeš, tudi še ni kako posebno zlo, ako si izbiraš obleko po novjših krojih, toda pazi na meje spoštljivosti in sramežljivosti. Zalibog so pa najno-

vejši kroji, kakor se vidijo posebno po mestih močno zoper sveto sramežljivost, kar naravnost pohujšljivi. Dokazujejo očitno in jasno, kako globoko v poželjivost se je ugreznil današnji brezbožni svet. Kjer ni vere, ni ljubezni do Boga, tam se razvija v človeku počutna stran, posebno močno se razvija želja po telesnem, po spolnem uživanju. In iz te mlakuške se rode oni novejši kroji v obleki, kateri pohotni poželjivosti ne samo ugajajo in ji zadovoljujejo, ampak jo kar naravnost izpodbujajo in izzivajo. In žalibog ima moda v krojenju obleke toliko moč, da se ji vdajo večkrat tudi žene in dekleta, ki so sicer še verne in bogaboječje in visoko cenijo sveto sramežljivost, ki je varhinja nad vse lepe čistosti.

Zares, take nespodobne ženske kroje sem opazil najbolj po večjih in manjših mestih, ne pa toliko po deželi razen kake izjeme, kar v pohvalo naših kmečkih deklet očitno povem. Po deželi sem večinoma opazil kroj obleke sicer nekoliko po najnovejšem načinu, vendar pa še v precej dostojnih mejah. Prosim vas dekleta, da iz ljubezni do Jezusa in do Device

Marije, iz ljubezni do vaše največje lepote, ki je čistost srca in sramežljivost, v svojih oblekah in v vsem zunanjem obnašanju pokazete, kako se vam studi vse, kar je le količkaj zoper krščansko spodobnost. Ako je kaka deklica po deželi, ali v mestu na to pozabila, naj se hitro vrne s krivega pota nazaj na pot boguljube spoštljivosti!

Zarotim vas, le greha ne! Z obleko, ki se ne vjema s krščansko spoštljivostjo, bi dajale pohujšanje. Čujte, kaj govori o pohujšanju sam Gospod Jezus Kristus: „Kdor pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja. Gorje svetu zavojjo pohujšanja! Pohujšanje sicer mora priti; toda gorje tistemu človeku, po katerem pohujšanje pride!“

Blagoslov vsemogočnega Boga Očeta, Sina in Svetega Duha naj pride nad vas in naj ostane med vami. Amen.

V Ljubljani na novega leta dan 1. jan, 1913.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

Postna postava za ljubljansko škofijo.

Pooblaščen od svetega Očeta dne 14. junija 1906, morem za našo škofijo dopustiti tudi za tekoče leto glede posta mnoge polajšave od splošne cerkvene postave. Vsi verniki naj pazijo na sledeče določbe:

I. *Dnevi strogega posta*, t. j. dnevi, o katerih se ne sme meso jesti in je dovoljeno samo enkrat se nasititi, so:

1. Pepelnična sreda in zadnji trije dnevi velikega tedna.
2. Petki v štiridesetdanskem postu in v adventu.
3. Srede, petki in sobote v kvaternih tednih.
4. Vse od Cerkve zapovedane vigilije, t. j. dnevi pred Binkoštni, pred praznikom svetega

Petra in Pavla, vnebovzvetja Marijinega, vseh svetnikov, brezmadežnega spočetja in pred Božičem.

II. *Dnevi nekoliko polajšanega posta*, t. j. o katerih je dovoljeno le enkrat se nasititi, zraven pa dovoljeno opoldne jesti meso, so:

1. Vsi ostali dnevi štiridesetdanskega posta razen nedelj.
2. Srede v adventu.

III. *Dnevi same zdržnosti od mesa*, t. j. dnevi, o katerih je dopuščeno večkrat se nasititi, ni pa dovoljeno mesa jesti, so:

Vsi ostali petki vsega leta.

IV. *Ob zgoraj (pod I. in III.) prepovedanih dnevih je vendar dovoljeno meso jesti:*

1. V vsej škofiji, kadar na prepovedan dan pride cerkveno zapovedan praznik; tedaj odpade post in zdrževanje.

2. V onih krajih (ne v celih župnijah), kjer se slovesno obhaja praznik cerkvenega patrona ali pa je semenj.

3. Nekaterim osebam, in sicer:

vsak dan smejo meso jesti delavci v rudokopih in v tovarnah, izprevodniki po železnicah, popotniki, kadar morajo jesti v železniških gostilnah; vsi, ki so z družino in gostrežniki zavoljo zdravja v kopelih; vsi, ki so po okolnostih primorani jesti v javnih gostilnah in oni, ki so od drugih odvisni, pa si ne morejo oskrbeti postnih jedi.

V. Vse postne dni je dovoljeno postne jedi zabeliti s svinjsko ali sploh tudi živalsko maščobo.

VI. Ob dnevih posta in ob nedeljah v štiridesetdanskem postu se pri istem obedu ne smejo jesti ribe in meso.

Kar se tiče večerje o dneh nekoliko polajšanega posta, prosim in želim, da se zvečer

meso ne bi jedlo; vendar pa zavoljo dosedanje navade dopuščam nekoliko mesa tudi pri večerji vsem, razen duhovnikom, svetnim in redovnim, katerim tudi ni dovoljeno uživati pri večerji mesne juhe.

Veliko soboto zvečer je dovoljeno jesti blagoslovljeno meso.

Vse one, ki se bodo danih polajšav posluževali, opominjam, naj si pomanjkanje v postu nadomeste z drugimi dobrimi deli, na primer z molitvijo, ako izmolijo dotične dneve po petkrat „Oče naš“ in „Češčena Marija“ na čast petim ranam Jezusovim, ali pa z obilnejšo miloščino potrebnim siromakom.

Gospodje župniki in izpovedniki so pooblaščen, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zauživanju mesa še bolj zljajšati, vendar pa ne več, kakor samo na eno leto. Kdor méni, da mu je stalne dispenze ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinariat.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

Anton Bonaventura

durch Gottes und des apostolischen Stuhles Gnaden Fürstbischof von Laibach.

Allen Gläubigen der Laibacher Diözese Glück, Frieden und Segen in Jesus Christus, unserem Herrn.

Beim Beginn des neuen Jahres wünsche ich allen Gläubigen der Laibacher Diözese Glück, Frieden und Segen. Das sind große, gewiß von allen höchst ersehnte Güter. Wie könnten wir deren teilhaftig werden? Ich antworte mit dem Apostel Paulus, daß nur in Jesus Christus, unserem Herrn.

Leider wird Glück, Frieden und Segen von manchen auf anderen Wegen gesucht, ja von vielen sogar im direkten Abfall von unserem Herrn und Gott, Jesus Christus. Deshalb habe ich mich entschlossen mit Ihnen, Geliebte in Christo, eine praktische Untersuchung darüber anzustellen, ob Glück, Friede und Segen in Christus oder ohne Christus erlangt werden können.

1. Einige Grundfragen.

Unsere ganze Lebensrichtung hängt ab von der Beantwortung der überaus wichtigen Fragen nach dem Ursprung der Welt, des Lebens auf Erden und ganz besonders nach dem Ursprung und Wesen des Menschen. Jeder vernünftig denkende Mensch muß sich über diese Fragen vollkommene Klarheit zu verschaffen suchen, da ja von der Beantwortung dieser Fragen unser ganzes Leben in der Zeit und in der Ewigkeit abhängt.

Auf diese Fragen vernehmen wir eine doppelte Antwort: eine der modernen Wissenschaft, eine der gläubigen Christenheit.

Die moderne Wissenschaft leugnet das Dasein Gottes; hiemit muß sie auch die Welterschöpfung verneinen und folgerichtig behaupten, die Welt sei ewig und befinde sich in einer ewigen Entwicklung. Aus der leblosen Materie sei zu seiner Zeit das erste Pflanzen- und Tierleben hervorgegangen und aus

diesem ersten Ansätze habe sich im Verlaufe von Millionen von Jahren die ganze Pflanzen- und Tierwelt, schließlich auch der Mensch herausentwickelt. Folgerichtig wird behauptet, der Mensch sei das höchste Wesen auf der Stufe der Tiere; er habe keine Seele, es gebe kein jenseitiges Leben, mit dem Tode höre alles auf.

Die gläubige Christenheit erschauert vor solchen Behauptungen. Nein, so ist es nicht! Sondern es gibt einen persönlichen Gott, der zu Beginn der Zeiten die Welt erschaffen hat. Nicht von der leblosen Materie, sondern vom lebendigen Gott stammt das Leben auf Erden, das ganze Pflanzen- und Tierleben. Und der Mensch mit seinem Selbstbewußtsein, mit seiner Vernunft und seinem Wissen, mit seinem freien Willen und reichen Tugendleben, mit seiner Sprache und Religion soll nur ein Glied des Tierreiches sein? Ist denn nicht sein ganzes Leben vom Tierleben wesentlich verschieden, wesentlich über dasselbe erhaben? Wird nicht deshalb zur Erklärung dieses Unterschiedes notwendig ein vernünftiger Geist verlangt, eine unsterbliche Seele, aus der das reiche, geistige, über das tierische wesentlich erhabene Leben hervorgeht?

Ja, die moderne gottlose Wissenschaft soll nur erklären, woher das Selbstbewußtsein des Menschen, woher sein geistiges Denken, woher sein tugendreiches Wollen, woher seine Sprache, woher seine Religion, woher sein Unsterblichkeitsdrang, wenn er nur ein materielles Wesen ist und nebst dem Körper keine unsterbliche Seele besitzt? Nach vielen erfolglosen Bemühungen ist die moderne Wissenschaft gezwungen zu bekennen: sie wisse es nicht.

Und dann das erste Pflanzen- und Tierleben auf Erden? Die moderne Wissenschaft gesteht ein, es

habe einmal begonnen. Aber wie? aus der leblosen Materie? Es kann doch niemand das geben, was er nicht besitzt, also kann auch die leblose Materie nicht das Leben geben, da sie ja dasselbe nicht besitzt. Zugleich hat dieselbe Wissenschaft exakt nachgewiesen, daß das Leben einzig und allein nur aus Leben entstehe. Also woher der Anfang des Lebens? Die Wissenschaft muß wieder offen bekennen: sie wisse es nicht.

Ferner: die Welt soll ewig sein! Die moderne Wissenschaft muß bekennen, die Welt sei in einer fortwährenden Entwicklung begriffen. Nun fragen wir, wann hat denn diese Entwicklung begonnen? Wenn wir die verschiedenen Abstufungen zurückgehen, müssen wir naturnotwendig zur ersten Stufe gelangen und fragen, was war denn vor dieser ersten Stufe, vor diesem ersten Beginn? Wer denkfähig ist, muß sagen, daß vor diesem ersten Beginn nichts gewesen sei. Wenn aber in irgend einem Zeitmomente ein Nichts, hiemit keine Welt dagewesen ist, woher kommt es, daß jetzt eine so großartig entwickelte Welt vor unseren Augen besteht? Die moderne Wissenschaft bleibt uns die Antwort schuldig und muß wieder bekennen: sie wisse es nicht.

Also auf die wichtigsten Lebensfragen weiß uns die moderne Wissenschaft keine, wenigstens keine vor der Vernunft stichhaltige Antwort zu geben und bekennt durch ihre besten Vertreter: sie wisse davon nichts.

Nun, die gläubige Christenheit weiß es und beweist auch, daß die Welt mit ihren Gesetzen, daß das reichentfaltete Pflanzen- und Tierleben, daß der Mensch mit seiner geistigen Seele, mit seiner Sprache und Religion vom allmächtigen, unendlich weisen und vernünftigen Schöpfer, vom lebendigen, persönlichen Gott hervorgegangen ist. Dies lehren und beweisen katholische Gelehrte, so lehrt es Jesus Christus, unser einziger Lehrer und Erlöser.

Nun frage ich: welche Anschauung ist mehr begründet, entspricht mehr unserem ganzen Leben und Wesen, die moderne oder die christliche? Welche ist mehr befähigt, uns Glück und Frieden und Heil zu verschaffen?

2. Der Mensch im gewöhnlichen Leben.

Von diesen hohen, mehr wissenschaftlichen Erörterungen steigen wir herab zum gewöhnlichen, täglichen Leben, betrachten wir dasselbe, wie es sich nach den

beiden oben erklärten Lebensanschauungen entwickelt und untersuchen wir, welche Anschauung uns mehr Glück, Frieden und Segen verschafft. Wir wollen nur einige Wahrheiten hervorheben.

1. Zunächst sehen wir die sehr erfolgreichen Errungenschaften in der Wissenschaft. Der Aufschwung ist wahrhaft großartig. Die ganze Natur mit allen ihren Kräften und Gesetzen wird nicht nur immer vollkommener erkannt, sondern auch immer entschiedener in den Dienst des Menschen hineingezogen. Eisenbahnen, Automobile, Fabriken, Telegraphen, Telephone, Luftschiffe sind uns ein augenscheinlicher Beweis dafür.

Die moderne Wissenschaft ist berechtigterweise stolz auf all diese herrlichen Erfolge. Allein, darin besteht ihr Fehler, daß sie von ihrer Höhe herab auf den gläubigen Katholiken mit einer gewissen Verachtung herunterblickt, als ob der gläubige Katholik eben seines Glaubens wegen für die Pflege der Wissenschaft nicht fähig wäre, ja derselben feindselig gegenüber stände. O, wie grundfalsch, geradezu beleidigend sind derartige unbesonnene Behauptungen.

Ja, nehmen denn Katholiken an der Pflege und Entwicklung der Wissenschaften nicht teil? Werden denn zu den berühmtesten und fortgeschrittensten Lehrern der vielverzweigten Wissenschaft nicht auch hervorragende Katholiken gezählt? Wir freuen uns über den ungeahnten Fortschritt auf allen Wissensgebieten; wir bewundern den Fleiß und die Talente auch der ungläubigen Lehrer; wir benützen alle Ergebnisse der Wissenschaft, alle technischen Erfindungen in unserem täglichen Leben. Nein, wir sind hinter der Zeit gar nichts zurückgeblieben!

Vielmehr überragt der gläubige Gelehrte den ungläubigen sowohl an der Tiefe, als auch an der Allseitigkeit des Wissens. Wir haben schon gehört, daß uns der moderne Gelehrte keine, wenigstens keine einwandfreie Antwort geben kann auf die wichtigsten Fragen über den Ursprung der Welt, des Lebens auf Erden, über den Anfang des Menschengeschlechtes. Der gläubige Gelehrte jedoch gibt darüber genaue und sichere Antworten und beweist auch dieselben ganz wissenschaftlich, wozu ihn gerade der Glaube befähiget.

Wer ist also schon hinsichtlich der Wissenschaft besser daran: der moderne, gottlose, oder der christ-

gläubige Gelehrte? welcher kann in seinem Innern glücklicher und zufriedener sein?

2. Steigen wir noch tiefer ins tägliche Leben herab. Viel Mühe und tägliche, harte, körperliche oder geistige Arbeit ist unser Los. Beurteilen wir die tägliche Mühe und Arbeit nach den beiden Lebensanschauungen.

Der ungläubige Mensch arbeitet und mühet sich ab. Warum? Um den für sich und für die Seinigen notwendigen Lebensunterhalt zu verdienen, um ein Größeres Vermögen, eine höhere Anstellung mit besseren Einkünften zu erlangen, um sich Ehre, Ansehen, Einfluß zu erwerben, um seinem Tätigkeitsdrang nachzukommen, um für Volk und Vaterland großes zu wirken. — Diese Ziele sind an und für sich lobenswert. Jedoch wird ein ungläubiger Mann mit seinen Erfolgen zufrieden sein? Verlangt er nicht immer mehr Vermögen, immer höhere Anstellungen, immer größeres Ansehen, immer durchgreifenderen Einfluß? Das Herz des Menschen wird nie befriedigt. Zudem kommen viele, häufige Mißerfolge und der Nebenmensch ist reicher, angesehener, einflußreicher! Deshalb keine Ruhe, kein vollkommenes Glück, wie es auch hochangesehene Männer und Frauen in lichten Augenblicken freimütig eingestanden haben.

Ganz anders faßt der gläubige Christ seine Arbeiten, Mühen und Plagen auf. Sein Blick erhebt sich über das Irdische, dringt in die Ewigkeit bis zum Throne Gottes. Sein Endziel ist die Erlangung des vollkommensten Glückes in der Ewigkeit, welches er sich nach dem Willen des Schöpfers hier auf Erden durch Erfüllung seiner Standespflichten verdienen soll. Gott schaut nicht auf die Erhabenheit des Standes und Berufes, sondern auf die pünktliche Erfüllung der Berufspflichten, weil er es so angeordnet hat. Erfülle ich meine Pflichten in welchem Stande immer, im höchsten oder im niedrigsten, aus untätiger und liebender Hingabe an Gott, so nimmt Gott die Arbeiten an, ich wirke in seinem Dienste und erwerbe mir dadurch mein glückseliges Endziel. Soll mir auch manches hier auf Erden mißlingen, finde ich auch keine Anerkennung von Seite der Menschen, bei Gott habe ich immer Erfolg und Anerkennung. Sind die Arbeiten mühevoll, um so besser für mich, weil ich nebst Anerkennung von Seite Gottes zugleich meine verdienten Sündenstrafen abbüßen

kann. Und hat der Heiland durch freiwillige Wahl eines mühevollen Arbeiterlebens die Arbeit nicht gehoben und geheiligt? So der gläubige Christ.

Und ich frage, aus welcher Anschauung fließt mehr Glück, Ruhe, Frieden und Segen?

3. Nebst einer harten Arbeit ist auch Unglück und Krankheit des Menschen häufiges Los. Wie stellt sich diesbezüglich der ungläubige, wie der gläubige Mensch?

Für den modernen Menschen ist Unglück und Krankheit unerträglich. Seine Angehörigen, Freunde und Ärzte trösten ihn. Trotzdem bleibt das Unglück, die Krankheit schmerzt. Nur die Hoffnung, Unglück und Krankheit werden aufhören, lindert teilweise das Übel. Wenn jedoch das Unglück andauert, die Schmerzen zunehmen, die Krankheit als unheilbar sich erweist? Was jetzt? Dein innerster, unüberwindlicher Herzenswunsch ruft nach vollkommenem Glück, allein für dich ist es unerreichbar, Schmerz und Unglück wird dein Anteil bis zum Tode. Selbstmörderische Gedanken steigen auf; nur die Liebe zu den Angehörigen, die unzerstörbare Anhänglichkeit an das Leben hält vielleicht die Ausführung des selbstmörderischen Entschlusses noch zurück. Jedoch auf wie lange?

Nicht so hoffnungslos und verzweifelt steht es mit dem gläubigen Christen im Unglück und in der Krankheit. Er ist fest überzeugt, auf Erden sei für ihn gut und erstrebenswert nur das, was ihm zur Erreichung seines ewigen Endzieles dient, mag es für den Leib und für den Geist noch so schwer und bitter sein. Zudem weiß er, daß er gerade durch Ergebenheit in den Willen Gottes zur Zeit eines Unglückes und einer Krankheit am allerbesten seine Hingabe an den Willen Gottes zum Ausdruck bringe, etwas Vorzügliches im Dienste Gottes leiste und hiemit auf eine ganz besondere Belohnung in der Ewigkeit Anspruch habe. Es ist ihm bekannt, daß er namentlich durch Unglück und Krankheit, ertragen im Geiste der Buße, seine Sündenstrafen abzahlen und von Gottes Gerechtigkeit rühmen könne. Er blickt auch zuversichtsvoll auf den kreuztragenden und gekreuzigten Heiland, welcher durch sein Kreuz unsere Leiden verdienstvoll gemacht und geheiligt hat. Ja, über den Kalvarienberg führt der kürzeste und sicherste Weg zum ersehnten himmlischen Vaterland. So denkt der gläubige Christ, bleibt geduldig, ja

er wird sogar trotz der Leiden oft mit Freuden erfüllt.

Frage: wessen Los ist also erstrebenswerter, das des modernen Ungläubigen oder jenes des gläubigen Christen? Wo ist unser Glück, Frieden und Segen?

3. Der Mensch im Gesellschaftsleben.

Der Mensch lebt nicht für sich allein, sondern ist seiner ganzen Naturanlage nach an die Gesellschaft angewiesen. Auch dieses Gesellschaftsleben wollen wir im Lichte der beiden Lebensanschauungen betrachten und nachforschen, nach welcher Anschauung uns und der Gesellschaft mehr Glück, Frieden und Segen zuteil wird.

1. Wir leben in der Familie. In der Familie kommen wir zur Welt und werden erzogen. Die Familie wird durch die Ehe gegründet und durch den Kinderseggen ausgebaut. Nun, wie wird die Ehe, wie die Familie nach den beiden Lebensanschauungen aufgefaßt!

Dem modernen Menschen ist die Ehe nichts anderes als ein gewöhnlicher bürgerlicher Vertrag zwischen zwei ledigen Personen zum gemeinsamen Leben. Es ist nichts religiöses, nichts heiliges daran. Wie alle Verträge, soll auch der Ehevertrag gelöst werden können namentlich in dem Falle, wenn Mann und Frau aus verschiedenen Ursachen nicht mehr zusammen leben könnten, wenn die Liebe erkaltet und das Herz von dritten Personen gefesselt wird. In der Sozialdemokratie wird die Ehe als ein zu lästiges Band verworfen und freie Liebe zum Grundsatz erhoben.

Die Ehe hat viele Beschwerden; besonders kummervoll ist die Kindererziehung. Um die Schwierigkeiten zu beseitigen oder wenigstens zu vermindern, wollen ungläubige Eheleute keine Kinder, oder höchstens zwei. Da sie jedoch auf den ehelichen Umgang nicht verzichten wollen und können, wurden unmoralische Mittel zur Verhinderung der Kindererzeugung erfunden, werden öffentlich produziert, angeboten und verkauft. Ja, es mehrt sich die Zahl solcher Genußmenschen, die aus Furcht vor Sorgen und Mühen überhaupt keine Ehe eingehen oder Kinder erzeugen wollen und dennoch unter Anwendung moderner verbrecherischer Mittel der Fleischeslust nach Belieben fröhnen wollen.

So entsetzlich entartet ist die moderne Welt und so tief ist in den Augen derselben jenes Institut gesunken, welches zu einer menschenwürdigen Fortpflanzung des Menschengeschlechtes und zu einer gediegenen Kindererziehung dienen sollte! Nicht so beim gläubigen Christen.

Der gläubige Christ weiß, daß das Verhältnis der beiden Geschlechter durch den Schöpfer selbst ganz genau geregelt worden ist. Gott hat einen Mann und eine Frau erschaffen, hat beide zur Ehe verbunden und diese Verbindung als Mittel zur Bevölkerung der Erde und des Himmels gesegnet. Nach seinem höchsten Willen und nach seiner weisen Anordnung sollen nur in der Ehe Kinder zur Welt kommen. Jeder geschlechtliche Verkehr außer der Ehe ist gegen seinen Willen, gegen seine Anordnungen zum Wohle des Menschengeschlechtes. Deshalb wird bei allen Völkern die freie Verbindung verabscheut und nur die eheliche hoch und heilig gehalten.

Kinder werden als Segen Gottes aufgefaßt. Eine große Familie gereicht zu einer großen Ehre. Viele Kinder bereiten zwar viel Sorgen, Mühen und Arbeiten; allein die Arbeiten für die Erhaltung und Erziehung der Kinder sind nach dem heiligsten Willen Gottes eine süße Elternpflicht, eine Quelle der reichlichsten Verdienste für die Ewigkeit. Gläubige Eheleute haben keine Furcht vor einer zahlreichen Nachkommenschaft und entsetzen sich schon vor dem Gedanken dieselbe sträflicherweise und der Natur der Ehe zuwider zu verhindern. Ein gläubiger Christ verabscheut überhaupt jegliche Anwendung jener kindermörderischen Mittel, welche die ungebändigte Begierlichkeit der gottlosen modernen Welt erfunden hat; wird in der Tiefe seiner Seele erzürnt, daß solche abscheuliche Mittel öffentlich erzeugt und verkauft werden dürfen und zittert vor der Zuchttrute Gottes, mit der die Welt ohne Gott, ohne Zucht, ohne Scham gezüchtigt werden wird.

Der menschlichen Schwachheit wegen ist die Erfüllung aller Pflichten des Familienlebens sehr schwer, ja, es könnten Umstände eintreten, welche das Zusammenleben des Mannes und der Frau beinahe unmöglich machen würden. Weil jedoch die Natur der Ehe eine ständige, unauflösbare Vereinigung verlangt und auch die Kindererziehung nur durch die Unauflösbarkeit der Ehe sichergestellt wird, hat der

liebevoller Heiland die Ehe zur Würde eines Sacramentes erhoben. Als Sacrament verleiht die Ehe den beiden Ehegatten die Gnade und Kraft, daß sie trotz aller Schwierigkeiten bis zum Tode in vollkommenster ehelicher Treue beieinander bleiben, alles Weh und Leid in Liebe teilen und alle ihnen durch den Segen Gottes gegebenen Kinder mit opferwilliger Hingabe erziehen wollen. Diese Hilfe ist sichtbar. Nur von Männern und Frauen, die an das Sacrament nichts halten und nichts gehalten haben, welche die eheliche Treue mehr oder weniger offen schon gebrochen haben, nur von solchen verkommenen Eheleuten wird die Auflösbarkeit der Ehe gefordert.

Dies sind hiemit die zwei Hauptauffassungen des Familienlebens und ich frage, welche bereitet mehr Glück, Frieden und Segen?

2. Nach der Familie kommt der Staat, welcher für seine Bürger zu sorgen hat. Auch diesbezüglich gilt je nach den beiden grundverschiedenen Weltanschauungen eine doppelte Auffassung. Untersuchen wir, aus welchen den Staatsbürgern mehr Frieden, Glück und Segen zuteil wird.

Gottesleugner suchen sich nach ihrer Ansicht ohne Gott den Ursprung und die Verfassung des Staates folgendermaßen zurechtzulegen.

Der Urzustand des Menschen war ein tierähnlicher, wie Tiere lebte auch er in Herden. Nach und nach hat er sich aus diesem Zustande herausgearbeitet. Um dem Existenzkampfe aller gegen alle Einhalt zu tun, vereinigten sich die Menschen durch einen freiwilligen Vertrag zu einem geordneten gesellschaftlichen Leben unter einer Obrigkeit. Die Gewalt zu regieren und zu befehlen ist im Volke; das Volk ist souverän. Weil es jedoch unmöglich ist, daß alle befehlen würden, hat das Volk seine oberste Gewalt auf eine oder mehrere Personen übertragen, welche als Bevollmächtigte des Volkes dasselbe regieren sollten. Zur Richtschnur der Regierung dient der Wille des Volkes, dieser muß in den Gesetzen zum Ausdruck gelangen und ist die einzige Quelle alles Rechtes.

Seinen Willen gibt das Volk durch Abgeordnete bekannt, welche von ihm gewählt und ins Parlament geschickt werden, um seinem Willen Geltung zu verschaffen, denn vor dem souveränen Willen des Volkes muß sich jedermann beugen. Allein, das Volk hat ja keinen einheitlichen Willen; die Interessen der

einzelnen Personen, der einzelnen Klassen, der einzelnen Orte gehen gewöhnlich auseinander, ja widerstreiten sich nur zu oft. So entstehen Volksparteien, von denen eine jede bemüht ist, ihrem Willen Geltung und gesetzliche Kraft zu verschaffen. Daher gegenseitige Reibereien, bei den Wahlen der Abgeordneten leidenschaftliche Agitationen und Kämpfe, welche im Parlamente fortgesetzt werden. Sowohl bei den Wahlen als auch bei Gesetzesanträgen siegt die Majorität, siegt die Stimmenmehrzahl, wenn sie auch nur eine einzige Stimme betragen sollte. Hiemit kommt zum Ausdruck nicht der Wille der Volkes, sondern nur der Wille eines Teiles desselben, der Wille nur einer, oft zufällig oder künstlich oder gar gewaltiam zustande gebrachten Majorität. Die Minoritäten, besonders wenn dieselben numerisch stark sind, knirschen unter dem Drucke der Bergewaltigung, greifen oft zur Obstruktion, setzen Gewalt der Gewalt gegenüber, bearbeiten in Versammlungen und Zeitungen ihre Wähler; Agitation, Unruhe, Leidenschaft, Verfeindung wird in alle Schichten der Bevölkerung hineingetragen. Das Volk, das souveräne, das keine höhere Verantwortung kennt, ist in fortwährender Revolution begriffen, kann und wird nie zur Ruhe gelangen.

Ganz anders gestaltet sich das Staatsleben nach der Auffassung der gläubigen Menschheit. Gott hat den Menschen erschaffen. Er war nie in einem tierähnlichen Zustande, lebte nie wie Tiere in Herden zusammen, sondern vom ersten Anfang an in einer geordneten Familie, in einer geordneten Gesellschaft. Durch die Völkertunde wurde diese Behauptung vollauf bewiesen.

Weil der Mensch durch seine Natur an eine geordnete Gesellschaft angewiesen ist, eine Gesellschaft jedoch ohne eine oberste Gewalt, die auf den Willen der einzelnen bestimmend einwirkt, nicht bestehen könnte, und diese so geartete Natur vom Schöpfer stammt, folgt daraus, daß auch die oberste Gewalt in der Gesellschaft von Gott dem Schöpfer gewollt wird. Nicht das Volk, sondern Gott, sein Schöpfer, ist souverän, welcher dem Volke durch die irdischen Gewalthaber seinen Willen kund gibt. Die irdischen Gewalthaber sind seine und nicht des Volkes Stellvertreter und müssen deshalb das Volk nach Gottes Willen zur Erreichung des allgemeinen, allseitigen Wohles regieren. Für alle Akte der Regierung sind die Herrscher vor Gott verantwortlich.

Nach dieser Auffassung blickt das Volk mit Ehrfurcht und Vertrauen zum Herrscher hinauf, beugt sich gerne und mit Entfagung unter dessen Willen, wohl wissend, daß es eigentlich Gott gehorcht und im Falle des Ungehorsams gegen Gott selbst widerspenstig sein würde. Dieser Gehorsam ist vernünftig und wahrhaft sittlich.

Um das Volk regieren und dessen allseitiges Wohl nach Pflicht und Schuldigkeit fördern zu können, muß der Herrscher die Bedürfnisse des Volkes kennen lernen. Auf welchem Wege? Es gibt verschiedene Möglichkeiten. Eine Möglichkeit besteht auch im Rahmen der beinahe in allen Staaten eingeführten Konstitution, infolge deren das Volk seine Stellvertreter wählt und in die Gesetzgebungskörper schickt, um dort im Verein mit anderen Abgeordneten aus dem ganzen Reiche gemeinnützige, dem Herrscher zur Sanktion zu unterbreitende Gesetzesvorschläge zu beraten und zu beschließen. Die Gesetze haben verpflichtende Kraft nicht durch den in denselben zum Ausdruck gekommenen Volkswillen, sondern durch die Bestätigung von Seite des legitimen Herrschers, der kraft der Stellvertretung Gottes befiehlt und sich seiner ewigen Verantwortung bewußt ist.

Wenn diese einzig richtige Auffassung von der ganzen Bevölkerung geteilt werden würde, so würden die wütenden Parteikämpfe hintangehalten, Gesetze zum allgemeinen Wohle und nicht zum Wohle nur einer Partei erlassen und noch so ziemlich Ruhe, Frieden, Glück und Segen unter der Bevölkerung vorhanden sein können. Weil jedoch diese Auffassung aus den einzelnen Volksschichten immer mehr entschwindet und sogar Katholiken, wenigstens unbewußterweise, dem grundsätzlichen Prinzip der Volkssouveränität, nach welcher der Wille des Volkes ohne Rücksicht auf Gott bestimmend sein soll, huldigen, ist die Ursache zur fortwährenden Gährung, zur Parteibildung, zur gegenseitigen rücksichtslosen Bekämpfung gegeben und permanent. Daher die Erscheinung, daß die konstitutionellen Staaten ihrem Wesen nach den Keim einer fortwährenden inneren Beunruhigung und Zersetzung in sich tragen und nach Frieden, Glück und Segen vergebens seufzen.

3. Nebst der bürgerlichen Gesellschaft bestehen auf Erden religiöse Gesellschaften, durch welche das religiöse Leben geordnet werden soll. Da ich zu Ka-

tholiken spreche, habe ich vor allem nur die katholische Kirche im Sinne. Fassen wir nun auch diese wichtigste Seite unseres Lebens nach der gläubigen, als auch nach der ungläubigen Weltanschauung ins Auge.

Da die religiöse Gesellschaft dazu da ist, um das Verhältnis des Menschen zu Gott zu ordnen, ist es selbstverständlich, daß die ungläubige Weltanschauung, welche Gott und Seele, Unsterblichkeit und Ewigkeit leugnet, eine religiöse Gesellschaft nicht braucht. Nach derselben gibt es keine Religion, der Mensch lebt und sucht sein Heil nur in der Hingabe an die Wissenschaft, an seine Berufspflichten, an verschiedene irdische Beschäftigungen, um sich Ehre, Ansehen, Einfluß und Mittel zum Genuß zu verschaffen. Darüber hinaus hat er keine Interessen.

Wohl aber hat ein gläubiger Katholik nicht nur irdische, sondern auch ewige Interessen. Er erachtet es als seine erste und wichtigste Aufgabe, hinter welche alle anderen zurückzutreten haben, die richtige Ordnung seines Verhältnisses zu Gott, seinem Schöpfer, Erlöser und Heiligmacher anzubahnen und aufrecht zu erhalten. Diese Verhältnisse werden durch die Kirche geordnet. Die Kirche mit ihrer Lehr-, Priester- und Hirten Gewalt erklärt ihm, daß der Mensch zu einer richtigen Regelung seines Verhältnisses zu Gott glauben müsse, was Gott geoffenbart hat, halten müsse, was Gott befohlen hat und jene Mittel gebrauchen solle, welche Gott zur Ermöglichung eines guten Christenlebens verordnet hat. Der Katholik vertraut ganz und gar der lehrenden Kirche, welche aus Papst und Bischöfen besteht und ist sich bewußt, sein Verhältnis zu Gott sei vollkommen korrekt, wenn er dasselbe nach den Anordnungen der Kirche einrichte, wenn er der Kirche einen vollkommenen Gehorsam leiste. Aus diesem Bewußtsein entspringt jene innere Ruhe, jene innere Befriedigung, wie sie bei Andersgläubigen, geschweige denn bei Gottesleugnern nie angetroffen werden kann, da ihnen ja die Sicherheit fehlt, ob es wahrhaftig keinen Gott, keine Ewigkeit gebe, oder wenigstens ob ihr Verhältnis zu Gott, zur Ewigkeit, tatsächlich ein richtiges sei.

4. Der Mensch in der Todesstunde.

Die Todesstunde kommt früher oder später. Da fällt die Entscheidung für die ganze Ewigkeit. Wie

wird es in dieser Stunde dem Ungläubigen, wie dem Gläubigen ergehen?

Beim Herannahen der Todesstunde muß der Ungläubige im Innersten der Seele erschauern, denn immer entschiedener wird sich ihm der Zweifel über die vollkommen sichere Wahrheit seiner glaubenslosen Ansichten aufdrängen. Der Gedanke, vielleicht gibt es doch eine Ewigkeit, gibt es doch einen Gott, vor dessen Angesicht ich recht bald erscheinen werde, um über mein Leben Rechenschaft abzulegen, wird ihn unwillkürlich beschäftigen und beängstigen. Denn an einen persönlichen Gott glauben doch alle Völker, glauben doch so viele gelehrte und berühmte Männer! Und das Christentum mit den Millionen von Bekennern, mit seiner Wissenschaft, mit seiner erhabenen Tugend, mit seinen herrlichen Früchten für das Glück der Völker, ist es denn wirklich nur Humbug und Betrug? Und diesen Gott und diesen Christus habe ich verleugnet, um seine Offenbarung habe ich mich nicht gekümmert, seine Gebote mißachtet, ihn selbst gehaßt, gegen ihn meinen Nächsten aufgehetzt! O weh, wenn es eine Ewigkeit, wenn es einen heiligen und gerechten Gott gibt!

Von solchen und ähnlichen schauerhaften Zweifeln wird der Ungläubige Tag und Nacht beunruhigt. Wir wissen, daß sich gar manche in letzter Zeit mit Gott ausöhnen, daß andere in Verzweiflung sterben oder sich im stumpfen Hinbrüten resigniert ihrem Lose überlassen. Dies namentlich gewisse Freidenker, welche sich schriftlich verpflichten mußten, auch in der Sterbestunde keinen Priester holen zu lassen und einen derartigen Wunsch nur als Ausdruck einer augenblicklichen Geisteschwäche anzusehen, welchem Wunsche keine Folge geleistet werden sollte.

Ganz anders ergeht es dem gläubigen Christen. Wohl ist er nicht ohne Furcht und Angst, denn alsbald soll er vor dem ewigen Richter erscheinen. Allein ein Blick auf das Kreuz beruhigt ihn. Am Kreuze blutet ja sein Heiland, der all unsere Schulden der göttlichen Gerechtigkeit gezahlt hat. Der Gläubige empfängt noch einmal rechtzeitig das Bußsakrament, um sich mit Gott vollkommen auszusöhnen; empfängt in der heiligen Wegzehrung den Heiland selbst als Führer und Begleiter in die Ewigkeit; durch die heilige Delung werden etwaige Sündenüberbleibsel getilgt, wird er zum letzten Kampfe gegen die hölli-

schen Mächte gestärkt und gekräftigt zur geduldigen Ertragung der Krankheit.

Nun mag der Tod kommen! Ja, er ist sogar erwünscht; denn durch ihn kommt Befreiung von den Mühsalen, Kämpfen, Leiden und Gefahren dieses Erdenlebens, durch ihn gelangt der Christ hinauf ins wahre Vaterland, nach welchem er sich zeitlebens gesehnt hat. Der Gläubige stirbt froh, sogar freudig, ja, recht oft mit dem größten Seelenverlangen.

Antwortet mir, wessen Los ist in der allentscheidenden Sterbestunde beneidenswerter, das Los des gläubigen oder jenes des ungläubigen Menschen?

5. Die Gewißheit der beiden Anschauungen.

Nachdem wir die verschiedenen Lebenslagen, in welche jeder Mensch gerät, im Lichte der beiden Anschauungen betrachtet haben, wollen wir nur noch eine Frage genauer erwägen. Es drängt sich die Frage auf: welche von den beiden Anschauungen ist sicherer und zuverlässiger? Nicht wahr, diese Frage und deren Beantwortung ist von der größten Wichtigkeit!

Wie erwünscht ist allen Glück, Frieden und Segen! Unsere ganze Natur ruft darnach, unser ganzes Leben ist der Erwerbung dieser Güter geweiht! Schon von diesem rein natürlichen Standpunkte aus müßten wir uns vernünftigerweise der gläubigen Weltanschauung anschließen, denn durch unsere Betrachtung haben wir uns überzeugt, daß aus diesen sowohl für die einzelnen Personen, als auch für das Zusammenleben in Familie, Staat und Kirche viel Glück, Frieden und Segen hervorquillt, während aus der ungläubigen Weltanschauung zumeist und für die meisten Menschen nur Unruhe, Kummer, Zweifel, sogar Verzweiflung sich ergeben.

Für die Grundfragen, auf welchen die gläubige und die ungläubige Weltanschauung aufgebaut werden, treten für beide wissenschaftliche Autoritäten ein, allein mit dem Unterschiede, daß der Unglaube die allerwichtigsten Fragen über den Ursprung der Welt, über den Beginn des Pflanzen- und Tierlebens, über den Menschen, über sein Selbstbewußtsein, über seine Denk- und Willenskraft, über seine Sprache und Religion, nur mangelhaft beantwortet und in der neuesten Zeit zum resignierten Eingeständnis: „ich weiß es nicht“ gezwungen worden ist, daß hingegen die gläubige Wissenschaft über alle diese Fragen mit

der größten Zuversicht unter Hinweis auf die Schöpfungsmacht Gottes einen vollkommen befriedigenden, mit den sicheren Resultaten der wissenschaftlichen Forschung übereinstimmenden Aufschluß gibt.

Für die gläubige Weltanschauung steht das ganze Christentum ein und haben dieselbe die vortrefflichsten katholischen Männer aller Zeiten siegreich verteidigt; ja, für dieselbe steht Gott selbst ein, der sich dem Menschengeschlechte von Anbeginn geoffenbart hat, steht ein Jesus Christus, der Mensch gewordene Gott, auf welchem ja das Christentum ruht.

Ja, Christus, Gründer und Träger des Christentums, wie es einzig und allein in der katholischen Kirche hinterlegt ist und zum Vorschein kommt, ist wahrhaftig der Sohn Gottes, wahrer Gott. Aus den vielen Beweisgründen will in aller Kürze nur einen vorführen.

Alle Völker, besonders die Juden, haben einen Messias erwartet. In den alten jüdischen Büchern wird die Zeit seiner Abkunft, die Familie seiner Abstammung, der Ort seiner Geburt angegeben; in ebendenselben Büchern wird ferner verkündet, das jüdische Volk werde den Messias verwerfen und werde deshalb auch selbst von Gott verworfen, werde sein Tempel samt Jerusalem zerstört und werde es selbst unter die Völker zerstreut werden bis zum Abschlusse der Zeiten; die Heiden hingegen werden in das Messiasreich eintreten und dieses Reich werde unter fortwährenden Verfolgungen und Beseindungen bis zum Ende der Zeiten dauern.

Von diesen Voraussetzungen ist uns allen aus der Geschichte bekannt, daß sie pünktlich in Erfüllung gegangen sind und zwar gerade an der Person Jesu Christi. Zur angegebenen Zeit kam er zu Betlehem aus der Familie David zur Welt; von den Juden verworfen fand er Gehör unter den Heiden; sein Reich, die katholische Kirche, ist auf dem ganzen Erdenrund ausgebreitet, während die Juden nach Zerstörung ihrer Tempels samt Jerusalem in aller Welt zerstreut leben als lebendige Zeugen ihrer Verwerfung und unserer Auserwählung.

Diese drei Gedanken sollen genügen, um uns von der absoluten Sicherheit der gläubigen und von der allseitigen Unsicherheit der ungläubigen Weltanschauung vollkommen zu überzeugen; sollen genügen, um uns nicht nur mit einer unaussprechlichen Freude

darüber zu erfüllen, daß wir uns als Katholiken im sicheren Besitze der vollkommenen Wahrheit wissen, sondern uns auch in dem Entschlusse zu stärken, daß wir unter allen Umständen unseren Jesum nicht verlassen, sondern getreu bis zum Tode bei ihm ausharren wollen.

Schluß.

Hiermit ist die Untersuchung, ob Glück, Frieden und Segen in Christus oder ohne Christus erlangt werden könnte, vollendet. Es bleibt fest, daß wir in allen Lagen unseres Lebens fest zu Christus, und einzig zu ihm halten wollen. Mögen Tausende und abermal Tausende im Taumel der Leidenschaft von ihm abfallen, wir werden uns dadurch nicht beirren lassen, denn wir wissen, warum wir glauben; unser Glaube ist vernünftig, ja einzig und allein vernünftig.

Bevor ich meinen Hirtenbrief beendige, fühle ich mich gedrängt, noch eine recht dringende Bitte an die Frauenwelt zu richten. Bitte, halten Sie bei der Kleidermode jene Grenzen ein, welche von der Sittsamkeit und der christlichen Schamhaftigkeit gezogen sind. Unsere gottvergessene Welt hascht nach sinnlichen Genüssen und gibt sich ganz besonders der Lüsternheit hin. Auch die neuesten Kleidermoden sollen der Lüsternheit dienen. Sie sind ein trauriger Beweis, wie sittlich tief der moderne Geist gefallen ist und zugleich ein noch traurigerer Beweis für die Gewalt, ja, für den Terrorismus der Mode, vor der auch sonst gläubige und sittsam sein wollende Frauen und Fräuleins ihr Knie beugen, anstatt sich zu sammeln und mit einem lauten Schmerzensschrei dagegen entschieden Stellung zu nehmen. Auf dem Lande in der Mode sittsamer und hält sich mit wenigen Ausnahmen noch so ziemlich in den richtigen Grenzen, während in den Städten einer der Sittsamkeit und ist das Frauengeschlecht, weil gläubiger, deshalb auch der Schamhaftigkeit hohnsprechenden Mode von Hoch und Nieder, einige ehrenwerte Familien ausgenommen, gehuldigt wird.

An alle Frauen und Fräulein, welche Gott fürchten, welche Zucht, Sittsamkeit, Ehrbarkeit, Reinheit hoch halten wollen, ergeht im Namen Gottes die inständigste Bitte, das Sklavenjoch der Mode abzuwerfen und nur solche Formen zu wählen, welche vor dem reinen Auge Gottes bestehen können und

welche überdies auch ästhetisch schön sind, während die unehrbare Mode auch ästhetisch abscheulich ist. Nur keine Sünde und auch keine Veranlassung zur Sünde, nur kein Vergerniß geben! Erinnern Sie sich an die furchtbaren Worte unseres Erlösers, welcher aus bewegtem Herzen droht und sagt: „Es ist unmöglich, daß Vergernisse nicht kommen; wehe aber dem, durch den sie kommen! Es wäre ihm besser, wenn ihm ein Mühlstein an den Hals gehängt und er in das Meer geworfen würde, als daß er einen

von diesen Kleinen ärgert.“ (Luk. 17, 1. 2; Mat. 18, 6. 8.)

Der Segen Gottes des Vaters, des Sohnes und des heiligen Geistes steige über Euch herab und bleibe über Euch. Amen.

Laibach, am Neujahrstage, den 1. Jänner 1913.

† Anton Bonaventura,
Fürstbischof.

Fastenmandat für die Laibacher Diözese.

Zufolge Genehmigung des Apostolischen Stuhles vom 14. Juni 1906 kann ich für die Laibacher Diözese mehrere Nachsichten vom allgemeinen kirchlichen Fastengebote auch für das laufende Jahr zugestehen.

Es haben demnach die Gläubigen der Laibacher Diözese in betreff dieses Kirchengebotes in diesem Jahre Nachstehendes zu beobachten:

I. Eigentliche strenge Fasttage, d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten und nur einmalige Sättigung erlaubt ist, sind folgende:

1. Der Aschermittwoch und die drei letzten Tage der Karwoche.
2. Die Freitage der vierzigtägigen Fasten- und der Adventzeit.
3. Die Mittwoch, Freitage und Samstage der Quatemberzeiten.
4. Die Vorabende vor Pfingsten, Petri und Pauli, Mariä-Himmelfahrt, Allerheiligen, Unbefleckte Empfängnis Mariä und Weihnachten.

II. Fasttage mit einigen Nachsichten, d. h. Tage, an denen zwar nur einmalige Sättigung, doch zu Mittag der Genuß von Fleischspeisen erlaubt ist:

1. Alle übrigen Tage der vierzigtägigen Fastenzeit, ausgenommen die Sonntage.
2. Die Mittwoch der Adventzeit.

III. Abstinenztage, d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten, die mehrmalige Sättigung jedoch erlaubt ist:

Alle übrigen Freitage des Jahres.

IV. An den oben (I. und III.) genannten Fasttagen ist jedoch der Fleischgenuß erlaubt:

1. Für die ganze Diözese, sooft ein gebotener kirchlicher Feiertag auf einen der früher genannten Fast- und Abstinenztage fällt. An diesen Feiertagen entfallen Faste und Abstinenz.

2. Für einzelne Orte, wenn das Fest des Kirchenpatrons feierlich begangen und sooft daselbst ein Jahrmarkt abgehalten wird. (Viele Pfarren bestehen aus mehreren von einander entfernten Orten: da gilt die Dispense nicht für die ganze Pfarre, sondern nur für jene Orte, an denen des Marktes wegen das Zusammenströmen von Menschen stattfindet.)

3. Für einzelne Personen:

Der Genuß von Fleischspeisen ist erlaubt an allen Tagen des Jahres den Arbeitern in den Bergwerken und Fabriken, den Eisenbahn-Kondukteuren, den Reisenden, die auf den Bahnstationen speisen müssen; denjenigen welche sich zur Herstellung der Gesundheit in Bädern aufhalten, mit ihren Angehörigen und ihrer Dienerschaft; denjenigen, welche in Gasthäusern ihre Kost nehmen müssen, und welche von anderen abhängig sich Fastenspeisen nicht verschaffen können.

V. An allen Fast- und Abstinenztagen ist nicht nur der Gebrauch von Schmalz, sondern auch von Tierfett zur Bereitung von Fastenspeisen erlaubt.

VI. An Fasttagen sowie an Sonntagen während der vierzigtägigen Fastenzeit ist der Genuß von Fisch- und Fleischspeisen bei einer und derselben Mahlzeit nicht erlaubt.

Was das Nachmahl der zum Teile dispensierten Fasttage anbelangt, so bitte und wünsche ich,

daß man beim selben Fleisch nicht genieße, doch gestatte ich der bisherigen Gewohnheit gemäß den Genuß von Fleischspeisen beim Nachtessen; ausgenommen sind die Priester, denen es auch nicht erlaubt ist, beim Nachtmahl Fleischsuppe zu genießen.

Am Karfreitag ist abends der Genuß des geweihten Fleisches erlaubt.

Alle diejenigen, die sich der gewährten Nachsichten bedienen werden, ermahne ich zum Erfolge dafür gute Werke zu verrichten, z. B. fünfmal das „Vater Unser“ und „Gegrüßet seist du Maria“ den fünf Wunden Christi zu Ehren zu beten oder

den Armen ein reichlicheres Almosen zu spenden.

Die Herren Pfarrer und Beichtväter sind ermächtigt, in einzelnen Fällen einer wirklichen Notwendigkeit noch weitergehende Dispensen vom Verbote des Fleischgenusses zu erteilen, aber nicht auf länger als für ein Jahr. Wer eine bleibende Dispense zu bedürfen glaubt, hat sich diesfalls an das fürstbischöfliche Ordinariat zu wenden.

† Anton Bonaventura,
Fürstbischof.